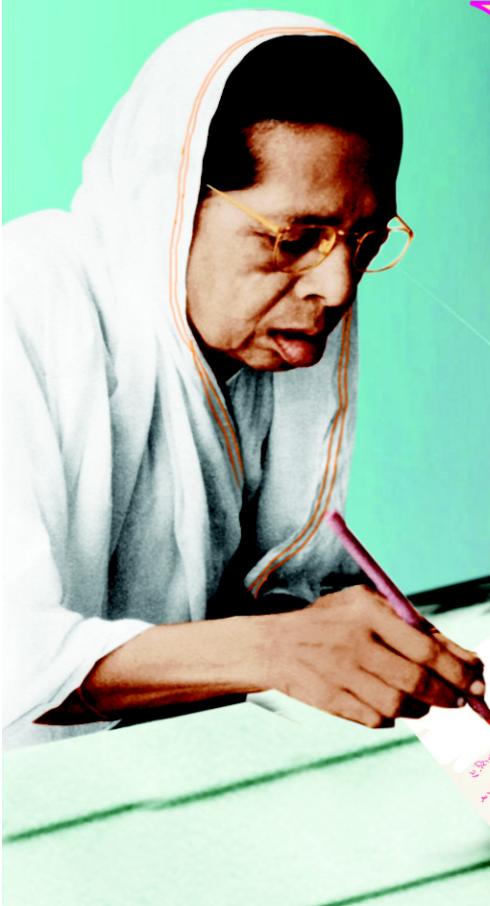

પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેનકે આલ્મ-સાધનાપ્રેરક પત્ર

૧૯૮૬
દાંડાનરે, આંદુણી વિભાગ
સુખાલાદે ઉત્તરાંત્ર કોણ
એવી અંતે જાણાયું નથી
એવું અનુભૂતિયું. આંદુણી
એ હોય એવી નિષ્ઠા જાળીયીએ
અનુભૂતિયું. આંદુણી
ઉત્તેજા રહ્યા હોય. તે સર્વ
અનુભૂતિઓ મને પ્રેરણ
દે.

નરમાનારો પરમ
કાર્ય સહૃદારેદેવને
નારદાર.

દિવગીરચર જૈન સ્વાધ્યાયમંદિર ટ્રસ્ટ
સોનગઢ-૩૬૪૨૫૦

: પ્રકાશક :

શ્રી દિવગીરચર જૈન સ્વાધ્યાયમંદિર ટ્રસ્ટ
સોનગઢ-૩૬૪૨૫૦

શ્રી દિગામ્બર જૈન સ્વાધ્યાયમંદિર ટ્રસ્ટ, સોનગઢ - ૩૬૪૨૫૦

ભગવાનશ્રીકુન્દકુન્દ-કહાનજૈનશાસ્ત્રમાલા, પુષ્પ - ૨૩૪

ॐ

નમ: સદ્ગુરુવે ।

પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેનકે
આલ્મા-આધ્યાત્મિક પત્ર

મુજબ મિલાનંદ.
ખ

: પ્રકાશક :

શ્રી દિગામ્બર જૈન સ્વાધ્યાયમંદિર ટ્રસ્ટ,
સોનગઢ-364 250

website :www.kanjiswami.org

Email : contact@kanjiswami.org

(૨)

પ્રથમ આવૃત્તિ

પ્રત : ૧૫૦૦

વિ. સં. ૨૦૬૮

ઇ.સ. ૨૦૧૨

પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેનકે
આત્મ-સાધનાપ્રેરક પત્ર (હિન્દી)કે
રથાયી પ્રકાશન પુરસ્કર્તા
શ્રી સૂર્યકીર્તિ-દેવેન્દ્રકીર્તિ પ્રભાવના મંડલ
ઉદ્યપુર (રાજરથાન)

ઇસ પુસ્તકકા લાગત મૂલ્ય ૭૬/- હોતા હૈ। અનેક મુમુક્ષુઓની
આર્થિક સહાયસે ઇસ આવૃત્તિકી કિમત ૪૦/- હોતી હૈ। ઉનમેંસે ગંગાબેન
રામજીભાઈ રૂપશીભાઈ, પૂજ્ય માતુશ્રી તથા પિતાશ્રીને સ્મરणાર્થ હસ્તે
રહ્લ્યાતબેન રાયચંદ્રભાઈ શાહ, નાર્ઝોબીકી ઓરસે ૫૦% આર્થિક સહયોગ
પ્રાપ્ત હોનેસે વિક્રય-મૂલ્ય ૨૦/- રહ્યા ગયા હૈ।

મૂલ્ય : રૂ. 20=00

મુદ્રક :
કહાન મુદ્રણાલય
સોનગઢ-૩૬૪૨૫૦ (સૌરાષ્ટ્ર)

(૩)

વિદેહીનાથ શ્રી સીમંધર ભગવાન

પ્રકાશકીય નિવેદન

ભગવાન મહાવીર દ્વારા પ્રવાહિત વીતરાગ શાસનરૂપી નૌકા વિક્રમકી ૨૦૦૯ સદીમાં ધીરે-ધીરે યોગ્ય કર્ણધાર બિના નિજાત્માનુભવવિહીન શુષ્ક જ્ઞાન વ બાહ્ય કિયાકાંડ્કે ભંવરમે ફંસ ગઈ થી । ભગવાન મહાવીરકે પવિત્ર શાસનકો જૈસે વિક્રમકી પ્રથમ શતાબ્દીકે ભગવાન કુંદકુંદાચાર્ય જૈસે યોગ્ય કર્ણધારને સહી દિશા પ્રદાન કી થી । એસે હી ઉનકે શાસનકો ઇસ કાલમે નિજાત્માનુભવી સત્પુરુષ શ્રી કહાનગુરુદેવ જૈસે યથાર્થ કર્ણધાર દ્વારા વાપસ સહી દિશામે લાયા ગયા ।

એસે ચૈતન્યવિહારી પરમતારણહાર પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે ચરણોમે અતિ દાસત્વભાવસે રહનેવાળી, પૂર્વભવકે અપૂર્વ સંસ્કારોંસે સુસંસ્કૃત, બહિનશ્રી ચંપાબહિનને માત્ર ૧૯૯૬ વર્ષમાં આપકે ઉપર્દેશોંકે પ્રતાપસે નિજાત્માનુભવદશા પ્રાપ્ત કર લી । એસે ધર્માત્મા પૂજ્ય બહિનશ્રીકે પત્ર, મુદ્રા વ સત્સમાગમ સુષુપ્ત ચેતનકો જાગૃત કરનેવાલે તથા ગિરતી વૃત્તિકો સ્થિર કરનેવાલે હોનેસે યહ ‘આત્મ-સાધનાપ્રેરક પત્ર’ નામક લઘુકાય પુસ્તક પ્રકાશિત કિયા જા રહા હૈ ।

ઇસ પુસ્તકમેં બહિનશ્રીને અલ્પવયમેં સમ્યગ્દર્શન પ્રાપ્ત કરનેકે પૂર્વ વ પશ્ચાત્ લિખે પત્રોંકા સંકલન હૈ । જિસસે હમેં આત્મહિતેચ્છુ જીવોંકા જીવન જ્ઞાત હો કી ‘ઉન્હેં સમ્યગ્દર્શન હોનેકે પૂર્વ કૈસી જિજ્ઞાસા, તડપ, ખટક ઔર ઉસકી તીખી તમના હોતી હૈ? સમ્યગ્દર્શનકે કાલમે કૈસા ઉગ પુરુષાર્થ હોતા હૈ? સમ્યગ્દર્શનમે આત્માનુભવદશા કૈસી હોતી હૈ?’—ઇન સબ બાતોંકા

(૫)

પ્રકાશ જિસમે હૈ એસા પત્રવ્યવહાર યહું દિયા ગયા હૈં । યહ પત્ર ‘બહિનશ્રીકી સાધના વાળી’ (ગુજરાતી)પુસ્તકમેં પ્રકાશિત હો ચુકે હૈ । વે હી પત્ર હિન્દીમે પ્રથમ બાર સ્વાધ્યાયમંદિર ટ્રસ્ટ દ્વારા પ્રકાશિત હો રહે હૈં ।

ઇસ પુસ્તકમેં દિયા ગયા પૂજ્ય બહિનશ્રીકા જીવન પરિચય, ‘સાધના ઔર વાળી’, ‘બહિનશ્રીકે વચનામૃત’ તથા પ્રાપ્ત જીવન વૃત્તાંતકે આધારસે સંકલિત કિયા ગયા હૈ । પ્રશ્નોત્તર, હસ્તાક્ષર વ ટિપ્પણી પૂર્વમે ગુજરાતી ‘સાધના ઔર વાળી’ પુસ્તકમેં પ્રકાશિત હો ચુકે હૈં ।

ઉન્હીં પત્રાદિકા યહ સચિત્ર રંગીન વ લઘુકાય પુસ્તક હો, તો મુમુક્ષુઓંકો આત્માર્થપ્રેરક બને—એસા ધ્યાનમે રખકર ઇસ પુસ્તકકા પ્રકાશન કિયા જા રહા હૈ ।

આશા હૈ કી યે પત્રવ્યવહાર આદિ મુમુક્ષુજીવોંકો અપના જીવન આત્માર્થમય બનાને હેતુ અવશ્ય લાભાન્વિત કરેંગે । ઇસ પુસ્તકકે સુંદર પ્રકાશનમેં કહાન મુદ્રણાલયકી મેહનત સરાહનીય હૈ ।

પૂજ્ય બહિનશ્રીકા ૧૯૮૯
જન્મ-જયંતી મહોત્સવ
દિ. ૩-૮-૨૦૧૨

સાહિત્યપ્રકાશનસમિતિ
શ્રી દિગામ્બર જૈન સ્વાધ્યાયમંદિર ટ્રસ્ટ
સોનગઢ (સૌરાષ્ટ્ર)

(૬)

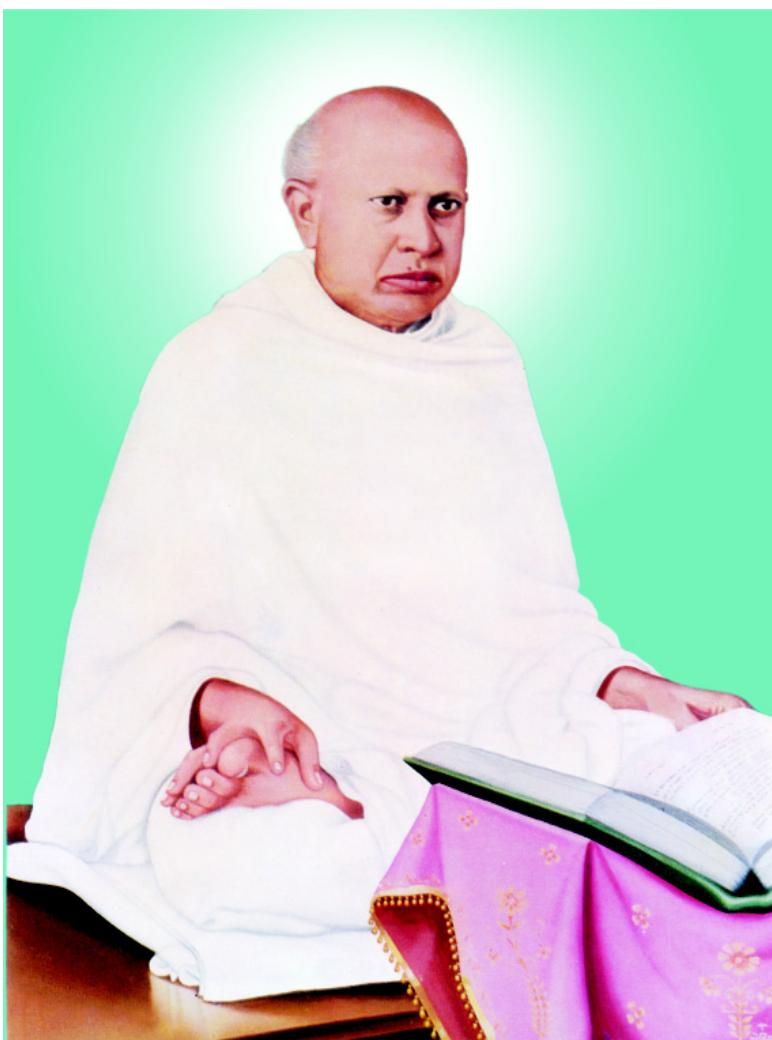
ऐसे કાલમેં પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને આત્મા પ્રાસ કિયા ઇસલિયે પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવ એક ‘અચંભા’ હૈનું। ઇસ કાલ દુષ્કરમેં દુષ્કર પ્રાસ કિયા; રવયં અંતરસે માર્ગ પ્રાસ કિયા ઔર દૂસરોંકો માર્ગ બતલાયા। ઉનકી મહિના આજ તો ગાયી જા રહી હૈ પરન્તુ હજારોં વર્ષ તક ભી ગાયી જાયગી।

ગુરુદેવકો માનોં તીર્થકર જૈસા ઉદ્ય વર્તતા હૈ। વાળીકા પ્રમાણ ઐસા હૈ કિ હજારોં જીવ સમજી જાતે હૈનું। તીર્થકરકી વાળી જૈસા યોગ હૈ। વાળી જોરદાર હૈ। ચાહે જિતની બાર સુનને પર ભી અરુંચિ નહીં આતી। રવયં ઇતની સર્સતાસે બોલતે હૈનું કિ જિસસે સુનનેવાલોકા રસ ભી જમા રહતા હૈ, રસમરૂપ વાળી હૈ।

—પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેન

(૭)

પરમ પૂજ્ય સદ્ગુરુદેવ શ્રી કાનજીરવામી

પ્રશમમૂર્તિ પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેન

સીમંધરગણધર સંતના તમે સત્સંગી;
અમ પામર તારણ કાજ પધાર્યા કરુણાંગી ।
તુજ જ્ઞાન ધ્યાનનો રંગ અમ આર્દ્ધ રહો;
હો શિવપદ તક તુજ સંગ, માતા હાથ ગ્રહો ।

(૬)

॥ શ્રી વીતરાગાય નમઃ ॥

પૂજ્ય બહિનશ્રીકા જીવન પરિચય

ઇસ ભારતવર્ષકી પુણ્યભૂમિમે અવતાર લેકર જિન મહાપુરુષને શાસનનાયક ભગવાન શ્રી મહાવીરસ્વામી દ્વારા પ્રરૂપિત (પ્રવાહિત) એવં તદામનાયાનુવર્તી ભગત્કુંદકુંદાચાર્યદેવ દ્વારા સમયસારાદિ પરમાગમોમેં સુસંચિત શુદ્ધાત્મદ્વાપ્રધાન અધ્યાત્મતત્ત્વામૃતકા સ્વયં પાન કરકે વિક્રમકી યહ બીસવીં-ઇક્કીસવીં શતાબ્દીમે આત્મસાધનાકે પાવન પંથકા પુનઃ સમુદ્યોત કિયા હૈ, ઉન પરમોપકારી પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામીકી અનન્ય ભક્ત તથા ઉનકી પ્રમુખ શિષ્ય પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેનકા પવિત્ર જન્મ વિ.સ. 1970 (ઇ.સ. 1914) કે ભાડો કૃષ્ણ દ્વિતીયા, શુક્રવારકે શુભ દિન સૌરાષ્ટ્રકે વઢવાણ નગરમે હુआ થા। ઉનકે પિતાકા નામ જેઠાલાલભાઈ એવં માતાકા નામ તેજબા થા। ઉનકો વાલ્યવયસે હી માતા-પિતાકે ધાર્મિક સંસ્કાર પ્રાપ્ત હુએ થે। વે પ્રથમસે હી પ્રકૃતિસે સૌસ્ય, નરમ, સૌજન્યપૂર્ણ, લજ્જાશીલ, વૈરાગી એવં મિતભાષી થીં। સાથસાથ વે અત્યંત બુદ્ધિપ્રતિભાયુક્ત હોનેસે શાલાકી શિક્ષામે પ્રાય: પ્રથમ નંબર રહ્ખતી થીં।

પૂજ્ય બહિનશ્રીકી ઉત્ત્ર જબ સાઢે તીન સાલકી થી તબ હી ઉનકે માતુશ્રી તેજબાકા સ્વર્ગવાસ હો ગયા, અત: વે કરાંચીમેં બડી બહિન સમરતબેનકે પાસ કરીબન દસ-ગ્યારહ સાલ રહીંની। શાલાકા અભ્યાસ ઉન્હોને કરાંચીમેં હી કિયા। ઉસ દૌરાન ઉનકે પિતાજી જેઠાલાલભાઈ, જ્યેષ્ઠ બંધુ વ્રજલાલભાઈ તથા હિમ્મતભાઈ વઢવાણમેં રહે।

બહિનશ્રીકો લઘુવયસે હી ગુણવાન વ્યક્તિયોંકે પ્રતિ લગાવ થા। ઉસમે ભી સતીઓંકે પ્રતિ તો ઉનકે અંતરમે વિશેષ પ્રેમ થા। વે સતીઓંકે

(૧૦)

જીવન ચરિત્ર પઢતીં તથા સતીયોંકે ચરિત્ર સંબંધી રાસ-ગરવે ભી શાલાકે મૈદાનમેં ગવાતીં ઔર અન્ય બાલાએં ભી સમૂહમેં વે ગાતી થીં। ઉસમેં એકબાર સતીમંડળકી પુર્સ્તક પુરસ્કારકે તૌર પર મિલી થી। અન્ય ભી નૈતિક એવં સદાચરણકે પુર્સ્તક વે પઢતી થીં। અચ્છી-અચ્છી પુર્સ્તકે પઢનેકે પ્રતિ ઉનકો પહલેસે હી લગાવ થા। ઉન્હોંને ધાર્મિક અભ્યાસ-ઘરપર હી પઢકર યા તો કિસી બહિનકે સાથ સામાયિક-પ્રતિક્રમણ આદિ કરતી થીં—ઉસ દૌરાન કિયા થા। કભી-કભી બાહરસે પધારે હુએ કોઈ વિદ્વાન વ્યાખ્યાન પઢે તો વહ ઉપદેશ સુનને ભી જાતી થીં તથા ઘર પર હી દોપહરકો સામાયિક ઔર રાત્રિકો પ્રતિક્રમણ કરતી થીં। ઉન્હોંને સામાયિક એવં પ્રતિક્રમણકે પાઠ કંઠસ્થ કિયે થે। વિશેષમંન નવ તત્ત્વ, છ કાયકે બોલ, દંડક, ગતિ-આગતિ, ગુણસ્થાન યે સવ યથાશક્તિ વિચાર-પૂર્વક કંઠસ્થ કિયા થા। વહું કરાંચીમેં ઉનકો પંડિત 'લાલન'કા એક પુર્સ્તક મિલા થા। ઉસમેં ઐસા આતા થા કિ 'આંખ બંદ કરો, કાન બંદ કરો, અંદર જો વિચારક તત્ત્વ હૈ 'વહ આત્મા હૈ' યહ બાત ઉન્હેં પસંદ આયી થીં। ઇસ પ્રકાર આત્મા સમજનેકી ધાર્મિક જિજ્ઞાસા પહલેસે હી થી।

લઘુવયસે હી ઉનકો અંતરમેં ઐસા લગતા થા કિ ઐસા મનુષ્ય ભવ તો કભી કભી હી મિલતા હૈ, અત: ઇસ અનમોલ મનુષ્ય ભવકા ઉપયોગ તો મોક્ષ પ્રાપ્ત કરનેકે લિએ હી કર લેના ચાહિએ।

ઉસકે બાદ કરીબન ચૌદહ સાલકી આયુમેં વે વઢવાણ આયીં। તત્પશ્નાત્ જ્યાદાતર સમય ઉનકા વહું હી નિવાસ રહા। કભી-કભી જ્યેષ્ઠ બંધુ વજુભાઈકે ઘર વાંકાનેર ભી જાતી થીં। ઉનકા ચિત્ત વैરાગ્યસે ભીગા હુ�आ તો થા હી, ઐસેમેં ઉનકી ધર્મભાવનાકો પોષણ મિલે એવં દિશા મિલે ઐસી એક પ્રમુખ ઘટના ઘટી। વિ.સં. 1985 (ઇ.સ. 1929)મેં પ્રથમવાર ઉનકો સૌરાષ્ટ્રકે લોકપ્રસિદ્ધ આત્માનુભવી સંત પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામીકે દર્શન તથા ઉનકે પ્રવચન સુનનેકા ઉત્તમ લાભ પ્રાપ્ત હુઆ। પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે પ્રવચનોમેં આત્મહિત પોષક તત્ત્વકી બહુતસી બાતે સુનનેકો મિલી। ઉનકે દ્વારા મોક્ષમાર્ગકી જો યથાર્થ નિરૂપણ, તત્ત્વજ્ઞાનકી

(૧૧)

સૂક્ષ્મ બાતેં, સમ્યગ્દર્શનકા મહાત્ય, આત્માકા સ્વભાવ, કર્મ ઔર આત્માકા સ્વતંત્ર પરિણમન આદિ જૈનભિહિત તત્ત્વોંકા જો નિરૂપણ હોતા થા ઉસકે બારેમે વે અપને જ્યેષ્ઠ બંધુ શ્રી હિમતભાઈકે સાથ રસપૂર્વક વાર્તાલાપ કરતી થીં। શ્રી હિમતભાઈ તત્ત્વકી, વૈરાગ્યકી, યા સત્પુરુષકે પ્રતિ ભવિત્તિ કી જો જો બાતેં કરતે થે વે ઉન્હેં બહુત પસંદ આતી થી। શુલ્લમેં તો વે બાતેં બહિનશ્રીકો કાફી મુશ્કિલ લગતી થી ઔર અંતરમે ઐસા લગતા થા કિ યે સબ કેસે સમજામેં આયેગા? લેકિન બાદમેં તો ઉન્હોને સબ ત્વરાસે ગ્રહણ કર લિયા ઔર પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી પ્રરૂપિત તત્ત્વજ્ઞાન અન્દરમેં ભાવસે સ્વયં સમજ લિયા।

શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર પુસ્તક બહિનશ્રી અકેલી ભી પઢતી તથા વડીલ બંધુ હિમતભાઈકે સાથ બૈઠકર ભી પઢતી થીં। વે દોનોં ઉસમેં પ્રરૂપિત ધર્મબોધકે બારેમેં ચર્ચા ભી કરતે થે। ઉસમેં જો વિચાર કહે ગએ થે ઉસ વિષય પર વિશેષ વિચાર કરતે થે। ઉન્હેં મોક્ષમાર્ગપ્રકાશક નામક દિગંબર જૈન ગ્રંથકે દૂસરે અધિકારકે ભાષાંતર સમાન એક પુસ્તક ‘કર્મ ઔર આત્માકા સંયોગ’ પ્રાપ્ત હુआ થા। ઉસ પુસ્તકમેં તર્કસંગત એવં સુંદર ઢંગસે જો સિદ્ધાંત સમજાએ ગએ થે વે ઇન ભાઈ-બહિનકો બહુત પસંદ આએ થે।

એકબાર પૂજ્ય બહિનશ્રીકે સાથ ચર્ચા ચલ રહી થી તબ શ્રી હિમતભાઈને કહા કિ “ક્રોધ આત્માકા સ્વભાવ નહીં હૈ; યે કેસે નિર્ણય હો સકે?” તો બહિનશ્રીને તુરંત કહા કિ ‘ક્રોધ જો આત્માકા સ્વભાવ હો તો ઉસસે જ્ઞાનકો પુષ્ટિ મિલની ચાહિએ। સ્વભાવ ઔર સ્વભાવવાન એક દૂસરેકા ઘાત નહીં કરતે અપિતુ પુષ્ટ કરતે હૈને।’

તત્પ્રશ્નાત્ બહિનશ્રીને પરમાગમકે એક અતિ મહત્વપૂર્ણ સિદ્ધાંતકે પ્રતિ અપના વૃદ્ધ પ્રતીતિભાવ જોરપૂર્વક પ્રકટ કિયા કિ “જીવ જવ અશુદ્ધિ કરતા હૈ તબ ભી ઉસકો સામર્થ્ય અપેક્ષાસે શુદ્ધિ બની રહતી હૈ” ઐસે બહિનશ્રીકો બહુતસે આધ્યાત્મિક તથ્ય સહજરૂપસે અંતરમેં યથાર્થ લગતે થે।

(૧૨)

યદ્યપિ બહિનશ્રી આજન્મ વૈરાગી થીં તો ભી ઉનકો મોક્ષમાર્ગકે પુરુષાર્થકી સચ્ચી વિધિ તો પરમોપકારી પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે પરમ પ્રતાપસે હી પ્રાપ્ત હુઈ। બહિનશ્રીકે અંતરમે તારણહાર પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે પ્રતિ અસીમ ભવિત્તિ થી। ગુરુદેવશ્રીકે ઉપકારોંકા વર્ણન કરતે સમય વે ગદ્ગદિત હો જાતી થીં। “મૈં તો પામર હું, સખી પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકા હી હૈ એસા ઉનકે આત્માકા પ્રદેશ-પ્રદેશ પુકારતા થા ।”

બહિનશ્રીકો પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે પ્રવચનોંકે શ્રવણકે પ્રતાપસે સમકિત પ્રાપ્ત હોનેકે દો વર્ષ પૂર્વ હી અંદરસે જોર આને લગા કી મુઝે સમકિત તો પ્રાપ્ત કરના હી હૈ, ઇસ ભવમે સમકિત પ્રાપ્ત ન હુઆ તો ઇસ મનુષ્યપનેકી ક્યા સાર્થકતા ? સમકિત હોગા હી....સમકિત પ્રાપ્ત કરના હી હૈ। અબ તો સમકિતકે લિએ તીવ્ર પુરુષાર્થ કરના હૈ।

ઇસ પ્રકારસે ઉન્હોંને ઉગ્ર પુરુષાર્થ કરકે 19વેં વર્ષકી યુવા વયમે વિ.સં. 1989 (ઇ.સ. 1933)કે વૈશાખ કૃષ્ણા દસવીંકે મંગલ દિન વાંકાનેરમે નિર્વિકલ્પ સમકિત પ્રાપ્ત કિયા। સંસાર પરિભ્રમણકા અંત આયા। અંતરમે અનંતકાળિન સ્થાયી-શાશ્વતી શાંતિ પ્રાપ્ત હુઈ।

દેખા નિજ ભગવાનકો, ચેતનઘન અવિકાર,
આનંદસાગર ઉછલે, અહો ભવભ્રમણ નિસ્તાર રે....
મંગલ દ્વાર ખુલે રે.....

પૂજ્ય બહિનશ્રીને અપને સમ્યક્રત્વ પ્રાસિકી બાત અપને જ્યેષ્ઠ બંધુ શ્રી હિમતભાઈકો પિતાશ્રીને સુરત લિખે હુએ પોસ્ટકાર્ડમે માત્ર એક પંક્તિ લિખકર દર્શાયા કि “જેન દર્શન સત્ય હૈ, એસા મેંને તો જાના હૈ” ઇતને માત્રસે વિચક્ષણ જ્યેષ્ઠ બંધુ સમજ ગએ કि “ક્યા બહિનશ્રીકો સમકિત હુआ હૈ ?” યહ બાત ઉન્હોંને પત્ર દ્વારા પૃચ્છા કરને પર પૂજ્ય બહિનશ્રીને અત્યંત નગ્ર શબ્દોંમે લિખા કી “ઇસ આત્માકા પરિભ્રમણકા કિનારા આ ગયા હૈ ।”

સમ્યક્રદર્શન પ્રાસિકી આનંદકારી બાત પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકો બતાને વે

(૧૩)

શ્રી પુરુષોત્તમદાસ કામદાર (દાસભાઈ) કे સાથ રાજકોટમે સદર કે ઉપાશ્રય ગઈ ઔર નમ્રતાસે અત્યંત વિનયપૂર્વક કહા કિ “સાહુબ ! આપકી કૃપાસે મુઝે આત્મસાક્ષાત્કાર હુआ હૈ। તત્પ્રશ્નાત પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને પૂજ્ય બહિનશ્રીકો પૂછ્ય કિ “બહિન આત્મસાક્ષાત્કાર હોનેસે આપકો ક્યા લગા ?” બહિનશ્રીને કહા “આત્મા અકર્તા હો ગયા, કર્તૃત્વ છૂટ ગયા હૈ ઔર જ્ઞાતા હો ગયા હૈ” માત્ર સ્વલ્પ પ્રશ્નોંકે ઉત્તરોંસે પૂરા સંતોષ હો જાનેસે ગુરુદેવશ્રી શાંત હોકર બોલે : “આત્મા કહાઁ સ્ત્રી યા પુરુષ હૈ ? આત્મા કહાઁ બાલક યા વૃદ્ધ હૈ ?

વિ.સં. 1989 (ઇ.સ. 1933)સે પ્રતિ વર્ષ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકા જિસ ગાંવમે ચાતુર્માસ હોતા થા ઉસી ગાંવમે પૂજ્ય બહિનશ્રીને પૂજ્યશ્રીકે પ્રવચનોંકા લાભ પ્રાપ્ત કરને હેતુ ચારમાસકે લિએ વહીં રહના શુરૂ કિયા।

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને વિ.સં. 1991 (ઇ.સ. 1935)મેં સોનગઢ ગાંવમે ‘સ્ટાર ઑફ ઇન્ડિયા’ નામક મકાનમે સાંપ્રદાયિક પરિવર્તન કિયા। અતઃ પૂજ્ય બહિનશ્રીને ભી કુછ હી સમયમે સોનગઢકો હી અપના નિવાસસ્થાન બનાયા।

વિ.સં. 1993 (ઇ.સ. 1937)કે વैશાખ કૃષ્ણા અષ્ટમીકે દિન પૂજ્ય બહિનશ્રીકે જીવનમેં એક અભૂતપૂર્વ ઘટના ઘટી। ઉસ મંગલ દિનકો સુબહ કરીબ દસ બજે ઉનકો આત્માનુભવમંને બહાર આતે પૂર્વભવોંકા જાતિરસ્મૃતિજ્ઞાન હુઆ। ઉસ જ્ઞાનમેં ઉનકો મહાવિદેહક્ષેત્રકે વિદ્યમાન પ્રથમ તીર્થકર ભગવાન સીમંધરનથકા સ્મરણ આયા। ઉનકો સ્મરણમે ઐસા ભી આયા કિ જब ભગવાન કુંદકુંદાચાર્યદેવ મહાવિદેહમે સીમંધર ભગવાનકે સમવસરણમે પદ્ધારે થે તથ ઉનકા આત્મા શ્રેષ્ઠી પુત્રકે રૂપમેં એવં પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકા આત્મા રાજકુમારકે રૂપમેં વહાઁ ઉપસ્થિત થે; તથા સ્મરણમે ઐસા ભી આયા કી “ભગવાનકી દિવ્યધ્વનિમે ઐસા આયા હૈ કિ ‘યહ રાજકુમાર ભાવિકાલમે ધાતકીરવંડકે વિદેહક્ષેત્રમે સ્થૂર્યકીર્તિ નામક તીર્થકર હોંગે। તથા ઇસ ભવ પશ્ચાત् જમ્બૂદ્વીપરથ ભરતક્ષેત્રમે જન્મ લેકર વે વહાઁ કુંદકુંદાચાર્યકે તીર્થકા પ્રવર્તન કરેંગે।’

(૧૪)

ઇસ બાતકી જાનકારી પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકો જબ હુઈ તો સંપ્રદાયમે ઉનકો જો બાતેં અંતરમે આતી થી કી “મૈં રાજકુમાર હું તथા જરીવાલે મરવમલકે વરત્ર પહુંને હું, તથા મૈં તીર્થકર હું” આદિ બાતોની સમર્થન મિલ ગયા। પૂજ્ય બહિનશ્રીકો યહ બાતેં પહલે માલૂમ નહીં થીએ।

ઇસ પ્રકારસે પૂજ્ય બહિનશ્રીકો જાતિસ્મૃતિજ્ઞાનમે વૃદ્ધિ હોનેસે ઉનકો પૂર્વકે ચાર ભવ તથા ભગવાનની વાણીમેં સુને હુએ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી એવં સ્વયંકે ચાર ભવોંકા ભી સ્મરણ આયા। ઐસે પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે શબ્દોમેં કહા જાય તો ‘‘બેનકો અસંખ્ય અબજ વર્ષોની જાતિસ્મરણજ્ઞાન હૈ’’ ઉસમે પૂજ્ય બહિનશ્રીને યહ ભી જાના કી ‘‘જબ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી ભાવિષ્યમેં સૂર્યકીર્તિ તીર્થકર હોંને તબ વે હી ઉનકે દેવેન્દ્રકીર્તિ નામક પ્રમુખ રાણધર હોંનો’’।

સ્વયંકો અસંખ્ય અબજ વર્ષોની જાતિસ્મરણજ્ઞાન હોને પર ભી અપને બંધુઓની ભી બાત નહીં કહી થી। યહ જ્ઞાન પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી સંબંધિત હોનેસે પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકો ભી સાત માસ ઔર વારહ દિન પશ્ચાત્ હી કહી। અહા ! ક્યા ઉનકી ગંભીરતા એવં નિર્માનતા !

ઉનકા સમગ્ર જીવન જ્ઞાનધ્યાનમય એવં આત્મલક્ષ્યી થા। જિનાગમકે ચારોં અનુયોગોની ઉનકા અભ્યાસ તલસ્પર્શી થા। સ્મરણશક્તિ ઐસી કી એક બાર પઢે તો કભી ભૂલતી હી નહીં। પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે પ્રવચનોની શ્રવણ, ગ્રહણ, ધારણ ભી બહુત એકાગ્રતા તથા મનન, ચિંતનપૂર્વક કરતી થીએ। ગુરુભક્તિસે પ્રેરિત હોકર પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે ભાવ યથાવત રહ સકે ઇસ હેતુસે પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે પ્રવચનોની આલેખન કરનેકી ભાવના ઉનકે અંતરમે વર્તતી થી। અતઃ ઉસકો કાર્યાન્વિત ભી કર લી।

નિરંતર વૃદ્ધિગત પરિણતિકો પ્રાસ બહિનશ્રી તો અપની સાધનામે આગે બढ રહી થીએ। આપ સહજરૂપસે ફરમાતી કી ઉનકો તો તીન કામ હૈ (1) સાધનાકી ઉગ્રતામેં નિર્વિકલ્પદશા (2) શ્રુતકા ચિંતવન, પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે ભવાંતર સંબંધી વિચાર, સીમંધર ભગવાનકે દર્શન, (3) ઉનમેસે

(૧૫)

બાહર આયે તો દેવ-શાસ્ત્ર-ગુરુ સંબંધી વિચાર। આત્મા તો હસ્તામલકવત् દીખતા હૈ।

સોનગઢમાં ભક્તોને દ્વારા પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને પ્રવચન, સ્વાધ્યાય, જ્ઞાન-ધ્યાન એવં આવાસકે લિએ 'જैન સ્વાધ્યાયમંદિર' નામક નવીન આયતનકા નિર્માણ હુआ। વિ.સં. 1994(ઇ.સ. 1938)કે જ્યેષ્ઠ કૃષ્ણા અષ્ટમીકે પવિત્ર દિનનો ઉસકા મંગલ ઉદ્ઘાટન હુઆ। ઉસમાં પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને આદેશસે પૂજ્ય બહિનશ્રીને કરકમલોંસે સમયસાર પરમાગમકી સ્થાપના કી ગઈ। ઇસ પ્રસંગ પર પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને પ્રથમ પ્રવચનમે હી “બેન (ચંપાબેન) તો ભગવતી રવરૂપ હૈ” એસે અંતરકે અહોભાવપૂર્ણ ઉનકો બિરદાયા।

તત્પશ્ચાત् સોનગઢમાં સર્વપ્રથમ દિગંબર જિનાલયકા નિર્માણ હુआ, ઉસમાં વિદેહીનાથ સીમંધર ભગવાન, પદ્મપ્રભ ભગવાન એવં શાંતિનાથ ભગવાનકી મંગલ પ્રતિષ્ઠા હુઈ। ઇસ મંદિરને નિર્માણ તથા જિનવિમ્બાંકો પસંદ કરને ઔર લાનેમાં પૂજ્ય બહિનશ્રીને અત્યંત ભક્તિભાવપૂર્વક મહત્વપૂર્ણ યોગદાન દિયા।

ઉનકે જાતિસ્મરણજ્ઞાન અનુસાર સમવસરણમંદિર, એવં માનસ્થંભકા સોનગઢમાં નિર્માણ હુआ। આપને અપની નજરોંસે દેખે હુએ કુંદકુંદાચાર્યકા ભાવવાહી-હૂબહૂ ચિત્રપટ તૈયાર કરવાયા। વિવિધ પ્રસંગ પર નયે-નયે ભક્તિગીતોંકી રચના કી તથા અન્ય ભક્તિગીતોંકે સંકલનમાં માર્ગદર્શન કરકે હરરોજ જિનમંદિરમે ભાવવાહી ભક્તિ કરાનેકી પ્રણાલિકા સ્થાપિત કી ગઈ। આપને સ્વયં તીર્થક્ષેત્રોંકી યાત્રા કી તથા પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને સાથ મી ભાવવાહી યાત્રાયે કી, ઉન યાત્રાઓંકો આપને ભક્તિગીતોંસે રસમરપૂર બના દેતી થોં। આપકે જ્યેષ્ઠ બંધુ ગહરે આર્દ્ધ આત્માર્થી પંડિતરત્ન હિમ્મતભાઈકો ભગવત્કુંદકુંદાચાર્યદેવ રચિત સમયસારાદિ પંચપરમાગમોંકી મૂલ ગાથાઓંકે હરિગીત એવં ઉન ગ્રંથોંકી આચાર્યદેવોંકે દ્વારા રચિત સંસ્કૃત ટીકાઓંકા ગુર્જર ભાષામે અનુવાદ કરનેકી પ્રેરણ દેતી થી। ઇસ પ્રકાર પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને દ્વારા હુઈ અભૂતપૂર્વ ધર્મપ્રભાવનામાં આપને કીમતી યોગદાન દિયા।

पूज्य बहिनश्रीने पूज्य गुरुदेवश्रीकी निशामें सोनगढ़में ही निवास करना पसंद किया। वि.सं. 2008 (ई.स. 1942) वसंतपंचमीके दिन पूज्य बहिनश्री, बैन शांताबेन तथा ब्र. बहिनोंके निवासके लिए सोनगढ़में ब्रह्मचर्याश्रमका निर्माण कराके उसका उद्घाटन किया गया। उस अवसर पर पूज्य गुरुदेवश्रीके श्रीमुखसे “बोधि समाधिको प्राप्त करो” ऐसे मंगल आशीर्वचन निकले। जिनमंदिरके परिसरकी अत्यंत नजदीक ब्रह्मचर्याश्रम होनेसे पूज्य बहिनश्री फरमाती थीं, “जैसे भगवानके आंगनमें रहने आ गये”।

वि.सं. 2030 (ई.स. 1974)में सुवर्णपुरीमें पूज्य गुरुदेवश्रीके प्रभावनायोगसे परमागममंदिरका निर्माण हुआ। उसके ‘वारसाख’का मुहूर्त पूज्य बहिनश्रीके करकमलोंसे किया गया। इस मंदिरमें शासननायक भगवान महावीरस्वामीकी सुंदर प्रतिमा प्रतिष्ठित कराई गई। भगवत्कुंदकुंदाचार्यदेव विरचित पंच परमागमोंको टीका सहित विश्वमें प्रथम बार संगमरमरकी शिलापटों पर उत्कीर्ण करवाया गया। इस मंदिरमें पूज्य बहिनश्रीने भविष्यकी चिंता किए बिना अपनी समग्र संपत्ति समर्पित कर दी। ऐसी थी उनकी उदारता !

पूज्य बहिनश्री तो अत्यंत भक्तिभावसे पूज्य गुरुदेवश्रीके जन्मजयंतीके महोत्सवोंमें ख्ययं शामिल होती थी। लेकिन भक्तजनोंकी भावना एवं पूज्य गुरुदेवश्रीके आदेशसे पूज्य बहिनश्रीके जन्मोत्सव तथा सम्यक्त्वजयंती महोत्सव सोनगढ़में मनाना शर्तु हुआ जो आज भी अत्यंत भव्य महोत्सवके रूपमें सोनगढ़में मनाये जाते हैं।

पूज्य बहिनश्रीका ब्रह्मचर्याश्रममें स्थायी निवास होनेसे ब्रह्मचारी बहेनोंको उनके वात्सल्यका एवं नित्य सत्संगका कल्याणकारी लाभ प्राप्त हुआ। आश्रममें रात्रिसभामें पूज्य बहिनश्रीका, मात्र बहिनोंके लिए शास्त्र-स्वाध्याय होता था। अहा ! कैसी उनकी वैराग्यरसझरती स्वानुभवभीगी अमृतवाणी ! क्या उनकी गहराई ! क्या उनकी तात्त्विक गंभीरता ! मीठी

(૧૭)

મધુર ભાષામંસે સીમંધર ભગવાનને સંદેશ સુનાતી થીં। બહુત હી કમ શબ્દોમંસે, સરલ ભાષામંસે ગંભીર સિદ્ધાન્ત કહનેકી ઉનકી શક્તિ અજબ પ્રકારકી થી। ઉનકે શ્રીમુખસે, અનુભવધારામંસે બહતે આત્માર્થપોષક વચન જો કુછ બ્રહ્માચારી બહિનોંને અપને આત્મહિતાર્થ સંગ્રહિત કિયે વે સંપાદન સહ, સંકલિત વ લિપિબદ્ધ હોકર “બહિનશ્રીકે વચનામૃત” રૂપમંસે પુસ્તકાકાર ઉનકે ૬૪વે જન્મદિવસ પર પ્રકાશિત કિએ ગયે ઇન વચનોંકા સંપાદન સહ સંકલન પંડિતરાત્ન શ્રી હિમ્મતભાઈ જે. શાહ દ્વારા કિયા ગયા। પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને યહ પુસ્તક અનેકબાર પઢી, ઔર ઇસે પઢકર વે આશ્ર્યચકિત હો ગયે, ઔર ઉસકી ભૂરી-ભૂરી પ્રશંસા કી। વે સહજભાવસે વોલે કી “યહ તો બારહ અંગકા મકખન (નવનીત) હૈ। પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને શ્રી દિગંબર જૈન સ્વાધ્યાયમંદિર ટ્રસ્ટને તત્કાલીન પ્રમુખ શ્રી રામજીભાઈકો પુસ્તક એક લાખ પ્રત છઘવાનેકા આદેશ દિયા। જો પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે જીવનકા સર્વ પ્રથમ વ એકમાત્ર આદેશ રહા। શ્રી રામજીભાઈને ભી અત્યંત ભક્તિપૂર્વક ઇસ બાતકા પાલન કિયા। પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી બહુત મુમુક્ષુઓંકો યહ પુસ્તક ભેટસ્વરૂપમંસે દેતે થે તથા સભીકો ઇસકા સ્વાધ્યાય કરનેકી પ્રેરણ ભી દેતે થે। પુનશ્ચ ભક્તોંકી માંગસે પૂજ્યશ્રીને ઇસ પુસ્તક પર ભાવવાહી પ્રવચન કિએ। ઇન પ્રવચનોંકો ઉનકે અંતેવારી બા.બ્ર. શ્રી ચંદુભાઈ ઝોબાલિયાને કુશલતાપૂર્વક સંકલિત કિયા। જો ચાર ભાગમંસે ગુજરાતી તથા હિન્દી ભાષામંસે પ્રકાશિત કિયે ગએ હૈનો।

પૂજ્ય બહિનશ્રીકે શ્રીમુખસે પ્રવાહિત હુઈ પ્રવચનધારામંસે સંગ્રહીત કિયે ગએ અમૃતબિંદુઓંસે સંકલિત ઇસ લઘુસંગ્રહકી તાત્ત્વિક વસ્તુ અતિ ઉચ્ચ કોટિકી હૈ। ઉસમં આત્માર્થપ્રેરક અનેક વિષય આ ગએ હૈનો। ‘હે જીવ તુઝે કહી ભી અચ્છા ન લગે તો આત્મામંસે (લગન લગા), આત્માકી લગન લગે તો જરૂર માર્ગ પ્રાપ્ત હો, જ્ઞાનકી સહજ પરિણતિ, અશરણ સંસારમંસે માત્ર દેવ-ગુરુ-ધર્મકા શરણ; સ્વભાવકી પ્રાસિકે લિએ યથાર્થ મુક્તિકા સ્વરૂપ, મોક્ષમાર્ગમંસે પ્રારંભસે લેકર પૂર્ણતા તક પુરુષાર્થકા હી મહત્વ; દ્રવ્યદૃષ્ટિ એવં સ્વાનુભૂતિકા સ્વરૂપ તથા ઉસકી ચમત્કારિક મહિમા,

(૧૮)

ગુરુભક્તિ એવં પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકી ભવાન્તકારિણી વાળીકી અદ્ભુત મહિમા, મુનિદશાકા અંતરંગ સ્વરૂપ એવં ઉસકી મહિમા, નિર્વિકલ્પ દશા, ધ્યાનકા સ્વરૂપ, કેવલજ્ઞાનકી મહિમા, શુદ્ધાશુદ્ધ સમસ્ત પર્યાયોંસે વિરહિત સામાન્ય દ્વાર્યસ્વભાવ વહ દૃષ્ટિકા વિષય, અખંડ પરસે દૃષ્ટિ છૂટ જાએ તો સાધકપના હી ન રહે, શુદ્ધ, શાશ્વત ચૈતન્યતત્ત્વકે આશ્રયરૂપ સ્વવશપનેસે શાશ્વત સુખ પ્રકટ હોતા હૈ—આદિ અનેક વિષયોંકા સાદી, અસરકારક એવં સચોટ ભાષામે સુંદર નિરૂપણ હુआ હૈ।

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે શબ્દોમેં કહા જાએ તો ‘બેન તો ભગવતી સ્વરૂપ હૈ’, ‘આરાધનાકી દેવી હૈ’, ‘ઉનકો નિવૃત્તિ હૈ’, ‘ઇસ યુગમેં બેન(ચંપાબેન) જૈસે મહાન વ્યક્તિત્વકા હોના યહ તો બહિનોંકા પરમ સૌભાગ્ય હૈ’ ‘ઉનકા યહ પુસ્તક સર્વોત્કૃષ્ટ હૈ, “પૂરે સમયસારકા સાર આ ગયા હૈ”, “યહ પુસ્તક પઢ્યકર વિરોધી ભી મયર્થ હો જાયેગા”, “જગતકે લિએ લાભકા હેતુ હૈ”।

ઇસ વચનામૃત પુસ્તકસે પૂજ્ય બહિનશ્રીકી સમગ્ર ભારતવર્ષમે બહુત પ્રસિદ્ધ હુઈ। ભક્તોંકે દ્વારા પૂજ્યશ્રીકે સામને હી ઉન્હેં હીરોંસે બધાયા જાને લગા તથા જગહ-જગહસે ઉનકો અભિનંદન પત્ર સમર્પિત કિએ ગએ। ઉનકી જન્મજયંતીકે સમય પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને અત્યંત ભાવપૂર્વક કહા કિ “ધર્મકી શોભા ચલી આ રહી હૈ”।

ભક્તોંકી ભાવનાસે પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને ‘બહિનશ્રીકે વચનામૃત’ પુસ્તકકે લિએ એક સ્વતંત્ર આયતન બનાકર ઉસમે સંગેમરમરકે શિલાપટોં પર વચનામૃત ઉત્કીર્ણ કરાનેકી સમૃતિ દી તથા પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકી મંગલ ઉપસ્થિતિમેં ઉનકે કરકમલોંસે શિલાઓં પર સ્વસ્તિક કરાકર ઉસ ભવનકા શિલાન્યાસ કિયા। બાદમે ઇસ ભવનકો પંચમેરુ-નંદીશ્વર જિનાલયકે રૂપમે વિસ્તૃત કિયા ગયા એવં પૂજ્ય બહિનશ્રીકી આજ્ઞાસે, જિનકો ઉન્હોને સ્વયં દેખ લિયે થે એસે, ‘ગુરુદેવશ્રીકે વચનામૃત’ ભી ઉત્કીર્ણ કરાયે ગયે।

પરમકૃપાલુ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી તો તારણહાર થે હી લેકિન ઉનકી

(૧૬)

અનુપસ્�િતિમें ઉનકે પથ પર ચલનેકી કુછ યોગ્યતા હમારે અંતરમે પ્રકટ હુઈ હો તો યહ સબ પૂજ્ય બહિનશ્રીકા હી અસીમ ઉપકાર હૈ। પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકી અચાનક આ ગર્ડ અનુપસ્થિતિસે સમગ્ર મુમુક્ષુ સમાજ જવ કિ હતપ્રભ હો ગયા તવ ઐસી સ્થિતિમે પૂજ્ય બહિનશ્રીને જૈસે કિ ‘પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી સાક્ષાત् ઉપસ્થિત હો ઉસ પ્રકારસે આરાધના કરનેકા’ સુંદર માર્ગદર્શન કિયા। તદુપરાંત પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને વચનોમેં રહે હુએ ગંભીર એવં ગહન ભાવોનું તત્ત્વચર્ચાઓંકે માધ્યમસે મુમુક્ષુઓંકો અત્યંત સરલરૂપસે સમજાયા। નૂતન નિર્માપિત પંચમેરુ-નંદીશ્વર જિનાલયમેં ધાતકી ખંડકે ભાવી તીર્થકરકી સ્થાપનામેં ભક્તિપૂર્ણ અનુમોદન કરકે ભક્તોનું જૈસે પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને પુનઃ તીર્થકરૂપમેં સાક્ષાત् દર્શન કરાએ। ઐસે અનેક પ્રકારસે પૂજ્ય બહિનશ્રીને પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી દ્વારા પ્રવર્તિત ધર્મશાસનકા સંવર્ધન એવં સંરક્ષણ કિયા। ઐસે ઉભય ઉપકારી આત્મજ્ઞાની સંતોંકી જીવનકલાસે સૌરાષ્ટ્રકા જૈન ઇતિહાસ ઉજ્વલ બના હૈ।

પરમોપકારી પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને ચરણકમલમેં કોટિ-કોટિ વંદના !
એવં પ્રત્યક્ષ ઉપકારી પ્રશમમૂર્તિ ભગવતી માતા પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેનકો
કોટિ કોટિ વંદના !

તુજ જ્ઞાન ધ્યાનનો રંગ અમ આર્દ્ધ રહો;
હો શિવપદ તક તુજ્ઞ સંગ માતા હાથ ગ્રહો ।

(૨૦)

કુંવરીને રહમા રહમા કરતી

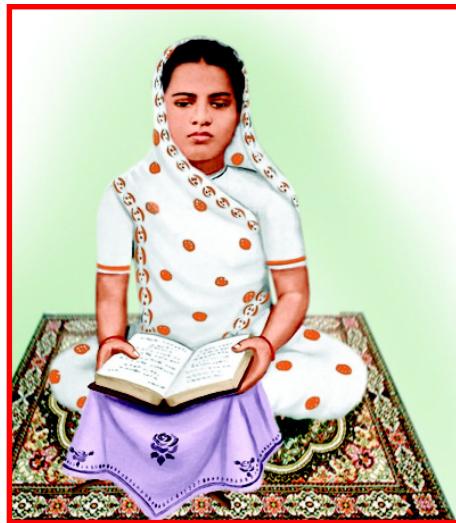
કુંવરીને ખમા ખમા કરતી, માતા જ્ઞાનામૃત પાતી.
 ‘ધર્મો મંગલમુક્ષિદુંના’ મંગલ પાઠો ભણતી,
 માતા નિજ કુંવરીને પ્રેમે, ધર્મામૃત નિત પાતી.....કુંવરીને૦
 શાન્ત વદન નિર્મલ નયનોમાં આત્મા ઊજ્જ્વલ જોતી,
 ધર્મરત્ન થાશે મુજ કુંવરી, ભણકારા અનુભવતી.....કુંવરીને૦
 ‘અખંડ આનંદ ધ્યાપદ તારું’ હાલરડાં શુભ ગાતી,
 ‘સિદ્ધપણાને સાધો કુંવરી’, આશિષ મંગલ દેતી.....કુંવરીને૦
 જ્યોતિષીઓ જ્યોતિષ જોયાં, આ કુંડલી કોઈ ન્યારી,
 વિદેહની વિભૂતિ આવી, અદ્ભુત મંગલકારી.....કુંવરીને૦
 આ કુંવરી છે સીમંધરનાં સ્મરણો ઉર ધરનારી,
 ‘કહાનગુરુ તીર્થકર થાશે’—જિન ધુનિમાં સુણનારી....કુંવરીને૦
 નિર્મલહૃદયી અલ્પભાષિની, મિષ્ટ વચન વદનારી,
 અલિપ્ત રહેશે પરભાવોથી, નિજાનંદ રમનારી.....કુંવરીને૦
 સીમંધરના નંદ પધાર્યા, શી પુણ્યાવલિ જાગી,
 ઝૂલો ઝૂલો લાડલી મારી, આજે હું બડભાગી.....કુંવરીને૦
 શાન્ત શીતલ પરમાણુ જગના, આવી વસ્યા તુજ તનમાં,
 ઉપશમરસ-અવતાર જ્ઞાનસાગર ઊછળે અંતરમાં.....કુંવરીને૦
 ચિરં જીવો ચિરં જીવો જગદમ્બા ભવતારી,
 સ્વાનુભૂતિ મતિશ્રુત લદ્ધિથી વિશ્વ ઊજાળનહારી.....કુંવરીને૦

(૨૧)

પ્રાકृ-કથન

હમારે પરમોપકારી, અધ્યાત્મયુગપ્રવર્તક પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામીકે સદુપદેશ, પૂર્વસંસ્કાર તથા અપને તીવ્ર પુરુષાર્થસે પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેનકો લઘુવયસે હી ભવભ્રમણકા અભાવ તથા આત્મહિત કર લેનેકી—સમ્યગર્દર્શન પ્રાપ્ત કરનેકી તીવ્ર ઉત્કંઠ વર્ત રહી થી। અતઃ ઉન્હોને લઘુવયમે હી સમ્યગર્દર્શનરૂપ સ્વાનુભૂતિકા ઉગ્ર પુરુષાર્થ કર વહ મંગલદશા પ્રાપ્ત કર લી થી ઇત્યાદિ બાતોંકા ઇન પત્રો દ્વારા પૂર્ણ એવં સુન્દર ખ્યાલ આતા હૈ। ઉન્હોને અપને જ્યેષ્ઠ બંધુ શ્રી હિમ્મતભાઈ વ અન્ય સગે-સમ્બન્ધી એવં સાધર્મીયોંકો લિખે હુએ અધ્યાત્મરસભીગે પત્રોંકા ઇસમેં સમાવેશ કિયા હૈ। આત્માર્થી જીવોંકો ઇન પત્રોંકે દ્વારા અવશ્ય પુરુષાર્થકી પ્રેરણ મિલેગી।

ॐ
પૂજ્ય બહિનશ્રી સમ્યક્ત્વપ્રાસિકે પૂર્વ
બહુત ભક્તિપૂર્વક ગાતે થે વહ ગીત

હુ અમૃત્ય વાત્સવિદાર.

(હરિગીત છંદ)

બહુ પુણ્યકેરા પુંજથી, શુભ દેહ માનવનો મળ્યો,
તોયે અરે ! ભવચક્રનો આંટો નહિ એકે ટળ્યો;
સુખ પ્રાપ્ત કરતાં સુખ ટલે છે લેશ એ લક્ષે લહો,
ક્ષણ ક્ષણ ભયંકર ભાવમરણે કાં અહો રાચી રહો ? ૧.

લક્ષ્મી અને અધિકાર વધતાં, શું વધ્યું તે તો કહો ?
શું કુટુંબ કે પરિવારથી વધવાપણું, એ નય ગ્રહો;

(૨૩)

વધવાપણું સંસારનું નરદેહને હારી જવો,
એનો વિચાર નહિ અહોહો ! એક પછ તમને હવો !!! ૨.

નિર્દોષ સુખ નિર્દોષ આનંદ, લ્યો ગમે ત્યાંથી ભલે,
એ દિવ્ય શક્તિમાન જેથી જંજીરેથી નીકળે;
પરવસ્તુમાં નહિ મુંજવો, એની દ્યા મુજને રહી,
એ ત્યાગવા સિદ્ધાંત કે પશ્ચાવત् દુઃખ નહીં. ૩

હું કોણ છું ક્યાંથી થયો ? શું સ્વરૂપ મારું ખરું ?
કોના સંબંધે વળ્ણા છે ? રાખું કે એ પરહુ ?
એના વિચાક વિવેકપૂર્વક શાંત ભાવે જો કર્યા,
તો સર્વ આત્મિક જ્ઞાનનાં સિદ્ધાંતતત્ત્વ અનુભવ્યા. ૪

તે પ્રાપ્ત કરવા વચન કોનું સત્ય કેવલ માનવું ?
નિર્દોષ નરનું કથન માનો ‘તેહ’ જેણે અનુભવ્યું;
રે ! આત્મ તારો ! આત્મ તારો ! શીઘ્ર એને ઓલ્યો,
સર્વાત્મમાં સમર્પણ દ્યો, આ વચનને હૃદયે લખો. ૫

—શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર

પત્રાંક - ૧

વિ.સં. ૧૬૬૭-૮૮
(ઇ.સ. ૧૬૩૧-૩૨,)

.....!

આત્મા આનન્દમય હૈ, જ્ઞાનપિંડ હૈ, સહજાનન્દી હૈ; કિન્તુ ઉસકો પાનેકે લિએ અનાદિકાલસે સચ્ચા પ્રયત્ન નહીં કિયા હૈ। ઇસ ભવમે નહીં કરેગા તો, કિસ ભવમે કરનેકા સોચા હૈ?

જડ એવં ચૈતન્ય દોનોંકે સ્વભાવ પ્રતિપક્ષ હુંનેં। રૂપી એસે જડ યાને મૂર્ત્ત-પુદ્ગલ, વર્ણ, ગંધ, રસ ઔર સ્વર્ણ સહિત હુંનેં ઔર આત્મા ઉસસે રહિત હૈ, અરૂપી હૈ।

કિન્તુ જીવકો યહ સબ ભાષામે બોલને માત્ર હૈ, ઉસે અપને સ્વરૂપકા પ્રેમ કહીઁ આતા હૈ? પ્રેમ લાએ બિના મોક્ષ નહીં મિલેગા। પુરુષાર્થ કિએ બિના, પરિશ્રમ કિએ બિના, અનત્ત સુખ તીનકાલમે નહીં મિલ સકતા।

બસ યહ હી....

(२५)

विशेष लिखनेसे क्या मिले? अंतःकरणमें परिणमन किए बिना, संसारके प्रति उदासीनता लाए बिना, वैराग्यबल बढ़ाए बिना, उपशमबल बढ़ाए बिना, अपने अनंत सुखका मार्ग हमें नहीं मिलेगा। जीव करता कुछ नहीं और थोड़ेमें अधिक समझ कर बैठ जाता है। हमें यदि स्वस्वरूपकी चाहना हो, परिभ्रमणसे थके हों तो, धीरे धीरे (शनैः शनैः) मार्गमें चले बिना, पुरुषार्थ किए बिना, बातें करनेसे या पत्र लिखनेसे स्वस्वरूप नहीं मिलेगा। किन्तु जीव अभी परिभ्रमणसे थका ही कहाँ है? अपने पर प्रेम ही कहाँ है?— अन्यथा बिना पुरुषार्थ किए चैनसे बैठ नहीं सकता।

आप तो पुरुषार्थ करते होंगे। मैं मुझे प्रमादी लगती हूँ। कुछ नवीन या विशेष नहीं हो रहा है—ऐसा लगता है; बस इतना ही; वैराग्यबल बढ़ाना। मुझे व आपको यह ही कर्तव्य है।

लि.

बहिन चंपाके वंदन

પત્રાંક - ૨

કરાંચી

દિ. ૧૦-૬-૧૯૩૦

(વિ.સં. ૧૯૬૬

જ્યેષ્ઠ શુક્લા ૧૪, મંગલવાર)

પૂજ્ય જ્યેષ્ઠ બંધુકી સેવામે,

કરાંચીસે લિ. બહિન ચંપાકે બહુત હી પ્રેમસે પાયવંદન સ્વીકાર કરના।

વિશેષમે લિખના હૈ કિ, આપકા પત્ર મિલા, પઢકર હકીકત જાન લી।

બંધુ! યહું આત્માકી સાર્થકતા નહીં બન સકતી। અતઃ ઉદાસીનતા વર્તતી હૈ। કિસી સમય આત્મા એસે વિચારમે ચઢું જાતા હૈ કિ, કોઈ બુલાએ તો મેરા ધ્યાન ભી નહીં હોતા હૈ। કામ કરના ભી ભૂલ જાતી હુંનું। મેરે દિન ‘આત્માકે વિચાર હી વિચારમે’ ચલે જાતે હુંનું। આત્માકે વિચારમે કિસીકે સાથ બોલના ભી સુહાતા નહીં હૈ। અભી તક આત્માકે વિચાર ચલતે હુંનું। વહુંકા સત્સંગ મુદ્દે બહુત યાદ આતા હૈ। અબ તો વહું આકર, મોક્ષ, મોક્ષ ઔર મોક્ષકી ઓર લક્ષ્ય રખના હૈ। એક દિન જब યહ આત્મા ઊંચી દશાકો પહુંચેગા તબ સંયમી હોગા। પત્ર લિખતે રહના; પ્રમાદ નહીં કરના; જરૂર લિખના। આપકે પત્રસે આનંદ હોગા। આજ આપકા પત્ર આનેસે મુદ્દે બહુત હી આનંદ હુआ હૈ। બસ, યહ હી-

લિ. આત્માર્થી બહિન ચંપા

(૨૭)

પત્રાંક - ૩

કરાંચી

આત્માર્થી બંધુ,

જીવને અનાદિકાલસે અમृતસ્વરૂપ એસે આત્માકો નહીં પહ્યાના હૈ। અતઃ જન્મ-મરણ હોતા રહતા હૈ। અમृતસ્વરૂપ-જ્ઞાનસ્વરૂપ એસે આત્માકી પહ્યાન કરાનેવાલે પૂજ્ય કાનજીમહારાજ જૈસે ગુરુ અબ મિલે, અતઃ એસી ભાવના હોતી હૈ કિ—યહ જન્મ-મરણ કેસે ટલે? પુરુષાર્થ કેસે પ્રારંભ હો? આત્મસ્વરૂપકી પ્રાસ્તિ કેસે હો? એસી ભાવના રહા કરતી હૈ, પરંતુ યહું ગુરુકે દર્શન નહીં હૈ, ઉનકી વાળી નહીં હૈ, સત્સંગ નહીં હૈ, અતઃ યહું રહના દુષ્કર હો ગયા હૈ। યદ્યપિ બચપનસે હી મૈં કરાંચીમેં રહી હું; ફિર ભી જન્મ-મરણકા અંત કિસ ઉપાયસે હો, એસી ભાવનાકે કારણ યહું રહના જરા ભી નહીં પુસાતા હૈ।

મૈયા, મુઢ્ઝે લગતા હૈ કિ, યદિ મૈં યહું જ્યાદા દિન રહુંગી તો પુરુષાર્થ મંદ હો જાએગા, પ્રમાદી હો જાऊંગી, ક્યોંકિ યહું ધાર્મિક સાધનોંકી દુર્લભતા હૈ। અતઃ યહું સ્થાયી કેસે રહના? આપ લિખતે હૈને કિ, ધર્મ અર્થાત् (બિના હઠકે સહજ હી) સત્ય બોલના, સરલતા, નમ્રતા, સહનશીલતા રહ્યના આદિ, પરંતુ મૈયા! યે સભી

(૨૮)

ગુણ યહાઁકે વાતાવરણકે અનુસાર ટિકે રહેં, એસા મુદ્દે નહીં લગતા, ઇનકો ટિકાનેકે લિએ, કડા પુરુષાર્થ રખનેકે લિએ, આંતરિક ધર્મ પ્રકટ કરનેકે લિએ, આગે બઢનેકે લિએ, વૈસા વાંચન એવં વાતાવરણ તો ચાહિએ હી।

ભાઈ ! એસે સુંદર મનુષ્યદેહકી એક પલ ભી વ્યર્થ નહીં જાએ -એસી મેરી ઝચ્છા હૈ।

બહુત બાર એસે સ્વપ્ન આતે હૈ કિ, જૈસે મૈં ઔર આપ પ્રવચન સુન્ને ગાએ હૈન્। મૈં આપકો પ્રશ્ન પૂછતી હું, આપ ઉત્તર દેતે હૈન્; ઇતની દેરમેં આઁખેં ખુલ જાતી હૈન્। તબ એસા લગતા હૈ કિ, કહાઁ વહ સત્તંગ ઔર કહાઁ વહ ભાઈ ? કહાઁ વહ દેશ ઔર કહાઁ મૈં ? ઉસ સમય આપ ગાતે હો વહ ગીત મુદ્દે બહુત હી યાદ આતા હૈ।

‘જાગકર દેખું તો જગત દીખે નહીં, નિંદમેં અટપટે રંગ ભાસે’

H. C. J. M. B. બસ ઇતના હી। અબ લંબા પત્ર લિખનેકા મુદ્દે અવકાશ નહીં હૈ। અભી મુદ્દે સુશીલાભાભીકો ભી પત્ર લિખના હૈ। મેરે પત્રકા ઉત્તર તુરંત લિખ્યે।

લિ.

આપકે પત્રકી આતુરતાસે ઇંતજાર કરતી
આપકી નન્હીં બહિનકે પાયવંદન

*

(૨૬)

પત્રાંક - ૪

આદરણીય પૂજ્ય બંધુકી સેવામે,
વદ્વાળ શહરસે લિ. આપકી છોટી બહન ચંપાકે પાયવંદન
અતીવ પ્રેમસે સ્વીકારના ।

વિશેષ લિખના કિ, આપકા પોસ્ટકાર્ડ એવં કવર (લિફાફા) દોનોં મિલે । આપ લિખતે હોય, વહ સબ સત્ય હૈ । આપકા પત્ર પઢ્યકર, મૈને બહુત વિચાર કિયા । મેરા આત્મા કિતના દૃઢ હૈ; ઉસકા બહુત વિચાર કિયા । આપકો એસા લગેગા કિ, ‘તેરે આત્મભાવ ઉત્ત્રત્ત્ક્રમમે હોનેસે, તુઝે સબ સરલ લગતા હૈ; પરંતુ ભર્યા, મૈં જબ બહિનીને ઘર કરાંચી થી, તબસે મુઝે ધર્મકે સંસ્કાર તો હૈનું । ‘યદ્યપિ બહિનીને ઘર થી, તબ ઇતના ગહન જ્ઞાન નહીં થા, પરંતુ થા સહી’ ।

‘મનુષ્યજન્મ પાના દુર્લભ’, ‘સત્ય બોલના’, ‘ક્રોધ નહીં કરના’, ‘બ્રહ્મચર્ય પાલનસે ઇતના લાભ’ આદિ થોકડે (ચૌદહમાર્ગણા વર્ણન) પઢ્યનેસે એવં ધાર્મિક પુસ્તક પઢ્યનેસે, મૈં જાનતી થી । મેરા આત્મા બહુત વૈરાગ્યવંત થા । ધીરે ધીરે પુસ્તકેને પઢ્યનેસે વૈરાગ્ય બઢતા ગયા એવં મેરા આત્મા બાહ્યજ્ઞાનસે ઇતના દૃઢ હો ગયા કિ, મુઝે બ્રહ્મચર્યમને વાસ્તવિક મહત્ત્વ લગતી થી । ઉસ સમયકે મેરે વિચાર

(૩૦)

ધર્મ, વૈરાગ્ય, બ્રહ્મચર્યકે વિષયમें બहુત દૃढ़ થે। કરાંચીમें બચપનસે હી મુદ્દે ત્યાગ, બ્રહ્મચર્ય ઇત્યાદિકી બહુત મહત્ત્વ થી। ઇસ સમય જૈસે જૈસે જ્ઞાનમें ગહનતા આતી ગઈ, વૈસે વૈસે ધર્મકે વિષયમें, વૈરાગ્ય-ત્યાગ, બ્રહ્મચર્યકે વિષયમें અતિ દૃઢતા હો ગઈ હૈ; આત્માકા સ્વરૂપ કુછ ભિન્ન હૈ એસા સમજ્ઞમે આયા તો અબ યહ દૃઢતા નિઃશંકરૂપસે ઇસી તરહ રહેગી। ઉસ સમય શાયદ ઊપર ઊપરકી (ઊપરી) દૃઢતા હો—એસા આપ માનો—ઉસ બાતકો ડેઢ સાલ હો ગયા હૈ। પૂર્વકી દૃઢતા યથાર્થ દૃઢ હોતે હોતે અભી તો બહુત હી દૃઢ હો ગઈ હૈ ઔર વહ ઇસી તરહ રહેગી—એસા મૈં નિશ્ચિત કહતી હું, વિશ્વાસપૂર્વક કહતી હું। જીવનકે અંત તક યહ દૃઢતા એક હી પ્રકારકી રહેગી।

મૈં કરાંચીમें, બહિનકે ઘર થી, તભીસે—બચપનસે હી—મુદ્દે દીક્ષિત હોનેકે ભાવ થે। બંધુ ! જૈસે આપકા ચિત્ત બચપનસે હી વૈરાગી થા, આપકો સંસારમે રહના નહીં સુહાતા થા; વૈસે મુદ્દે ભી બચપનસે દીક્ષા અંગીકૃત કરનેકે ભાવ થે। મેરે ભાવકી બાત, મૈને અપની એક સહેલીકો કહી થી। ધીરે ધીરે મેરી દીક્ષા લેનેકી બાત, હમ રહતે થે ઉસ મકાનમે ઔર કરાંચીમें કિતની હી જગહ ફેલ ગઈ ઔર કર્ઝ લોગ મુદ્દ પર નારાજગી દિખાને આએ, પરંતુ મેરે ભાવ અદિંગ થે। વઢ્બાળ આનેકે પશ્ચાત્ ગોરાણી (સ્થાનકવાસી સાધ્વી)મેં મૈને કુછ વિશેષ દેખા નહીં। અંતરકે ભાવ અંતરમે રહે। અબ તો પૂર્જ્ય કાનજીમહારાજ જૈસે ગુરુ મિલે; અબ તો ભવ કા અભાવ કેસે હો; યહી ભાવના હોનેસે કરાંચીમેં રહના મુશ્કિલ હો ગયા હૈ।

લિ. બહિન ચંપાકે વંદન

*

(૩૧)

પત્રાંક - ૫

વઢવાળ

સાવન, વિ.સં. ૧૬૮૭,

(ઇ.સ. ૧૬૩૧; ઉત્ત્ર ૧૭ વર્ષ)

પૂજ્ય ભાભી સુશીલા,
ઇસ લોક ઔર પરલોકમાં પરમ આત્મિક સુખ પ્રાપ્ત કરો એસા
મેરા શુભાશિષ।

મेरે ભાઈકે દોનોં પત્ર મિલે। પઢ્કર બહુત હી આનંદ હુआ; પરંતુ અભી આપકા પત્ર નહીં મિલા, જિસસે આજ પત્ર લિખને બૈઠી હું। આપકો પત્ર લિખનેકી નિવૃત્તિ નહીં મિલતી હોગી, યા તો આલસ(પ્રમાદ) હોતી હોગી; પરંતુ કભી નિવૃત્તિ લેકર પત્ર લિખ્યો તો અચ્છા। આપ યહું થી તબ તો કહતી થીં કિ, મૈં અવશ્ય પત્ર લિખુંગી, પરંતુ વહું જાનેકે બાદ પત્ર ક્યોં નહીં લિખતોં; વહ બતાના।

અહા, ભાભી ! કર્મકી વિચિત્રતા તો દેખો ! કહું આપ, કહું મૈં, કહું કડે ભાભી, કહું કડી બહન; સભી અલગ-અલગ જગહમે હો ગણે। મેરે ભાઈકો સુરત નહીં જાના થા, ફિર ભી કર્મ ઉસે ધ્રું મારકે લે ગયા। સારા જગત કર્મકા નચાયા નાચ રહા હૈ।

ભાભી ! ક્યા લિખના ઔર ક્યા નહીં લિખના ઉસકી કુછ

(૩૨)

સમજી નહીં આતી। એક સાથ બહુતસે વિચાર સ્ફુરાયમાન હોતે હૈને ઉસમેંસે ક્યા લિખું ઔર ક્યા નહીં લિખું ?

અહા, ભાભી ! હમને થોડે દિન તો બહુત આનંદ કિયા । હમ આમને-સામને પ્રશ્ન પૂછતે, ઉસકા બુદ્ધિ અનુસાર નિર્ણય કરતે થે । ઐસે આનંદકે દિન ફિર કબ આએ ? હે પ્રભુ ! ઐસે આનંદકે દિન જલ્દી દેના ।

ભાભી, (આપ) દોપહરકો સામાયિક કરતી હોંગી, ‘આત્મસિદ્ધિ’ શાસ્ત્ર સીખતી હોંગી, પંદ્રહ દ્રવ્ય ચાલૂ રહે હોંગે, સત્સંગકી ખોજમે હોંગી । થોડા થોડા પુરુષાર્થ કરકે નિમિત્તાધીન વૃત્તિકો, નિમિત્તોમે મિશ્રિત નહીં હોને દેના ।

મૈં આપકો થોડે પ્રશ્ન પૂછતી હું, ઉસકા ઉત્તર દેના । ઇન પ્રશ્નોંકી સ્પષ્ટતા બહુતબાર હો ચુકી હૈ, પરંતુ આપકો વે યાદ હૈને યા નહીં ? યહ જાનનેકે લિએ પૂછતી હું : (૧) તીર્થકર ઔર કેવલીમેં ક્યા ફરક હૈ ? (૨) અરિહંત ઔર સિદ્ધમેં ક્યા ફરક હૈ ? (૩) તીર્થકર ઔર અરિહંતમેં ક્યા ફરક હૈ ? (૪) પંચ-પરમેષ્ઠીમેંસે જન્મ-મરણ કિટને કરતે હૈને ઔર કિટને નહીં કરતે ? ઇતને પ્રશ્નોંકા ઉત્તર નિવૃત્તિકે સમય લિખના ।

ભાભી, આપકા અથાગ પ્રેમ વિસ્મૃત નહીં હોતા । ધર્મધ્યાનમે વૃદ્ધિ કરના । મેરે ભાઈકા સ્વાસ્થ્ય અચ્છા હોગા ।

*

(૩૩)

પત્રાંક - ૬

વઢવાણ

(વિ.સં. ૧૬૮૭,
ઇ.સ. ૧૬૩૧;
ઉત્ત. ૧૭ વર્ષ)

પરમ પૂજ્ય કઢે બંધુ,

આપકા પત્ર મિલા। પઢ્કર હકીકત જાની। આપ હમારે
પત્રકા ઇંતજાર કરતે હોએ, પરંતુ હમેં પત્ર લિખનેકા જ્યાદા સમય નહીં
મિલતા હૈ। પૂજ્ય કાન્જીમહારાજને અમરેલીમેં જો પ્રવચન કિયા થા-
વહ ‘સુંદર વોરા’કે ઉપાશ્રયમેં, પઢ્નેમેં ચલ રહા હૈ। ભીતરસે સુંદર
ન્યાય નિકલતે હૈને। પુસ્તકોત્તમદાસ બહુત સુંદર ન્યાય નિકાલતે હૈને।
ઉપાશ્રયમેં બહુત રસ ઔર આનંદ આતા હૈ, કિન્તુ વહ રસ એવં
આનંદ ક્ષણિક હૈ। ભીતરસે કુછ આચરणમેં રખ સકે, તો અચ્છા।

અનાદિસે અજ્ઞાનતાસે ભટકે, દેહબુદ્ધિ ઘટી નહીં। જો દેહબુદ્ધિ
ઘટે તો કુછ કામ આએ-એસા હૈ। દેહકે ભીતર જો અરૂપી જ્ઞાનશક્તિ
રહી હુઈ હૈ; વહ હી આત્મા હૈ। વહ દેહસે ન્યારી વસ્તુ હૈ।

(૩૪)

સંસારસे ઉસ પાર આત્માકા સ્વરૂપ રહા હૈ। ઉસકો પ્રાપ્ત કરનેકા ઉપાય કુછ દૂસરા હોના ચાહિએ। યહ ધર્મ ઐસા ક્યોં કહતા હૈ? વહ ધર્મ ઐસા ક્યોં કહતા હૈ? ઉસકી સમજ બિના શુદ્ધ બુદ્ધિ નહીં હો સકતી। ભીતરમે ઉત્તરકર, ‘પ્રતિપક્ષ રહી હુઈ વસ્તુ યહ જડું હૈ’ ઔર ‘યહ ચૈતન્ય હૈ’ ઐસે એકદમ વિભાગ કરનેકે બાદ હી, દૂસરે ધર્મ ક્યા કહના ચાહતે હૈનું, વહ સમજમે આતા હૈ। ભલે હી વહ સમ્યક્દશા તક ન પહુંચા હો, ફિર ભી ભેદ કર સકતા હૈ।

બસ, હૃદયમે બધુત લિખનેકે (ભાવ) હૈનું, પર નહીં લિખતી હું, ક્યોંકિ ચાહે જિતના બોલેં-લિખેં પર કુછ (અન્તરમે) પ્રાપ્ત કરેં, તબ કાર્યકારી હૈ-ઐસા હૈ। ૬ માસમેં નહીં મિલા, વહ પ્રાપ્ત કર લેના, યહ હી અનુશંસા (સિફારિશ) હૈ।

પત્ર લિખતે સમય આત્મા (મન) ઉપાશ્રયમે હૈ, અતઃ બરાબર નહીં લિખા ગયા હૈ।

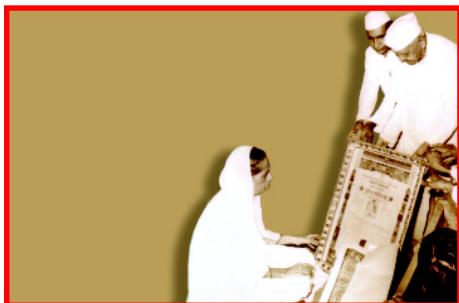
આત્મા અનંત, ઉસકે ભાવ અનંત, વે પત્રમે કેસે આલોખિત કિએ જાએં? આપને મુદ્દે પૂછે હુએ; પ્રશ્નોંકા નિર્ણય મૈને કિયા હૈ; પરન્તુ પત્ર લિખનેકા અવકાશ નહીં હૈ। આત્મા હૈ હી, ઉસકા મુદ્દે નિર્ણય હૈ, યહ નિશ્ચિત માનના। અબ ભી મેરેમેં કુછ નહીં હૈ, જો હૈ વહ હૈ, બાકી કુછ નહીં। બસ ઇતના હી, પત્ર લિખના।

લિ.

બહિન ચંપાકે વંદન

(૩૫)

પત્રાંક - ૭

વઢ્ઠવાણ વિ.સં. ૧૬૮૭
(ઇ.સ. ૧૬૩૧, ઉત્ત્ર ૧૭ વર્ષ)

પરમ પૂજ્ય બડે ભાઈ,

આપકા પત્ર મિલા, પઢ્કર બહુત આનંદ હુआ। મેરે પહલેકે પત્રકી વિચારશ્રેणી ઉલઝનભરી થી। ઉસકા કારણ-યહ વિષય અતિ કઠિન હૈ ઔર અભી મૈં બહુત વિચાર ભી નહીં કરતી હું, પ્રમાદ હો જાતા હૈ। એક બજેસે તીન બજે તક તો મૈં ઉપાશ્રયમે બૈઠતી હું, શામકો પ્રતિક્રમણ કરને જાતી હું, તો વાપસ આઠ-નૌ બજે આતી હું। આનેકે પશ્ચાત્ બાતોમે ઔર પઢ્નેમે થોડી રાત જાતી હૈ, બાકીકા સમય કામ કરનેમે જાતા હૈ। શિથિલતા કાફી આ ગર્ડ હૈ, પ્રમાદપના બહુત આ ગયા હૈ। વાંકાનેરમે બહુત પ્રાસ કિયા થા। શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર, યથાર્થ હી લિખતે હૈને કિ- ‘એકાન્તમે જિતના સંસાર ક્ષય હોનેવાલા હૈ, ઉસકા સૌવાઁ હિસ્સા ભી કુટુંબરૂપી કાજલકી કોઠરીમેં નહીં હોગા’।

ક્યા યહ જગત? મૈં કૌન હું? આપ કૌન હૈને? મેરી ભાભી કૌન હૈને? દેહમેં હી હમેં ‘મૈં’પના રહા કરતા હૈ। ઇસ દેહકી એકબાર સ્મશાનમે રાખ હોગી હી ઔર આત્મા તો કહાઁ ચલા જાએંબા, ફિર ભી દેહ પર મમત્વભાવ કહાઁ કમ હૈ? એસે હી એસે ઇતને વર્ષ બીત ગણે ઔર બાકી રહે વર્ષ બીતતે ક્યા દેર લગેગી? એસે હી એસે

(૩૬)

અનંતકાલ ચલા ગયા તો યહ મનુષ્યદેહ જાતે ક્યા દેર લગેગી ? ફિર ભી આંખ કહાઁ ખુલતી હૈ ? સત્ય વસ્તુ ક્યા હૈ, ઉસકા કહાઁ ભાન હૈ ? ‘યહ દેહ જો અનિત્ય હૈ, ઉસકો’ પ્યાર કરના હૈ ! ધર્મ...ધર્મ પુકારના હૈ, સમકિત...સમકિત પુકારના હૈ, પુરુષાર્થ કુછ કરના નહીં હૈ, બૈઠે બૈઠે કોઈ સમકિત દે તો લે લેના હૈ !

આત્મિક સુખ તો કોઈ અલગ હી વસ્તુ હૈ, ઉસકી પહ્યાન નહીં હુર્ડી ! અરે ! ગંધ તક નહીં આઈ, ઔર જૃહરકો અમૃત માના હૈ। આત્માકે સુખકો પુદ્ગલકે સુખ જૈસી કલ્પના કી હૈ। વહ સુખ પુદ્ગલસે અતીત હૈ, વચનસે અતીત હૈ, કલ્પનાસે અતીત હૈ। વહ સુખ—પૌદગલિક સુખમેં આનંદ માનનેવાલોંકે સામને—છલકા દિયા જાએ, પરંતુ ‘ઉસ સુખકા સ્વાદ’, ‘વહ આનંદ’, ઉસે નહીં આતા। પૌદગલિક સુખમેં આનંદ માનનેવાલોંકો ઉસ સુખકી કીમત નહીં હોતી। જો આત્મા પૌદગલિક સુખસે થકા હો, વહ સુખ જિસે ગલત હી ભાસિત હોતા હો ઉસે વહ અમૃત પિંડ મિલતા હૈ, ઉસકી કીમત ભી ઉસે હોતી હૈ।

આપ લિખતે હો કિ, ‘આપને તો બ્રચ્યનમે હી સમકિતકા નામ સુના’ પરંતુ નામ સુના, ઉસસે ક્યા હુઆ ? નામ તો બહુત બાર સુને। હમને પૂર્વકે પુણ્ય એસે (ઇકટે કિએ) કિ, હમારે લિએ વસ્તુ તૈયાર હી હૈ। પૂજ્ય કાનજીમહારાજ જૈસે મહાત્માકા સમાગમ, શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર જૈસે મહાન આત્માકે પુસ્તક આદિ નિમિત્ત તૈયાર હૈને; ફિર ભી અપને પુરુષાર્થકી હી કમી હૈ। ‘મૈં આત્મા ઔર યહ જડું’ એસા મુંહસે બોલતે રહના હૈ। પરંતુ શ્રદ્ધામેં તો શૂન્ય ! ‘મૈં આત્મા ઔર યહ જડું’ ઉતની ભી અંતકરણપૂર્વક સચ્ચી શ્રદ્ધા હો ઔર જડુંમેં એકરૂપ

(૩૭)

હોતે આત્મા સંકોચ પાએ (ભય લગે) તો ઉદાસીન હો, ફિર ભી (વહ) વ્યવહારસે શ્રદ્ધા કહલાતી હૈ ઔર આગે બઢને પર નિશ્ચય સમકિત પ્રાસ હો સકતા હૈ।

ઇસકો તો (અભી) પુદ્ગલમેં તન્મય રહના હૈ। પૌદ્ગલિક સુખ ભી ચાહિએ ઔર આત્મિક સુખ ભી ચાહિએ, વહ કહોંસે મિલે? જિસકો એસા લગે કિ પૌદ્ગલિક સુખ ઝૂઠા હૈ, સચ્ચા સુખ તો ઇસસે અલગ હોના ચાહિએ। ઉસે પ્રાસ કરનેકી ચટપટી હોતી હૈ, ઉસે પ્રાસ હોતા હૈ। ઉસ સુખકે લિએ, વહ રોતા (કૈચેન રહતા) હૈ। હમ તો દેહકા સુખ રખકર આત્મિક સુખ લેને જાએં, વહ કહોંસે મિલે?

અહા જીવ! ક્યા તેરી મૂઢૃતા! ક્યા તેરી વિભાવદશા!

પ્રકૃતિબંધ, પ્રદેશબંધ, સ્થિતિબંધ ઔર રસબંધ—ઉસકી સમજી કર્મગ્રંથમેં ભી હૈ।

જીવ અનંતકાલસે ઝૂઠે આગ્રહ ઔર માનકે કારણ ભટકા હૈ નહીં તો એસી દશા નહીં હોતી।

બસ યહ હી—

લિ.

બહિન ચંપાકે
સવિનય પ્રણામ

(૩૮)

પત્રાંક - ૮

વાંકાનેર વિ. સં. ૧૬૬૭

(ઇ.સ. ૧૬૩૧, ઉત્ત્ર ૧૭ વર્ષ)

પૂજ્ય ભાર્ભી,

પૂજ્ય કાનજીમહારાજકા પ્રવચન સુનનેકે પણ્ણાત્ હૃદયમે એસે અચ્છે ભાવ ઉઠતે થે કી ઉનકા ક્યા વર્ણન કરું? ઓ પ્રભુ! મુઝે સદા પૂજ્ય કાનજીમહારાજકા ઔર ધર્મકા સત્સંગ હો-એસા મૈં ચાહતી હું।

જહાઁ તક ‘અચ્છે નિમિત્તસે ચઢા જાએગા ઔર બુરે નિમિત્તસે ગિરેંગે’ એસી દશા હૈ, તબ તક આત્માકા કલ્યાણ હોના દુર્લભ હૈ। (કેસા ભી બુરા નિમિત્ત હો, પરંતુ હૃદયકી ગહરાઈસે ધર્મકા પ્રેમ જાએગા નહીં!)

આપ સોચતે હોંગે કી, ‘મૈ યહાઁ અકેલી, ધર્મકા વાતાવરણ ભી નહીં,’ પરંતુ બૈચેન મત હોના, મૈં ભી યહાઁ અકેલી હી હું, યહાઁ ભી ધર્મકા વાતાવરણ નહીં હૈ। જીવ અકેલા આયા ઔર અકેલા હી જાએગા, તો ફિર જબ ઉસે પરવસ્તુકા વિયોગ હોતા હૈ, તબ ક્યોં બૈચેન હોતા હૈ? પરંતુ મુઝે તો અભી ધર્મસે દૂરી હૈ, નિમિત્તાધીન વૃત્તિ હૈ, તબ તક નિમિત્તકી આવશ્યકતા હૈ। પોરબંદરમે પૂજ્ય કાનજીમહારાજ દ્વારા ઉપદેશિત ધર્મકી મશગૂલતામેં, મેરે દિન બીતતે થે। વિચાર ભી યે હી, સ્વપ્ન ભી યે હી। પોરબંદરસે આએ, ઉસ દિન, રાતકો ભી પૂજ્ય કાનજીમહારાજકે સ્વપ્ન આતે થે। દૂસરે દિનસે સાંસારિક પ્રવૃત્તિઓને ઘેર લિયા, જિસસે આથે વિચાર પ્રવૃત્તિકે ઔર આથે ધર્મમેં મશગૂલ રહનેવાલે રહે, પરંતુ સ્વપ્નમેં ફ્રેક્ચ હો ગયા। મુનિ મહારાજકે સ્વપ્નકે બદલે સાંસારિક પ્રવૃત્તિયોંકે સ્વપ્ન આને લગે। જિતની આજિવિકાકે લિએ પ્રવૃત્તિ હોતી હૈ, ઉતની હી આત્માકે લિએ

(૩૬)

હોગી તબ ધ્યતા હોગી। યદિ વસ્તુ સમજામેં આએ કि ‘ઇસ વસ્તુકા સ્વરૂપ ઐસા હૈ વ ઉસ વસ્તુકા સ્વરૂપ ઐસા હૈ,’ તબ તો આત્માકે લિએ પ્રવૃત્તિ હો। કિન્તુ જાનનેકી સચ્ચી જિજાસા-પિપાસા હી જાગી નહીં હો, તો સમજામેં નહીં આતા।

પૂજ્ય કાનજીમહારાજકા વ્યાખ્યાન મૈને લિખા હૈ। દૂસરા, આપ લિખતે હો કિ, મુઝે એક પ્રશ્ન પૂછો—મેરે ભાઇને ‘આત્મસિદ્ધિ’ શાસ્ત્રકે અર્થ વઢ્યાણ સમજાયે થે; તો મૈં પૂછતી હું કિ—

પ્રશ્ન-(૧) દેહ ઔર આત્મા ભિન્ન હૈ, ઉસકી સિદ્ધિ કેસે હોગી? ક્યોંકિ વહ આત્મા તો હમેં દિખનેમેં નહીં આતા, તો ‘આત્મસિદ્ધિ’ શાસ્ત્રમેં જિતને તર્ક હૈનું ઉસકે અર્થ લિખકર ભેજના।

પ્રશ્ન-(૨) યદિ દેહ ઔર આત્મા અલગ હૈ તો વહ આત્મા નિત્ય હૈ, ઉસકા મુખ્ય તર્ક ક્યા હૈ? બહુત લોગ કહતે હૈનું કિ, ‘આત્મા અનિત્ય હૈ, ક્ષणિક વસ્તુ હૈ। ઇસલિએ ઉસકી નિત્યતાકા તર્ક ‘આત્મસિદ્ધિ’ શાસ્ત્રમેં હૈ; ઉસકા અર્થ (શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર) પુસ્તકમેં દેખે બિના લિખના।

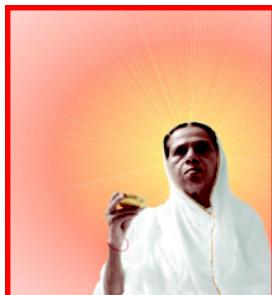
‘આત્મસિદ્ધિ’ શાસ્ત્ર પૂરા કિયા હોગા। સામાયિક કરતે હોંગે। પ્રતિક્રમણ સીખતે હોંગે। બસ યહ હી, પત્રકા ઉત્તર તુરંત દેના।

મેરે ભાઈકી તબિયત અચ્છી હોગી, હમ સબ સાથમેં હોંનો તો કિતના અચ્છા! પૂજ્ય કાનજીમહારાજકે સત્સંગમેં વૈરાગ્યકો પુષ્ટિ મિલતી થી। વૈરાગ્યકા સિંચન હોતા થા।

લિ.

આપકો હર ઘડી યાદ કરનેવાળી
બહિન ચંપાકે પાયવંદન।

(૪૦)

પત્રાંક - ૬

વાંકાનેર, સં. ૧૯૮૭
(ઇ.સ. ૧૯૩૧, ઉત્ત્ર ૧૭ વર્ષ)

પૂજ્ય ભાભીશ્રી,

આપકા પત્ર મિલા। પઢ્યું હુકીકત જાની। આપને પ્રશ્નોને ઉત્તર લિખે હું, વે સહી હું। જ્ઞાનાવરણીયકા ક્ષયોપશામ આપકો થોડા કમ હોનેકે કારણ પુરુષાર્થ કરકે જ્ઞાનકો બઢાના।

હમને સાંવત્સરિક પ્રતિક્રિમણ કિયા હૈ। આપને ભી કિયા હોગા। આજ તક મેરેસે કુછ અવિનય, અપરાધ, વિરાધના હુઈ હોતો, અંતઃકરણપૂર્વક પુનઃ પુનઃ ક્ષમા યાચતી હું।

આપકો આશ્રિત મહિનેમં વાંકાનેર આના હૈ યા પોરબંદર જાના હૈ યા દાલોદ જાના હૈ? આપકે પિતાશ્રી બઢવાણ આએ થે ઔર આશ્રિત માસમં આપકો દાલોદ લે જાનેકા કહતે થે, તો આપકો જ્ઞાન આવરિત કરને દાલોદ જાના હૈ યા જ્ઞાન બઢાને પોરબંદર જાના હૈ? જૈસી આપકી ઝચ્છા।

દૂસરા, પુણ્ય બાંધકર, મનુષ્ય-આયુષ્ય બાંધકર, અપને સાથ ભતીજેરૂપ સંબંધ બાંધકર, એક આત્માને યહું જન્મ લિયા હૈ। બઢે ભાભી ઔર ઉસ પુણ્યવંત આત્માકા સ્વારથ્ય અચ્છા હૈ।

પત્ર જલ્દી લિખના।

લિ.

બહિન ચંપાકે પાયવંદન

(૪૧)

પત્રાંક - ૧૦

વિ. સં. ૧૬૮૭
(ઇ.સ. ૧૯૩૧, ઉત્ત્ર ૧૭ વર્ષ)

પરમ પૂજ્ય ભાઈ,

‘યહ જગત ક્યા હૈ? ઔર ઉસકી વિચિત્રતાકા કારણ ક્યા હૈ?’ ઉસકે વિષયમે લિખકર ઇસકે સાથ ભેજા હૈ। ઉસમે જો ભૂલ હો, વહ જરૂર લિખકર ભેજના।

ઇસ લેખકે ભીતર દૂસરી બહુત બાતેં લિખી હૈ, પરંતુ એસા લિખનેકી મુદ્દે બહુત ઇચ્છા હુઈ; અતે: લિખા હૈ। ભૂલ જરૂર લિખના।

ઇસ આત્માકો, અભીકે ભાવ અનુસાર, એકાન્ત પ્રિય હૈ, સત્યકી વ સમકિતકી અભિલાષા હૈ। આત્માકા અસ્તિત્વ, મોક્ષ વ મોક્ષકે ઉપાય આદિ, ગહન વિચાર કરતે, ઇસ લેખમેં લિખે અનુસાર જ્ઞાત હોતા હૈ। અભી આત્મિક પરિવર્તન નહીં હુआ હૈ। ઉસકે અનુસાર કરનેકી અભિલાષા હૈ। હૃદયસે સચ્ચા નિર્ણય કરેં તો હી, સચ્ચી શ્રદ્ધા કહલાતી હૈ। સિદ્ધાંતકે કહનેપર શ્રદ્ધા રહ્યાની, વહ સચ્ચી શ્રદ્ધા નહીં કહલાતી હૈ। જ્ઞાનાવરણીયકા ક્ષયોપશમ કરનેમેં ચિત્ત બહુત લગ ગયા હૈ, ફિર ભી સાંસારિક પ્રવૃત્તિ કરતે સમય વિચારોંકો એક તરફ રહ્યાના પડતા હૈ।

આપકે સત્સંગકે બાદ જાનકારી બઢ़તી ચલી હૈ। વહ જાનકારી હોનેકા મુખ્ય નિમિત્ત-કારણ આપ હોનેસે મેરે પર આપકા ઉપકાર હૈ। આપકા સ્વાસ્થ્ય અચ્છા હોગા। સાંવત્સરિક સંબંધી ક્ષમા યાચતી હુંની હુંની। બસ ઇતના હી।

લિ. બહિન ચંપાકે વંદન

વિશેષ - ૧

વિ. સં. ૧૬૬૭
(ઇ.સ. ૧૬૩૧,
ઉત્ત્ર ૧૭ વર્ષ)

“કિસ માર્ગ પર હું”

(પૂજ્ય બહિનશ્રી દ્વારા લિખિત લેખ)

‘મैं કિસ માર્ગ પર હું’ વહ મૈં સમજ નહીં સકતી। આત્માકો અપને ગુણદોષ દેખનેકા અભ્યાસ હી નહીં હૈ। દૂસરેકે દોષ દેખનેકા જીવકો અનાદિકાલસે અભ્યાસ હૈ। અગાર કિસી જીવકો એસા પૂછા જાય કી, ‘ફલાના વ્યક્તિ કિસ માર્ગ પર હૈ? વહ બતાઓ’ તો, જલ્દી કહ દેતા હૈ। પરંતુ કભી અંતરમે ઉત્તરકર વિચાર નહીં કિયા કી, ‘મैં કિસ માર્ગ પર હું?’ યહું મેરી દશા એસી હૈ ક્રિ-મુદ્રા એકબાર નિવૃત્તિ લેની હૈ, ખોજ ખોજ કર દોષ નિકાલના હૈ, મોક્ષકા બીજ પ્રાપ્ત કરના હૈ; પરંતુ કબ કરુંગી? એક બાર...એક બાર...એક દિન કહ્યે કહ્યે સારી જિંદગી તો નહીં ચલી જાએગી ના? યહું પ્રમાદાવસ્થા હૈ, ઉસકે નિમિત્ત મિલતે, શિથિલતા હોનેસે, સત્યાસત્યકા વિચાર નહીં હો સકતા। જિસસે હૃદયકી ગહરાઈમેં દુઃખ હોતા હૈ। થોડે દિન પહલે હૃદય વ્યાકુલ હો ગયા થા ઔર એસા હોતા થા કી, હે જીવ! તૂ સત્ય કબ ખોજેગા? એસા વિચાર આનેસે દુઃખ હોતા થા; પરંતુ બુદ્ધિ અલ્ય હોનેસે, પ્રમાદાવસ્થા હોનેસે, સત્યાસત્યકા વિચાર કુછ

(૪૩)

સુરાયમાન નહીં હુआ, ઔર ઉસસે હૃદયમે વ્યકુલતા હુર્ઝ, ફિર દૂસરા નિમિત્ત મિલનેસે, આનંદિત હો ગયા, એસી સમય-સમયકી સ્થિતિ હૈ।

મુદ્દે સત્ય પ્રાસિકી ખટક તો ભીતર ભીતર રહતી હી હૈ, પરંતુ વહ યથાર્થ વેદન હોગા યા ભ્રાન્તિરૂપ-વહ મૈં સમજ્ઞ નહીં સકતી હું। હે પ્રભુ ! મેરા યહ વેદન ભ્રાન્તિરૂપ હો તો યથાર્થ વેદન ઉત્પન્ત કરાओ, સત્ય સમજ્ઞાઓ ।

યહોઁ એકાન્ત સુહાતા હૈ । કિસીકો એકાન્ત દુઃखદાયક લગતા હૈ । મુદ્દે તો એકાન્ત સુખદાયક લગતા હૈ । સામાન્ય માનવકે સાથ મેરી દશાકી તુલના કરતી હું તો, માત્ર ‘ધર્મકી રુચિ હુર્ઝ હૈ’ ઉતની ઊંચી હૈ । જ્ઞાની પુરુષકે સાથ મેરી દશા તુલના કરને પર, ‘મૈં એક પામર પશુ હું’ એસા મુદ્દે લગતા હૈ । બહુત બાર આત્મા પ્રમાદ સહિત હો જાતા હૈ ।

યહોઁ પ્રમાદાવસ્થા હૈ । કુછ મહિને પહલે મેરી દશા અભીકી તુલનામેં ઊંચી થી; આત્માકો પુરુષાર્થ કરનેકા સૂઝીતા થા; કષાયોંકો જીતતા થા । અભી પ્રમાદ હૈ । અનેક બાર સત્યાસત્યકી ઉલઙ્ગનકે વિકલ્પોમેં યહ જીવ ઉલઙ્ગ જાતા હૈ । એસી સમય-સમયકી સ્થિતિ હૈ ।

*

(ચ્ચચયંકે લિએ ટિપ્પણી)

(વિ.સં. ૧૬૮૮, ઈ.સ. ૧૬૩૨)

ઇસ પ્રકારકી પ્રતિજ્ઞા મૈને કાર્તિક શુક્લા પૂર્ણિમા તક લી હૈ । મૈને કાર્તિક શુ. ૧૫ તક શક્કરકી તથા સાકર ન ખાનેકી પ્રતિજ્ઞા લી હૈ । ચૈત્ર શુક્લા ૧૪ સે કાર્તિક શુક્લા ૧૫ તક દો બાર ખાનેકી પ્રતિજ્ઞા લી હૈ, બીચમેં કુછ ભી ન ખાના-એસી પ્રતિજ્ઞા લી હૈ । આમકે દિનોમેં પછે આમ ન ખાનેકી પ્રતિજ્ઞા હૈ ।

(૪૪)

વિશેષ - ૨

વિ. સં. ૧૬૮૭

(ડિ.સ. ૧૬૩૧, ઉત્ત્ર : ૧૭ વર્ષ)

* કિસ માર્ગ પર હું ? *

(પૂજ્ય બહિનશ્રી દ્વારા લિખિત લેખ)

ચૌદહ-પંદ્રહ વર્ષકી ઉત્ત્રમણે મેરી દશા એસી થી કિ-મનુષ્યભવ પાના દુર્લભ હૈ। સત્ય, બ્રહ્મચર્ય, દયા આદિ પાલના ચાહિએ, વહ મૈં સમજી સકતી થી; આત્માર્થી પુરુષોંકે ચરિત્ર સુનકર વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન હોતા થા।

ચૌદહ-પંદ્રહ વર્ષકી વયમે મુઢે ધર્મ ન રોપનેવાલેકા સત્તસંગ મિલા। તબ મેરે ભાવ ઐસે થે કિ-આત્માર્થીઓંકે ચરિત્રોંકો સુનકર વૈરાગ્ય ઉત્પન્ન હોને લગા। બહુત બાર સંયમ લેનેકે ભાવ હોતે થે, પરન્તુ સંયમ યાને ક્યા? સંયમ લેનેવાલેકો કૈસા ચરિત્ર પાલના ચાહિએ, વહ કુછ સમજી નહીં સકતી થી। પરન્તુ ઇતના તો અવશ્ય થા, કિ ધર્મમણે મુઢે રુચિ હો ગઈ; વહ પૂર્વજન્મકે સંસ્કાર થે। ઐસે કરતે-કરતે સ્વદેશમણે આએ। વહાઁ પૂર્વકે પુણ્યયોગસે સત્તસંગ મિલા। આત્મા ક્યા? પુણ્ય ક્યા? પાપ ક્યા? યે સબ કહનેરૂપ જાના। અભી મેરી દશા એસી હૈ, વહાઁ ક્યા કરું? નિશ્ચયપૂર્વક ક્યા લિખ્યું કિ-'હમ કિસ માર્ગ પર હું'? એકાન્તસે કુછ ભી નહીં લિખ સકતી।

(૪૫)

ઇસલિએ મैं તો પુણ્યકે પથ પર, પાપકે પથ પર એવં સત્ય પ્રાપ્ત કરનેકે પથ પર હુંનું। જब શુભ વિચાર આતે હૈનું, વહ પુણ્ય બંધ હૈ, પ્રમાદપ્રેરિત આત્મા હો તબ, પાપકા બંધ હૈ। હે પ્રમાદ ! તૂ જા, હે પુરુષાર્થ ! તૂ પ્રકટ હો।

વિશેષ - ૩

* દલ્લકણીકા *

(પૂજ્ય બહિનશ્રીકે સમ્યક્ત્વ
પ્રાપ્તિકે પૂર્વકે 'લેખોમંસે')

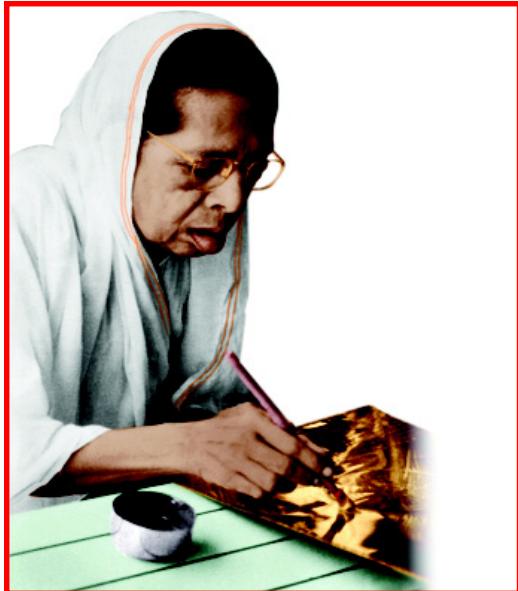
આત્મા જ્ઞાનસ્વભાવી હૈ, વહ જાનતા હૈ; દેહ જડ્હ હૈ, વહ જાનતા નહીં હૈ। ઇસલિએ આત્મા ઔર દેહ એક નહીં હૈ, જુદા હૈ। એસે આત્માકા દેહસે ભેદજ્ઞાન કરના।

જૈસે 'કાલીજીરીકી ચૂરીમેં રહા હુआ મિસરીકા ટુકડા ઊપર ઊપરસે કંડુઆ હોતા હૈ, પર ભીતરસે કંડુઆ નહીં હોતા, વૈસે ક્રોધભાવમેં પરિણમિત આત્મા ઊપર-ઊપર ક્રોધી હોતા હૈ; પર ભીતરમે ક્રોધી નહીં હોતા અર્થાત् મૂલ ક્ષમા સ્વભાવ વૈસાકા વૈસા હી રહતા હૈ। ઇસલિએ આત્મા મૂલ સ્વભાવતથા ક્રોધસે અલગ હૈ। એસે આત્માકા ક્રોધસે ભેદજ્ઞાન કરના।

૧. લેખ=છોટા નિબંધ, ખત ।
૨. કાલીજીરી=કડ્હવી ઔષધિ ।

(૪૬)

પત્રાંક - ૧૧

વિ. સં. ૧૬૮૭-૮૮
(ઇ.સ. ૧૬૩૧-૩૨,
ઉગ્ર : ૧૭-૧૮ વર્ષ)

સત્ત્વાંગયોગ્ય શ્રી સુશીલાભાભી,
અભી આપકા પત્ર નહીં હૈ તો લિખનાં।
ભાભી ! આપ લિખતી હૈને કિ, લંબે પત્ર લિખકર ધર્મકા
વર્ણન કરના।

આપને લિખા હૈ; અતઃ ઉદીરણ કરકે લિખતી હૂં।

ભાભી ! આજ કલ કરતે-કરતે બહુત દિન બીત ગએ, અરે!
અનંતકાલ બીત ગયા, પરંતુ સત્ય સુખ નહીં મિલા। ક્યા વહ કમ
ખેદદાયક હૈ? યહ જગત ક્યા? ઇસ જગતકી રચના ક્યા? આત્મા
ક્યા? પુનર્જન્મ ક્યા? યે સબ અનેક ભાંતિકે વિકલ્પ ક્યા? પર
વસ્તુ ક્યા? ઇન સબકે વિચાર કરતે ઘબરાહટ હો જાતી હૈ। જિંદગી

(૪૭)

નીરસ લગતી હૈ, હૃદય રોતા હૈ; પરંતુ વહ રોના ગલત હૈ, અનંત-કાલસે અનંતી કેદના સહન કી, પર અસુહાવના ક્યોં નહીં લગતી? સિહરન ક્યોં નહીં હોતી? સત્યકી તડ્પ ક્યોં નહીં લગતી? સંસારમે એકાન્ત દુઃખ ક્યોં નહીં લગતી? અભી સંસારમે એકાન્ત દુઃખ ઇસ જીવકો લગા હી નહીં, નહીં તો સંસારકે પીછે ઇતના જ્યાદા લગા નહીં રહતા।

અહા જીવ ! અહા પ્રભુ ! એક દિન ભી તુझે પ્રભુકે વિયોગમેં દુઃખ હુआ હૈ ? ભીતરસે દર્શનકે લિએ હૃદય રોયા હૈ ? પ્રભુકા વિયોગ તુઝે દુઃખદાયક લગા હૈ ? અરે રે ! અભી તો ઇનમેંસે કુછ ભી નહીં હૈ, વહું પ્રભુ કહાઁસે મિલે ? એસે હી એસે ક્યા અનંતકાળ ભી ચલા જાએગા ?

પ્રભુ ! તેરે દર્શનકા પહ્લા સોપાન ઉદાસીનતા હૈ। સંસારકી ઓર ઉદાસીનતા આનેસે પ્રભુકે દર્શન હોણે। સત્યાસત્યકા નિર્ણય હો તો મુક્તિકા માર્ગ મિલે।

અભી મેરે મેં તો કુછ ભી નહીં હૈ। અભી તો સંસાર પ્યારા લગતી હૈ, નહીં તો એસા નહીં હોતા। ભાષાસે બોલના, પત્રમે લિખના, વહ બેકારકી બાતેં કરને જૈસા હૈ।

આપકા સ્વાસ્થ્ય અચ્છા હોણા। નવ તત્ત્વ સીખતી હોણી। આધ્યાત્મિક વિચાર કેસે ચલતે હૈને? વહ લિખિએણા। પત્ર જરૂર લિખના।

લિ.

બહિન ચંપાકે વંદન

*

પત્રાંક - ૧૨

વાંકાનેર

(વિ.સं. ૧૬૮૬, ઈ.સ. ૧૬૩૩,
ઉત્ત્ર ૧૬ વર્ષ)

.....।

આપકી વિશેષ જિજ્ઞાસાકે કારણ યહ પત્ર લિખતી હું। મૈંને જામનગરસે આનેકે પશ્ચાત્ પૂજ્ય કાન્જીમહારાજકા પ્રવચન લિખા હૈ।

ભવ્ય-અભવ્યકી ચિન્તા અભી નહીં કરના। ભવ્ય હોણ વહ મોક્ષ પ્રાપ્ત કરેણ હી એસા કુછ નહીં હૈ। ભવ્યજીવમે મોક્ષ પાનેકી યોગ્યતા હૈ, પરંતુ પુરુષાર્થ કરે તો પ્રાપ્ત હો। બિના પુરુષાર્થકે તીનકાલમે મોક્ષ મિલ જાયે-એસા નહીં હૈ। અનંત ચૌથે કાલ ઇકદ્વે હો જાએ, ફિર ભી બિના પુરુષાર્થકે અપને આપ મોક્ષ નહીં હોણ। અનંતકાલ તક ભવ્ય-અભવ્ય દોનો રહેણે। ઉસકા કારણ યહ હૈ કિ, ભવ્ય જીવ પુરુષાર્થ નહીં કરતે; અતઃ મોક્ષ નહીં પાતે। ઇસલિએ અભી તો હમેં પુરુષાર્થ હી કરના યોગ્ય હૈ। જૈસે બને વૈસે સંસારકી પ્રીતિ કમ કરના। એસા કિએ બિના દૂસરા ઉપાય હી નહીં। વૈસા કિએ બિના ઇસ પર્યટનકા કિનારા નહીં આએણા। અગર હમ ઇસ પર્યટનસે વાસ્તવમે થકે હોં વ 'અબ બહુત હુર્ઝ' એસા લગતા હો ઔર હમ વિશ્રાન્તિ લેના ચાહતે હોં, તો પુરુષાર્થ કિએ બિના, ગહરી તમના જગાએ બિના, ઉદાસીનતા બિના ઔર વૈરાગ્યકી ધારાકે બિના તીનકાલમે આત્મસ્વરૂપ પ્રાપ્ત નહીં હોણ।

(૪૬)

અનાદિકાલસે જીવ સુખ સુખ એસે છટપટાતા રહતા હૈ, સુખકે પીछે તરસતા રહતા હૈ। ઉસ સુખકા સચ્ચા સ્વરૂપ સત્યસૂષ્પ્રથી જાનતે હોયાં। જીવ ‘જડમેંસે સુખ આતા હૈ’, એસા ઉલ્લા માનકર બૈઠ ગયા હૈ। ભ્રાન્તિમેં પડા હૈ; પરંતુ વહ સુખગુણ યા આનંદગુણ અપના (સ્વયંકા) હૈ, અપનેમેંસે હી પ્રાપ્ત હોનેવાલા હૈ। અનંત આનંદમય યા સુખમય સ્વયં હી હૈ। અનાદિકાલસે અજ્ઞાની જીવ સંસારમેં ભ્રમણ કરતે-કરતે, સુખકી ખોજમેં દૌડતે-દૌડતે, અનંત દુઃખોંકો સહન કરતા રહા હૈ। કભી સત્ય સુખ દિખાનેવાલે મિલે તો, શંકા રખકર અટક ગયા, કભી સચ્ચે સુખ દિખાનેવાલેકી અવગણના કરકે અપના સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરતે હુએ અટક ગયા, કભી પુરુષાર્થ કિએ બિના અટકા, કભી પુરુષાર્થ કિયા તો થોડે પુરુષાર્થકે લિએ વહાઁસે અટકા ઔર ગિરા। ઇસ તરહ જીવ અપના સ્વરૂપ પ્રાપ્ત કરતે હુએ અનંતબાર અટકા। પુણ્યોદયસે યહ દેહ પાયા, યહ દશા પાઈ, એસે સત્પુરુષ મિલે; યદિ અબ પુરુષાર્થ નહીં કરે તો કિસ ભવમે કરેગા? હે જીવ! પુરુષાર્થ કર; એસા સંયોગ ઔર સચ્ચા આત્મસ્વરૂપ બતાનેવાલે સત્યસૂષ્પ્રથ બાર-બાર નહીં મિલેંગે।

આપકા તો નિરૂપાધિમય જીવન હૈ। હજારોં ઉપાધિઓને બીચ ભી પુરુષાર્થ કરકે તિર જાએ-એસી આત્માએં હોયાં, તો અપના તો નિરૂપાધિમય જીવન હૈ। ક્યા ઇસ જીવને કભી પુરુષાર્થ કરનેકા નિર્ધાર કિયા હૈ? અભી ભી ઉસે પરિભ્રમણ પ્યારા લગતા હોણા? વાસ્તવમેં, અગાર એસા ન હો તો પુરુષાર્થ કિએ વિના વહ ચૈનકી શ્વાસ ન લે। ઉસે અપને સ્વરૂપ પર શ્રદ્ધા નહીં હૈ, ઉસ પર પ્યાર નહીં હૈ, પરવસ્તુ પર પ્રેમ હૈ, પરિભ્રમણકી થકાન નહીં હૈ, ‘મૈં બંધા

(५०)

हुआ हूँ मेरा स्वरूप अलग है' ऐसा उसे ख्याल नहीं। मूर्ख भी बंधनकी इच्छा नहीं करता, फिर भी यह जीव बंधनकी इच्छा करता है यह एक आश्र्वय है।

सारा संसार सुखकी इच्छा करता है। सुखी, सुखकी इच्छा नहीं करता, दुःखी, सुखकी इच्छा करता है। सुखीको तो ऐसा लगता है कि, “हम अब सुखी हो गए, अब हमें कोई इच्छा नहीं।”

अनंतकालसे बहुत सद्गुरु मिले और बहुत कहा, परंतु जीव कहाँ मानता है? श्रद्धा कहाँ लाता है? जीव-कर्मका संयोग अनादि है। उसमें पहला और पीछे कुछ नहीं। वह पहले बंधा हुआ नहीं था और बादमें बँध गया—ऐसा नहीं है; परंतु उनका संबंध अनादि है।

यह जीव अनादिकालसे परिभ्रमणसे क्यों नहीं थकता ? क्या उसे विश्रान्ति लेनी नहीं सुहाती होगी ?

पुरुषार्थ बिना किए कर्म टूटेंगे नहीं। हे जीव ! बिना पुरुषार्थ किए कोई छुटकारा नहीं। बिना पुरुषार्थ किए इस पर्यटनका किनारा नहीं आएगा। वैराग्य और समझावका बल बढ़ाना। अभी मुझे और आपको-सबको-यह ही कर्तव्य है।

कोई पुरुष बंधनको नहीं इच्छता और इस आत्माको बंधनकी इच्छा है—यह एक आश्र्वय है।

पूज्य कानजीमुनिके दर्शन करने योग्य हैं। मैं बहुत प्रमादी हूँ,
कुछ करती नहीं हूँ। मेरी कीमत ज्यादा नहीं आँकना।

ପି.

ब्रह्मिन चंपाके वंदन ।

(૫૧)

પત્રાંક - ૧૩

(વિ.સં. ૧૬૮૭-૮૮, ઝી.સ. ૧૬૩૧-૩૨)

(ઉત્ત્ર વર્ષ ૧૭-૧૮) વઢ્ઘવાણ

(પૂજ્ય બહિનશ્રીકે પત્રાંમેસે)

મૈં વૈરાગી જીવોંકા ઉપદેશ પઢ્યું હું। એસે જીવોંકા વૈરાગ્ય
વાસ્તવમાં પુરુષાર્થ જગાએ-એસા હૈ। હમ સબકો તો સયાની સયાની
બાતેં કરના આતા હૈ।

મુખ્ય મિલાનંદ.

*

પૂજ્ય કાનજીમહારાજકા સંવેગ-નિર્વેગકા પ્રવચન (વ્યાખ્યાન)
તો અદ્ભુત થા। વહ જ્ઞાનકી ઉત્ત્રતિક્રમકી કલાકા જ્ઞાન કરાતા હૈ।

*

આત્માનુભવ જૈસી વસ્તુ હૈ, પરંતુ જિસે સંસાર ખારા લગે વ
સંસારમાં જિસે કહીં ભી સુખ ન લગે, ઉસે ઉસકી કીમત હોતી હૈ।
અભી હમ તો સંસારકો પ્યારા કરકે બૈઠે હોઈ ઓર આત્મિક સુખ
ચાહિએ, તો કહોંસે મિલે? સંસાર સચ્ચા હૈ યા ઝૂઠા-ઉસકા નિર્ણય
કરોં ઓર અન્તરસે એસા લગે કિ સંસારમાં એકાંત દુઃખ હી હૈ, તો
ફિર સુખકી શોધમેં જાનેકી તડ્યપ જગે। વિચાર કરને પર સંસાર

(૫૨)

હલાહલ વિષ જૈસા લગે, તો ફિર અમૃત કહીં હોના ચાહિએ—એસી શ્રદ્ધા હો। એસા હોતા હૈ કિ—ઓ પ્રભુ! સંસાર દુઃખસે ભરપૂર હૈ, અતઃ ઇસસે સુખ અન્ય જાતિકા હોના ચાહિએ। ઉસકી ખોજ કરનેકે, પશ્ચાત્ તો હૃદય રોને લગતા હૈ। મહાપુરુષોંકો સંસાર ઝૂઠા લગા થા। ઇસલિએ પ્રભુકે દર્શનકી ઇતની તડ્પ લગી થી।

*

પહલે હમ સબકો વિચાર કરના ચાહિએ, કિ સંસારમે દુઃખ હૈ યા સુખ? સંસારમે જિસે સુખ લગે, ઉસે આત્મિક સુખ બહુત દૂર હૈ। જિસકો સંસાર હલાહલ વિષ જૈસા લગા, ઉસકો આત્માનુભવ નિકટ હૈ। અહા! અનાદિકાલકા આયુષ્ય ઇસ હી તરહ વ્યતીત હુआ, તો યહ આયુષ્ય બીતતે કિતની દેર? હમ તો પ્રમાદી હોકર બૈઠે હોયાં। મૈં બહુત પ્રમાદી હો ગઈ હું। મેરા સબ—ધ્યાન ઔર સર્વ-અભી બહુત ઇધર-ઉધર હો ગયા હૈ।

Reed *

હમ સબ તો સમકિત સમકિત કરતે હોયાં, પરંતુ યોગ્યતા યા પાત્રતાકે બિના સમકિત કહીં સમાએગા?

અભી મૈં કુછ પઢ્યું નહીં હું। (એસે હી એસે) ઇસ હી તરહ મનુષ્યભવ ચલા જાનેવાલા હૈ? અભી તો પંદ્રહ વર્ષ થે ઔર થોડ્યી દેરમેં અઠારહ વર્ષ હો ગએ તો ફિર બીસ યા પચીસ હોતે કિતની દેર લગેગી? (એસે હી એસે) ઇસ હી ભાંતિ જિંદગી પૂરી હોનેવાલી હૈ?

*

(૫૩)

પૂજ્ય બહિનશ્રી ર્વાનુભવપ્રાપ્તિકે પૂર્વ
નિજ-પ્રભુવિરહસે તીવ્ર વેદનપૂર્વક ગાતે થે
ઉચ્ચ રીતકે કુછ અંશ

દૂર કાં પ્રભુ! દોડ તું, મારે રમત રમવી નથી;
આ નયનવંધન છોડ તું, મારે રમત રમવી નથી. ...દૂર૦ ૧.
ધ્યાસુ પરમ રસનો સદા, શોધું પરમ-રસ-રૂપને;
અનુભવ મને અવલો થયો, એવી રમત રમવી નથી. ...દૂર૦ ૨.
હું તો સુધાનો સ્વાદિયો, ચાલ્યો સુધાની શોધમાં;
ત્યાં ઝેરનો ધ્યાલો મળ્યો, એવી રમત રમવી નથી. ...દૂર૦ ૩.
તું આવીને ઉત્સાહ દે કાં ફેંક કિરણ પ્રકાશનાં;
આ લક્ષ વિણ રહ્યા મર્યાની, રમતને રમવી નથી. ...દૂર૦ ૪.
હે તાત ! તાપ અમાપ આ, તપવી રહ્યા છે ત્રિવિધના;
એ તાપમાંહી તપી મર્યાની, આ રમત રમવી નથી. ...દૂર૦ ૫.
નથી સહન કરી શકતો પ્રભુ ! તારા વિરહની વેદના;
હે દેવ ! તુજ દર્શન વિના, મારે રમત રમવી નથી. ...દૂર૦ ૬.
નથી સમજ પડતી હે પ્રભુ ! કર્ઝ જાતની આ રમત છે;
ગભરાય છે ગાત્રો બધાં, મારે રમત રમવી નથી. ...દૂર૦ ૭.
હોયે રમત ઘડી બે ઘડી, બહુ તો દિવસ બે ચારની;
આ તો અનંતા યુગ ગયા, એવી રમત રમવી નથી. ...દૂર૦ ૮.
ત્રિભુવનપતિ ! તુજ નામના થાક્યો કરી કરી સાદને;
સુણતા નથી ક્યમ દાસને, આવી રમત રમવી નથી. ...દૂર૦ ૯.

(૫૪)

પૂજ્ય બહિનશ્રી સમ્યક્ત્વપ્રાપ્તિકે પૂર્વ બહુત હી
વેદનપૂર્વક ગાતે થે વહ રીત

કંચન વરણો નાહ રે, મુને કોઈ મિલાવો; કંચનો
અંજન-રેખ ન આંખન ભાવે, મંજન શિર પડો દાહ રે; મુને। કંચનો
કૌન સેન જાને પર મનકી, વેદન વિરહ અથાહ રે, મુને.
થરથર ધ્રૂજે દેહડી મારી, જિમ વાનર ભરમાહ રે; મુને। કંચનો
દેહ ન ગેહ ન નેહ ન રેહ ન, ભાવે ન દુહા ગાહા રે, મુને.
'આનંદધન' વહાલો બાંહડી ઝાલે, નિશદિન ધરું ઉમાહા રે; મુને। કંચનો
સીમંધર ભગવાન રે, મુને કોઈ મિલાવો; કંચનો
પૂર્ણાનંદધન દેવ રે, મુને કોઈ મિલાવો; કંચનો

સમ્યક્તર્દર્શન પ્રાપ્તિકે પૂર્વ
પૂજ્ય બહિનશ્રી ભાવપૂર્વક ગાતે થે
વહ કાવ્યપદ

કાયાની વિસારી માયા, સ્વરૂપે સમાયા એવા,
નિર્ગથનો પંથ ભવ--અંતનો ઉપાય છે.

સંગત્યાગી, અંગત્યાગી, વચનતરંગત્યાગી,
મનત્યાગી, બુદ્ધિત્યાગી, આપા શુદ્ધ કીનો હૈ.

(૫૫)

વિશેષ - ૪

વિ.સં. 1985 (ઇ.સ. 1929) વર્ષકે
પરમોપકારી પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકે પ્રવચનોમણેસે
પૂજ્ય બહિનશ્રી દ્વારા ગ્રહણ કિયા હુआ

આત્મા જ્ઞાન આદિ અનંત ગુણોંસે ભરા હૈ, અનુપમ હૈ; વહ આત્મા દેહાતીત, વચનાતીત, વિકલ્પાતીત, નિર્વિકલ્પસ્વરૂપ હૈ। વહ આત્મા દેહસે, વચનસે, વિકલ્પોંસે ઉસ પાર બિરાજિત હૈ; વહાઁ અન્તરમે, ગહરાઈમે જાએ તો પ્રકટ હોતા હૈ। ઉસે અન્તરસે પહ્યાન, અન્તરમે જાકર અનુભવ કર। વહ હી કરનેયોગ્ય હૈ। (હે જીવ ! પુરુષાર્થ કરકે, સબસે અલગ હોકર, આત્માકો પહ્યાન !

(૫૬)

વિશેષ - ૫

(પૂજ્ય ભગવતી બહિનશ્રી
ચંપાબેનકી નિજાનંદવેદન
સમ્વાન્ધિત નોંધ)

આનંદકા દિન

વાંકાનેર વિ.સં. ૧૬૮૬

(ડિ.સ. ૧૬૩૩) (ઉત્ત્ર ૧૬ વર્ષ)

(શામકો લગભગ ૩॥ કબ્રે)

चैત્ર (ગુ. ફાલ્ગુન) કૃષ્ણા ૧૦ કો સોમવાર દોપહર
સામાયિકમે, નિજસ્વરૂપ અનુભવમે આયા। અનંતકાલસે
નહીં સમઝામે આયા સ્વરૂપ, સમઝામે આયા। આનંદસાગર
ઉછલ રહે થે। વહ સ્વરૂપ આશ્ર્યકારી વ અદ્ભુત હૈ।
પરમ ઉપકારી પરમ પ્રતાપી સદ્ગુરુદેવકો નમસ્કાર।

(૫૭)

વિશેષ - ૬

ચૈત્ર (ગુજ. ફાલ્ગુન) કૃષ્ણા દસવીંકે દિન હુંડી મંગલકારી
સ્વાનુભૂતિ સમ્વન્ધી પૂ. બહિનશ્રીકી નોંધ

ચૈત્ર (ગુ. ફાલ્ગુન) કૃષ્ણા દસવીંકા અપૂર્વ દિન

વાંકાનેર, સં. ૧૬૮૬ (વैશાખ માસમે લિખા ગયા)
(ઇ.સ. ૧૬૩૩; ઉપ્ર ૧૬ વર્ષ)

સ્વસ્વરૂપકા લક્ષ્ય આતે, ચૈત્ર (ગુજરાતી ફાળુન) કૃષ્ણા દશમી સોમવારકો દોપહરમે, જ્ઞાતોધારાકી વૃદ્ધિ હોને પર, ઉસ સ્વરૂપકા ધ્યાન હોને પર, ઉસમેં એકાગ્ર હોને પર, ઉસ સ્વરૂપમે વેગ તીવ્રતાસે આકાર ઉપયોગ પરલક્ષ્યસે છૂટકર, અપને સ્વસ્વરૂપમેં સ્થિર હોકર, ચૈતન્યભગવાન ઉસ સ્વરૂપકા અનુભવ કરતે થે। અપને નિર્વિકલ્પ સહજ સ્વરૂપમે ખેલ રહે થે, રમણ કર રહે થે। અનુપમ ઔર અદ્ભુત એસે આત્મદ્રવ્યકી મહિમા કોઈ અપાર હૈ! ચૈતન્યદેવ આનન્દતરંગોમેં ડોલતે થે।

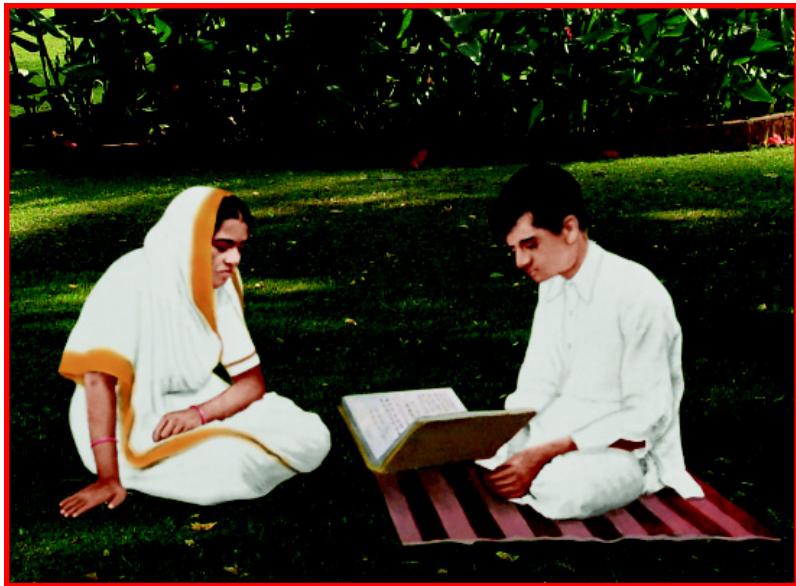
અહા ! અનન્તકાલસે છીએ હુએ આત્મભગવાન પ્રકટ હુએ, ઉનકા છીપા હુઆ એસા અનુપમ અમૃતસ્વાદ વેદનમેં આયા, અનુભવમેં આયા।

હે શ્રી સદ્ગુરુદેવ ! વહ આપકા હી પ્રતાપ હૈ।

અપૂર્વ આત્મસ્વરૂપ પ્રકટ હુआ, વહ પરમકૃપાલું સદ્ગુરુદેવકા હી પ્રતાપ હૈ।

ભારતખંડમેં અપૂર્વ મુક્તિમાર્ગ પ્રકાશનેવાલે પરમ ઉપકારી ગુરુદેવકો નમસ્કાર !

(૫૮)

પત્રાંક - ૧૪

૧૮૦૮

વઢવાણ,
વિ. સં. ૧૬૮૬,
(ઇ.સ. ૧૬૩૩; ઉ.વ. ૧૬)

[ભાઈ હિમ્મતભાઈ!]

સંસાર દુઃખમય હૈ। અત: આત્માકો પુરુષાર્થ કરકે ઉસમાંસે તાર લેનેકી આવશ્યકતા હૈ। પ્રમાદ કરના યોગ્ય નહીં હૈ। જૈનર્ધશન સત્ય હૈ એસા મૈને તો જાના હૈ। તુમ ભી પ્રમાદ છોડકર, વૈરાગ્ય બઢાકર વિચાર કરોગે તો એસા હી જાનનેમે આએગા। પ્રમાદ કર્તવ્ય નહીં હૈ।

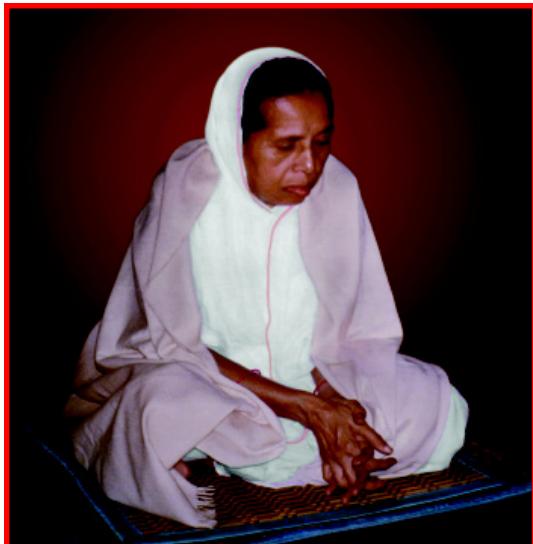
લિ૦

બહિન ચમ્પાકા વંદન

(૫૬)

(ઉપરોક્ત પત્ર પઢ़કર શ્રી હિમતભાઈને પૂછા કિ, ‘બહિન ક્યા
તુઝે સમકિત હુआ હૈ? ઉસકે ઉત્તરરૂપમેં લિખે ગયે પૂજ્ય બહિનશ્રીને
પત્રમંસે)

પત્રાંક - ૧૫

બદ્વાણ મિચિંગ સં. ૧૬૬૬, ચૈત્ર

(ઇ.સ. ૧૬૩૩; ઉ.વ. ૧૬)

ભાઈ હિમતભાઈ!

ઇસ આત્માકો પરિભ્રમણકા કિનારા આ ગયા
હૈ.....।

લિ૦

બહિન ચમ્પાકા વંદન

આજ મંગળ મંદિર દ્વાર ખૂલ્યાં

આજ મંગળ મંદિર દ્વાર ખૂલ્યાં, મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે;
સ્વાનુભૂતિના સ્વાદ આજ ચાખ્યા, મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે.
હીરા-મોતી-રલથી વધાવું ભગવતી માત,
પરમ સુભાગ્યે પથારિયા, આજ આનંદ અતિ ઉભરાય રે.

....મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે. (૧)

ઓગણીસ વર્ષે ઉલ્લસી, આત્મલગન દિનરાત,
વાત ગમે નહિ વિશ્વની, પ્રભુ પાસ્યે જ હોય નિરાંત રે,
....મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે. (૨)

ભાવ્યા નિજ ભગવાનને, ચેતનઘન અવિકાર,
આનંદસાગર ઊછવ્યા, અહો ભવભ્રમણ નિસ્તાર રે
....મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે. (૩)

(૬૧)

જ્ઞાયકબાગ મહીં રમો, કરો ચિદામૃતપાન,
અપ્રતિહત સાધકદશા, ઝટ બોલાવે કેવળજ્ઞાન રે
....મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે. (૪)

મતિ-શ્રત ઉદધિ ઊછળ્યા, તુજ હ્રદયે જગમાત,
સીમંધર-કુંદકુંદની તમે લાવ્યા અલૌકિક વાત રે
....મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે. (૫)

શીગ્ર શીગ્ર અવિકલ્પતા, બ્રુવ ધામે ધરી નેહ,
સવિકલ્પે સંભારતાં--આ ભરત છે કે વિદેહ રે
....મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે. (૬)

અનુભવભીની સ્પષ્ટ છે તલસર્પી તુજ વાણ,
'વચનામૃત'ના પાનમાં ડોલ્યું આખુંય હિન્દુસ્તાન રે
....મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે. (૭)

અમૃતમીઠી છાંયડી, તારી અતિ સુખકાર;
ધર્મરત્ન ગુણમૂર્તિ છો, છો ઉપશમરસ-અવતાર રે
....મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે. (૮)

જ્ઞાનું શું કહું મા તને, ઘો દાનેશ્વરી દાન,
શિવપુર સાથે રાખજો--એ પૂરો અંતર અરમાન રે
....મંગળ દ્વાર ખૂલ્યાં રે. (૯)

પત્રાંક - ૧૫-અ

(તા. ૨૧-૪-૧૯૩૩) વિ.સં. ૧૬૮૬

ચૈત્ર કૃષ્ણા ૧૨, શુક્રવાર, સુરત

બહિન ચંપા,

પત્ર પઢ़કર મૈં તો દિંગ હી હો ગયા હું। કોઈ ન કોઈ તો જાગતા હી રહતા હૈ-એસા જાનકર હર્ષ હોતા હૈ। પંચમ કાલકે અંત તક શાસન જીવિત હૈ। કહતે હું, કિ ઇસ કાલમેં સંત મિલને દુર્લભ હૈ। મૈં તો સંતકો ખોજને-મિલને-ન ગયા, પર સંત મેરે ઘર પથારે હોં, એસા લગતા હૈ, (આપ જૈસે સંત મેરે ઘર પથારે એસી) અત્યાધિક દુર્લભતાએં પ્રાપ્ત હો ગઈ, ફિર ભી કુછ ન હો તો કિસકી ભૂલ ?

મારે શંકાએં ક્યા ક્યા હૈ, મૈં કહીં અટકતા હું, મારા સ્વભાવ, મારી નિર્બલતાએં-સબ તેરી જાનકારીસે બાહર નહીં હૈ। ‘નિશાની કહીં બતાऊં રે, તેરો અગમ અગોચર રૂપ’-એસે ઉત્તરસે બહુત અધિક આશા મૈં રહતા હું। પત્રમં જ્યાદા લિખનેકી ઇચ્છા નહીં હોતી હૈ।

હો સકે તો પત્ર લિખના। લંબા નહીં તો કમસે કમ છોટા લિખના, તો અચ્છા।

લિ.
હિમ્મતભાઈ

(૬૩)

પત્રાંક - ૧૬

વિ.સં. ૧૬૮૬
(ઇ.સ. ૧૬૩૩)

પૂજ્ય ભાભીશ્રી,

ચિ. સુરેશકા દેહ છૂટ જાનેસે ખેદ હુએ બિના નહીં રહતા, યહ સ્વાભાવિક હૈ; ક્યોંકિ જિસે બચપનસે પાલપોષકર બડા કિયા ઉસકા અચાનક દેહ છૂટ જાય; ઉસસે બહુત હી ધ્રક્ષા લાગે, પરન્તુ ક્યા કરેં? આયુષ્યકી દોરકે આગે કિસીકા ઉપાય નહીં હૈ। વહ આત્મા વિચારા મનુષ્યદેહ પ્રાપ્ત કરકે, સભી અનુકૂલતા પ્રાપ્ત કી, પરન્તુ કમ આયુ હોનેસે મનુષ્યદેહકો સાફલ્ય કિયે બિના ચલા ગયા। હમેં ભી એક બાર યહ છોડકર ચલા જાના હોગા। સંસારમે કોઈ કિસીકા નહીં હૈ। સંસારમે કોઈ કિસીકી માતા યા પુત્ર નહીં હો સકતા; માત્ર ભ્રાન્તિસે સર્વ કલિપ્ત માના ગયા હૈ। જગતમે સર્વ જ્ઞાનપિંડ આત્મા હી રહે હૈનું। કોઈ ઉસકે પુત્ર યા માતા કહાઁસે હો? જીવ ઐસે વિપરીત રાગ-દ્વેષ કરકે, અપનત્વ માન કર, સંસારમે પરિભ્રમણ કરતા હૈ। જો વસ્તુ ગર્ઢ હૈ, વહ વસ્તુ વાપસ આનેવાલી નહીં હૈ। માત્ર જીવ આર્તધ્યાન કરકે એવં કર્મ બાંધકર સ્વયં

(૬૪)

અપરાધી હોગા। ઉસ વસ્તુકો થોડે દિન પશ્ચાત્ વિસારના તો હૈ। અતઃ આર્તધ્યાન કમ કરકે આત્માકો વૈરાગ્યકી ઓર ઝુકાના હી શ્રેયસ્કર હૈ। યહ સંસાર એકાંતતયા દુઃખસે જલ રહા હૈ; ઉસમાં જો સત્ય સુખકા માર્ગ ઢુંઢના વહી આત્માકો કલ્યાણરૂપ હૈ।

અબ તો સંસારકે ભ્રાંતિરૂપ સુખમંદિરસે નિકલકર સત્ય સુખ ઢુંઢે બિના, પુરુષાર્થ કિએ બિના, ધારાવાહી પુરુષાર્થ કિએ બિના, ઇસ જીવકો કિસી ભી કાલ, ઇસ પર્યટનકા કિનારા આનેવાલા નહીં હૈ। ઇસ દુઃખકા અન્ત આનેવાલા નહીં હૈ। યહ જીવ જહાં જન્મા, જિસ દેહકો ધારણ કિયા હૈ, વહાઁ-વહાઁ અભિમાનસે વર્તકર, અપનત્વ માનકર, અનાદિકાલસે ઘૂમતા હૈ; ઔર અભી ભી ઉસ પરિભ્રમણકા કિનારા નહીં આયા હૈ। અહા ! જીવકો અનંત દુઃખ પડે, ફિર ભી ઉસને નરકકે અનંત દુઃખ સહે, ફિર ભી વહ ક્યોં નહીં જાગૃત હોતા ? વૈરાગ્ય પર પાંચ રખકર, ક્યોં અબ ભી ચલા જા રહા હૈ ? ક્યા અબ ભી જીવકો દુઃખમય સંસાર પ્રિય લગતા હૈ ? અબ તો જાગૃત હુએ બિના છુટકારા નહીં હૈ। અતઃ અબ તો આર્તધ્યાનકે બદલેમે વૈરાગ્ય બઢાના આત્માકો શ્રેયભૂત હૈ।

તુમ્હારે માતા-પિતાકો ભી ધીરજ દેકર આર્તધ્યાન કમ કરવાના। ક્યા કરેં ? આયુષ્યકે પાસ કિસીકા ઉપાય નહીં હૈ। બસ, યહ હી હૈ।

લિ.
ચંપાકે વંદન।

(૬૫)

પત્રાંક - ૧૭

વિ.સં. ૧૬૮૬
(ઇ.સ. ૧૬૩૩)

પૂજ્ય ભાઈશ્રી

આપકા પત્ર મિલા। જ્ઞાનગુણ વ આનંદગુણ, વહ આત્માકા સ્વભાવ હૈ; અત: વહ આત્મામણે મિલે એસા હૈ, વહ બાહરસે નહીં મિલતા હૈ। ચૈતન્યદેવકે આનંદકે એક અંશકે સામને, સારે ચૌદહ રાજૂલોકકા સુખ વ આનંદ ધૂલ જૈસા હૈ, વિષ્ટા જૈસા હૈ। અરે ચૈતન્ય! તરે સુખકો છોડુકર કહાઁ દૌડુ રહા હૈ? બાહરસે ક્યા લેના હૈ? અપનેમે હૈ વહ બાહરસે નહીં મિલેગા, ત્રિકાલ નહીં મિલેગા। ઉસકે લિએ ચાહે જિતના પરિશ્રમ કરોગે, ચાહે જિતના કાલ પરિશ્રમ કરોગે, તો ભી નહીં મિલેગા। અપનેમે હૈ, વહ બાહરસે નહીં મિલેગા।

લિ.

હિતેચ્છુ બહિન

(૬૬)

પત્રાંક - ૧૮

(વિ.સં. ૧૬૮૬,
ઇ.સ. ૧૬૩૩)

પરમ ઉપકારી ભાઈશ્રી,

આપકા પત્ર મિલા। આપકે જૈસે પાત્ર આત્માકો કહાઁ તક શંકાએઁ કરતે રહના હૈ? ફિર એસા અપૂર્વ યોગ કબ પાઓગે? જિસકા હૃદય ઔર આપકા હૃદય એક હૈ, ઉસકે પ્રતિ વિશ્વાસ નહીં રહ્યોગે તો ફિર કિસકે પ્રતિ રહ્યોગે? આપકો ચઢુનેકા સ્થાન કહાઁ રહા?—વહ વિચારો।

નિશ્ચયસે કહતી હું કિ, સંસારમેં એકાન્ત દુઃખ હૈ। આપકો ન સમજ્ઞામેં આતા હો તો ભી શ્રદ્ધા રહ્યો। વર્તમાનમેં હી દુઃખી હો, શ્રદ્ધા રહ્યો, જરૂર શ્રદ્ધા રહ્યો। જિસકે પ્રતિ આપકો શ્રદ્ધા હૈ, ઉસકે વાક્યકે પ્રતિ શ્રદ્ધા રહ્યો। પૂજ્ય મહારાજ સાહેબ જૈસેકા સમાગમ મિલા, અબ તો શ્રદ્ધા કરો। મહારાજ સાહેબકો પૂછનેસે વર્સુસ્વરૂપ મિલ રહા હૈ।

જિસકો જાગના હૈ, વહ એક વાક્યસે જાગતા હૈ। અતઃ જાગના હો તો જાગો, ચેતના (સાવધાન હોના) હો તો ચેતો। યહ હીં લિ.

શુભેચ્છક બહિન

*

(૬૭)

વિશેષ - ૭

(પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને દશા સમ્બન્ધિત પૂછાયા થા,
ઉસકે ઉત્તરરૂપ પૂજ્ય બહિનશ્રીને
લિખવકર ભેજા થા। ઉસમાંસે...)

(વિ.સં. ૧૬૮૬,
ઇ.સ. ૧૬૩૩)

H. E. H. મિશને.
હિમતભાઈ (આठ દિન) આએ, ઉસ સમય તીન બાર
નિર્વિકલ્પરૂપ સ્થિરતા હુઈ થી। પરિણતિ જ્ઞાયકકી ઓર રહા કરતી
હૈ। અભી કુછ પઢા જાતા હૈ, કુછ વિચાર ચલતે હૈનું, પર વહ જ્યાદા
રસ સહિત નહીં।

અંતરમે જ્ઞાતાધારા-ભેદજ્ઞાનધારા ચલતી રહતી હૈ। વિભાવોંસે
વિરક્તિ રહા કરતી હૈ।

જો દશા હૈ, ઉસકી સબ જાનકારી દે દી હૈ।

*

(૬૬)

(પંડિત હિમ્મતભાઈકા પત્ર)

પત્રાંક - ૧૬

સુરત

તા. ૨૮-૭-૧૯૩૩

(વિ.સં. ૧૯૮૬,
સાવન શુક્રવાર ૬, શુક્રવાર)

बहिन चंपा और सुशीला,
आपके पत्र मिले।

‘कहनेमें कुछ कमी नहीं रखी है’ यह बात बिलकुल सत्य है। अब करना ही बाकी रहा है। आपके वैરाग्यप्रेरक पत्रोंसे अभी भाव अच्छे रहते हैं।

કोई भी બाहरकी વस्तुકा આधાર છોડ़કર, અपने पर ही આधાર રखकर જीना, અपनेमेंसे ही સુખ ખોજनेमें નિરંતર પ્રયત્નશીલ રહना, વह તલવારકી ધારસे ભी અધિક કઠિન હै, પરનું વહ કઠિન હોને પર ભी, બિના કિએ કહाँ છુટકારા હै? ક્યોંકિ કઠિન તો કભી સરળ હોનેવાલા હૈ હી નહીં। તબ ક्यા કરના?

मैं અગલે શુક્રવાર આપકી ઓર (પાસ) આऊંગા। નૌ-દસ દિન વહाँ રહુંગા। પત્ર લિખના।

લિ.

હિમતકે પ્રણામ

(૬૬)

પત્રાંક - ૨૦

વિ.સં. ૧૬૬૧

ઇ.સ. ૧૬૩૫

સોનગઢ

આત્માર્થી ભાઈ હિંમતભાઈ તથા સુશીલાકે પ્રતિ,

આપકી ભાવનાકે કારણ, પત્ર લિખનેકા લક્ષ્ય આનેસે, પત્ર લિખા જા રહા હૈ। થોડે દિન પહુલે આપકા જો પત્ર થા। ઉસમે લિખતે થે કિ, પરીક્ષા આઈ હોનેસે નિવૃત્તિકે કારણ, અભી મોક્ષમાર્ગપ્રકાશકા પઠન હોતા હૈ, તો શુદ્ધસ્વરૂપકે લક્ષ્યપૂર્વક સેવિત વહ શુભયોગ લાભ દેતા હૈ। જૈસે બને વૈસે અશુભયોગ કમ કરકે શુભયોગમેં, શુદ્ધસ્વરૂપકે લક્ષ્યપૂર્વક, વિશેષરૂપસે પ્રવર્તન હો વહ લાભરૂપ હૈ, હિતરૂપ હૈ।

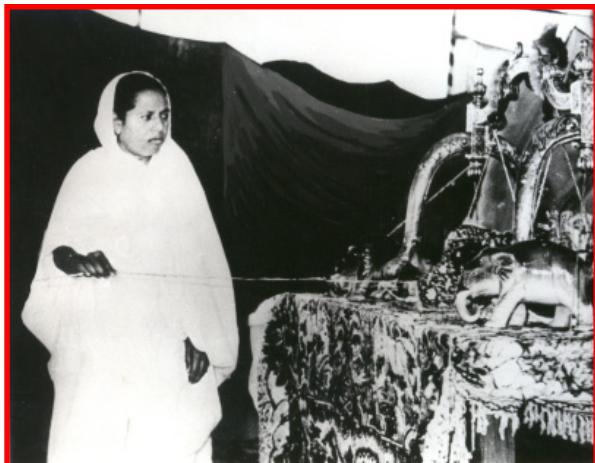
શરીરકી પ્રકૃતિ, કિસી સમય શાતાકે રૂપમેં કભી અશાતાકે ઉદ્યમેં વર્તતી હૈ। આપકી શરીરપ્રકૃતિ કમજોર રહતી હૈ-એસા આપકે પત્રસે જાના થા; તો જિસકા જો સ્વભાવ હૈ, ઉસકે અનુસાર વહ પરિણમે બિના નહીં રહતા। શરીરકા સ્વભાવ હી એસા હૈ। ક્રીમત તો ઉસકી હૈ કિ, એસે શરીરમણેસે જો આત્મસાધના સાધ લે।

લિ.

નિમિત્તમાત્ર

*

(૭૦)

પત્રાંક - ૨૧

વિ.સं. ૧૬૬૨
(ઇ.સ. ૧૬૩૬)
સોનગઢ.

સત્યરૂપોંકી કૃપા ઇચ્છુક સુશીલા પ્રતિ,
કલ સુરતસે લિખા પત્ર મિલા હૈ।
કિસી ભી તરહકે કઠિન રોગકે ઉદ્યમે ભી સુમુક્ષગણ
આત્મહિત ભૂલતે નહીં। સમપરિણામ, સ્થિર પરિણામ (કમ
આકુલતા), સહનશીલતા ઓર ધૈર્ય બઢાના વહ હો શ્રેયસ્કર હૈ।
આત્મા બાહ્ય પ્રસંગોંસે ભિન્ન હૈ। મન, વાણી, દેહ, સંકલ્પ-
વિકલ્પ સર્વસે, આત્મા એક જ્ઞાયકસ્વરૂપ ભિન્ન હૈ, અલગ હૈ, વહ
લક્ષ્ય રખને યોગ્ય હૈ।

લિ.

વીતરાગસ્વરૂપકે ચરણકમલ ઇચ્છુક

(७१)

पत्रांक - २२

वि.सं. १६६३

(ई.स. १६३७)

सोनगढ़

पूज्य बड़े बहिनश्री (बड़ी बहन) आदि,

आपका पत्र मिला। बहिन चंदुका विवाह माघ कृष्ण
नवमीको है, वह जाना है। उस प्रसंग पर मुझे बुलानेकी आपकी
भावना हो वह स्वाभाविक है। परंतु मेरा अंतरंग ऐसा हो गया है
कि, मुझे यह स्थानको छोड़कर दूसरे स्थान जानेकी रुचि नहीं
होती। दूसरी जगह कहीं भी जाना मुझे जरा भी नहीं सुहाता। यहाँ
सत्युरुषका समागम छोड़कर कहीं भी जाना सुहाता नहीं।

फिर ऐसे धमाचौकड़ीके प्रसंगमें आनेकी जरा भी रुचि नहीं
है। मुझे तो एकान्तस्थानमें-निवृत्तिमें जीवन बीतना, वही रुचिकर है।
दूसरे जीवोंका ज्यादा परिचय रुचिकर नहीं-ऐसा जीवन है। वहाँ
शादीके प्रसंगमें, मेरे जैसेका क्या काम हो ? मुझे शादीके प्रसंग पर
आना जरा भी अच्छा नहीं लगता।

बहिनश्री (बड़ी बहन)! मेरा हृदय जैसा है, वैसी जानकारी

(७२)

दी है। इसलिए आप मेरे हृदयकी ओर दृष्टि देकर, मुझे ऐसे प्रसंग पर बुलानेका अति आग्रह न करें, तो अच्छा-ऐसी मेरी नप्रभावसे विनती है। यद्यपि आपको मेरे प्रति भाव हो, वह स्वाभाविक है, क्योंकि आपने इस देहको पाला-पोसा है, परंतु मैं तो अपने भाव कहती हूँ। विवाहके बाद शांतिके समय, हमें मिलनेका प्रसंग बन जाएगा उस प्रसंग पर मिल सकेंगे।

वहाँ सर्वका स्वास्थ्य अच्छा होगा। चंदु, कंचन, कान्ति, शारदा आदि मजेमें होंगे।

लि.

ॐ बहिन चंपाके नप्रभावसे बंदन।

Heor भिटानंद.

(૭૩)

પત્રાંક - ૨૩

વિ.સં. ૧૬૬૩ (ઇ.સ. ૧૬૩૭)

સોનગઢ

પૂજ્ય પિતાશ્રી એવં સુશીલાકા પત્ર મિલા, પઢ્કર સમાચાર જાને। નગ્ર વિનતીસે લિખતી હું કિ, આપને દ્વિતીયા-તૃતીયાકો લેને આનેકા લિખા, તો ઇતની જલ્દી આનેકે લિએ મેરે ભાવ બિલકુલ નહીં ઉઠતે। યહ, કોઈ લેને ન આ જાએ ઇસલિએ લિખતી હું।

જ્યાદા અચ્છા તો યહ હૈ કિ-બડી બહન યહાઁ આએ તો ઉનકો પૂજ્ય મહારાજસાહબકા લાભ ભી મિલે ઔર મિલન ભી હો; ફિર ભી બડી બહિનકો, વહાઁ આનેકા બહુત હી આગ્રહ રહતા હો, તો ઉનકે આગ્રહ હેતુ જ્યાદાસે જ્યાદા એક સસાહ વહાઁ આકર રહના ઔર સબકો મિલ જાના-એસે મેરે ભાવ હૈન.

બડી બહિન આદિકો યથાયોગ્ય વંદન।

પૂજ્ય ગુરુસાહિબ સુખશાન્તિમें વિરાજતે હૈન।

નિરન્તર સદ્ગુરુ ઔર સત્પંગ હી ચાહિએ। યહ હી ભાવના હૈ।

એક આત્મા હી ચાહિએ યહ હી ભાવના હૈ।

લિ.

બહિન ચંપાકે યથાયોગ્ય વંદન

-શ્રી સત્યરૂપોંકો નમસ્કાર

પત્રાંક - ૨૪

વિ.સं. ૧૬૬૩ (ઇ.સ. ૧૬૩૭,
ઉત્ત્ર વર્ષ ૨૩) સોનગઢ

પૂજ્ય ભાઈ હિમતભાઈ ઔર સુશીલા,
એક આત્માકા (કાન્તિકા) દેહ છૂટ જાનેસે મુદ્દે વાંકાનેર
જાના પડ્યા થા।

પૂજ્ય બહિન ઔર બહનોર્ડકો બહુત માનસિક આધાત લગનેસે
તથા ભાઈ આદિકો ભી બહુત આધાત લગ ગયા હૈ—એસા પત્ર મિલને
પર ઔર બુલાને જૈસા આશય હોનેસે, વહું જાનેકી આવશ્યકતા
ખ્યાલમંદી આનેસે, વાંકાનેર ગઈ થી। વહું દો દિન રહકર, પૂજ્ય બહિન
ઔર બહનોર્ડકો સાથ લેકર યહું આ ગઈ હું।

પૂજ્ય બહન ઔર બહનોર્ડ યહું આએ કિ, તુરંત પરમકૃપાલુકી
કૃપા દ્વારા, ઉનકી ઓરસે બહુત આત્મહિતકા ઉપદેશ ઔર આશ્વાસન
મિલા થા। સુબહ ઔર દોપહરકો ‘શ્રીમદ્’ પડ્યા જાતા થા। પૂજ્યશ્રી
અદ્ભુત ઉપકાર કર રહે થે। ઉનકે ચરણ, યહું અપને ઘર ભી પડે
થે।

કૃપાલુ સદ્ગુરુકી કૃપા અદ્ભુત થી। સબ લાભ બહુત અચ્છા
મિલા થા। સબકો યહું અચ્છી તરહ શાંતિ હુર્ઝ થી। સબકો યહું
બહુત હી અચ્છા લગતા થા।

(૭૫)

ચંદુ, બહન આદિ સર્વકો ઇસ ઓરકી (સોનગઢકે ઓરકી) મહત્ત્વા ઔર અચ્છા લગાવ હુआ થા।

સભી દ્વય સ્વતંત્ર પરિણમતે હુંએં। પૂરી કુદરત સ્વતંત્ર પરિણમતી હૈ। કોઈ કિસીકા સ્વામી નહીંએં। જીવોંને પરકા સ્વામિત્વ માના હૈ। વહી ઉનકા અજ્ઞાનપના હૈ ઔર વહી ઉનકે દુઃખકા મૂલ કારણ હૈ।

જિનકો પર પ્રતિ સ્વામિત્વ-અપનાપન છૂટા ઉનકો રાગ ભી છૂટ જાતા હૈ, ક્રમપૂર્વક પૂર્ણ વીતરાગ હો જાતા હૈ।

એસે પ્રસંગોમે આત્માકી ઓર—આત્માકી વિશેષ વૃદ્ધિકી ઓર—સંલગ્નતા વહ યોગ્ય હૈ। આત્માકે સંભાલપૂર્વક રાગકા વિસ્મરણ હો, વહ પ્રશંસા યોગ્ય હૈ। એસે પ્રસંગોમે વિશેષ-વિશેષ વૈરાગ્ય પ્રાપ્ત કર, વિશેષ-વિશેષ આત્મહિતકી વૃદ્ધિમે સંલગ્ન હોના યોગ્ય હૈ।

વાંકાનેરમે સર્વકા કલ્પાંત (રોના) દેખકર સાધારણકા તો કલેજા ફટે, વૈરાગીકા વૈરાગ ફટે, જાતા પરિણામીકા જાતા ફટે—એસા વહ પ્રસંગ થા।

જો બાહ્ય ઔર અભ્યંતર પરપદાર્થકા પ્રેમ વિસ્મરણ કરકે સર્વાશે સ્વરૂપમે લીન હુએ, ઉનકો નમસ્કાર હૈ, બારબાર નમસ્કાર હૈ।

લિ.

પરમપુરુષ વીતરાગ આદિ
સત્પુરુષોંકો નમસ્કાર

*

(७६)

पत्रांक - २५

वि.सं. १६६३
(ई.स. १६३७;
उम्र वर्ष २३),
सोनगढ़

भाई श्री हिम्पतभाईको कहना कि-यहाँ दोपहरको वांचनमें पूज्य साहेबने समयसार पढ़ना प्रेरणाभ किया है। इस कारण (वह) पढ़कर (उस पर) विचार किया होगा तो, विशेष लाभका कारण होगा।

बहिन चंदुको वहाँके, आपके धार्मिक वातावरणमें अच्छा लगता होगा। *रुद्रा भिरानंद.*

बहिन (चंदु)! अनादिकी भ्रान्तिको लेकर स्थिर (लगते) ऐसे संसारमें, प्रेम करनेयोग्य (यदि कोई हो तो स्वयं) आत्मा और सत्संग आदि साधन ही हैं। विशेष प्रेम करने योग्य हो तो वे हैं। बाह्यसे संयोग बने या न बने, परंतु अंतरंगमें मुख्य रुचि वहाँ हो तो भी लाभरूप है।

परमपूज्य साहेब सुखशान्तिमें बिराजते हैं। ये ही-

श्री सत्युरुषोंको नमस्कार

(७७)

पत्रांक - २६

.....!

आप सबका लिखा हुआ
पत्र मिला ।

शान्ति-समाधि रखकर³
आत्मकल्याणमें संलग्न होना
श्रेयस्कर है ।

कोई आता है, कोई जाता
है—ऐसा क्रम संसारमें चालू ही रहता
है । शांति लाभरूप है । आत्मा स्वयं
अकेला ही है ।

लि.
बहिन चंपाके वंदन
—श्री सत्यरुषोंको नमस्कार

धर्म पर लक्ष्य देना । संसार बहुत दुःखस्वरूप है, कोई सुखी
नहीं है । अतः आर्तध्यान व रौद्रध्यान न करते हुए, धर्मध्यान करने
पर लक्ष्य देना ।

द : जेठालाल

(७८)

पत्रांक - २७

सोनगढ़, वि.सं. १६६३
(ई.स. १६३७; उम्र २३ वर्ष)
ज्येष्ठ शुक्ला ११, शनिवार

पूज्य बहिन और बहनोई आदि,

.....भविष्यका पोषण और शान्ति, परपदार्थके संबंधमें मानी जाती है, वह सत्य नहीं है। जगत अपनेसे टिकता है, अपने पुण्यसे ही टिकता है, अपनेसे ही शान्ति पाता है। अपनी वृत्तिसे दुःख है और अपनी वृत्तिसे ही सुख है।

संसारके प्रेमी (प्रेमपात्र) पदार्थके लिए चाहे जितना तरसे, फिर भी जो हुआ है सो हुआ है। समझकर शांति रहे वह हितरूप है।

जगत भूलकर आत्मास्वरूपारामी श्री सद्गुरु, श्री वीतरागको बारबार नमस्कार। ये ही,

-श्री सत्पुरुषोंको नमस्कार
-बहिन चंपाके विनयपूर्वक वंदन

(૭૬)

પત્રાંક - ૨૮

સોનગઢ, વિ. સં. ૧૬૬૩

(ડિ. સ. ૧૬૩૭) આધ્યિત્વ શુક્લા ૬

પૂજ્ય બડી બહન તથા બહનોઈ આદિ,

....યહું પર્યુષણ કાફી અચ્છે હુએ થે। ગાંચ-ગાંચસે બહુત લોગ પર્યુષણ પર આએ થે। સુબહ ઔર દોપહરકો પ્રવચનવાળીકા પ્રપાત અપૂર્વ બરસતા થા। વહું સભી ‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’ પઢતે હોંગે।

જ્ઞાની કહતે હૈને કિ, આત્મા ઔર દેહ ભિન્ન હૈ। વહ ભિન્ન હી હૈ। અતઃ અંત સમયમે સ્વાભાવિક ભિન્ન પડતે હૈને। ઇસલિએ પહલેસે હી આત્માકો અલગ કરના, સમજા લેના। રાગ-દ્રોષ ઔર મોહકી અશુદ્ધતાસે આત્માકો અલગ કરના હી (જીવનકી) સફળતા હૈ। ઉસીકી ભાવના ઔર ચિંતવન લાભરૂપ હૈ। વહ પ્રાસ હો-એસે સાધનોંકી સેવના કરનેકી ભાવના, વહ હિતરૂપ હૈ।

ઉલદ્ધન વહ કર્મબંધકા કારણ હૈ। યહ દેહ ભી અપના નહીં તો અન્ય વસ્તુ તો અપની કહાઁસે હો?

બાહ્ય ઔર અભ્યંતર સર્વ ઉપાધિસે છૂટકર બડે મહાત્મા જંગલમે બસતે હૈને ઔર સ્વરૂપાનંદમે મસ્ત રહકર આત્માકો ઉજ્જવલ બનાતે હૈને, ઉનકો ધન્ય હૈ।

પરમ પૂજ્ય કૃપાલુ સાહિબ સુખશાંતિમે બિરાજતે હૈને।

લિ. બહિન ચંપાકે યથાયોગ્ય વંદન

શ્રી સત્યુરૂષોંકો નમસ્કાર

(૫૦)

પત્રાંક - ૨૬

બહિન ચંદુ,

ચાહે જિસ તરહકે પ્રસંગ હો, ઉસકે બીચ શાંતિ વહ શ્રેયભૂત હૈ। અન્ય કોઈ ઉપાય નહીં હૈ। આકુલતા ઉલટા નુકસાનકા કારણ હોએ ગી। પૂર્વકે અપને હી પરિણામકા ફલ હૈ—એસા જાનકર શાંતિ રહ્યના, ભાવના ભાના, આત્મરુચિ બઢાના, વહ સ્વયંકી સ્વતંત્રતાકી બાત હૈ। ઉસે બાહરકે સંયોગ રોક સકે—એસા નહીં હૈ। સચ્ચી રુચિ હોએ ગી તો ભવિષ્યમને કબી ભી, ભવિષ્યત્ ભવમને, આત્માર્થીકો ઇચ્છિત સંયોગ જરૂર મિલ જાએંગે। આત્મામને પડે હુએ રુચિકે બીજ કહાઁ જાએંગે? ઇસલાએ જિસ તરહ હો, વૈસે આત્મરુચિ બઢાના। ચાહે જેસે સંયોગમને શાંતિ ઔર ધીરજ રહ્યના, વહ લાભકા કારણ હૈ।

સંસારકી જાલ બાહર નહીં હૈ, પરંતુ અંતરમને હી હૈ।

પરમકૃપાલુ ગુરુસાહિબ સુખશાંતિમને બિરાજતે હોએં।

શ્રી વીતરાગ આદિ સત્યરુષોંકો નમસ્કાર

પત્રાંક - ૩૦

પૂજ્ય બડી બહિન, બહનોઈ એવં બહિન ચંદુ,

પરમ ઉપકારી કૃપાલુ ગુરુસાહેબ સુખશાંતિમે વિરાજતે હુંને।

અનુકૂલ-પ્રતિકૂલ સંયોગ હોના યહ તો સંસારકી સ્થિતિ હી હૈ। ઉસકો બદલનેમે આત્માકા સમર્થપના નહીં હૈ; કિન્તુ ઇસ સંસાર સમુદ્રમેસે આત્માકો તાર કર ઊँચે લાના વહ અપની સ્વતંત્રતાકી બાત હૈ।

રિશ્ટેદારકે રૂપમેં જીવોંકા મિલના ઔર બિછુડના, વહ જડ-ચૈતન્યકે સંબંધકે કારણ હુआ હી કરતા હૈ। યદ્વાપિ રાગકે કારણ બારબાર સ્મરણ હો જાય, વહ સ્વાભાવિક હૈ, પરંતુ અનાદિ પરિભ્રમણરૂપ સંસારમેં હજારોં સગે-સંબંધીયોંકા વિયોગ હોતા હૈ,

(८२)

हजारोंका राग कुदरतने भूलाया है। फिर जीव जहाँ जन्मता है, वहाँ अपनापन मान बैठता है; परंतु वे रिश्तेदार भी छूट गए हैं और फिरसे दूसरे किए हैं। ऐसा क्रम इस संसारचक्रमें चला ही करता है।

वहाँ, परद्रव्यमें शरण और विश्राम माना जाता है, वह यथार्थ नहीं है। परद्रव्यका संबंध तोड़नेके लिए, पूर्ण वीतराग सत्त्वरूप प्राप्त करनेके लिए, सत् कैसे मिले? उस ओर रुचि जो करता है एवं सत्युरुषोंका शरण जो अंतरंगसे स्वीकारता है, वह आत्मविश्राम पाता है।

बने हुए प्रसंगसे वृत्तिको जैसे हो वैसे उठाकर, उसे आत्महितकी जिज्ञासापूर्वक वांचन-विचार आदिमें जोड़ना वह इच्छने योग्य है।

वहाँ सभी 'श्रीमद्' पढ़ते हो, वह अच्छा है; पढ़ने जैसा है।

जगतमें सबसे अधिक आत्मकल्याणका तथा सत्युरुषका प्रेम हो वही लाभ देता है।

मिदानं द.
लि.
बहिन चंपाके यथायोग्य वंदन
—श्री सत्युरुषोंको नमस्कार

(૮૩)

પત્રાંક - ૩૧

વિ.સં. ૧૬૬૩,
(ઇ.સ. ૧૬૩૭,
૨૪વાં વર્ષ)

ચૈત્ર શુક્લા ૧૦, સોનગઢ,

પૂજ્ય બહિન, જીજાજી, તથા ચંદુ આદિ,

આપને લિખા, કિ સોનગઢ બારબાર યાદ આતા હૈ ઔર પૂજ્ય કૃપાલુ સાહેબકે પ્રવચન બહુત યાદ આતે હૈને ઔર ઉસકે અનુસાર વર્તન કરતે હૈને, એસા લિખા વહ જાના, તો ઉસ પ્રકારકા વર્તન વિશેષ રખને જૈસા હૈ।

જૈસે બને વૈસે, સત્પુરુષકી કહી હુઈ પંક્તિયાઁ, ઉનકે પ્રવચન, વે રહતે થે, વહ પવિત્ર ધામ, સત્તસંગમંડળ, અચ્છે સદ્-વાંચન, અચ્છે સદ્-વિચાર, ઉન સર્વકી બાતેં-ઉસમે મન સ્થિર હો, વહ લાભરૂપ ઔર કલ્યાણરૂપ હૈ।

બાકી જો હોનેવાલા હૈ, વહ હુआ હી કરતા હૈ। બના હુઆ પ્રસંગ યાદ આયે, એસે આસપાસકે પ્રસંગ, વ્યવહારિક લોગોંકા આના-જાના આદિ પ્રસંગ, વહ્યાં બનને સંભવ હૈને, પરંતુ હૃદયમે જ્યાદા દુઃખ રખના નુકસાનકા કારણ હૈ ઔર આત્માકો અહિતકા કારણ હૈ— એસા સોચકર, અબ ઇસ મહિંગે મનુષ્ય જીવનમેં આત્મહિત કૈસે હો ? વહ હી વિચારને જૈસા હૈ। આયુષ્યસ્થિતિ ક્ષણિક હૈ। જીવનમેં કુછ કિયા હોગા, વહ હી અંતતઃ શરણરૂપ હૈ। સુખ દૂસરે પદાર્થોમેં, સર્ગ-સ્નેહીજન ઔર પુત્ર-પુત્રીઓમેં નહીં હૈ, પરંતુ આત્મામેં હૈ। જહાં સુખ નહીં હૈ, વહ્યાં સુખ માન લિયા જાતા હૈ, વહી દુઃખકા કારણ હૈ।

(८४)

वास्तविकता क्या है? सत् क्या है? हितरूप और कल्याणरूप क्या है?—वह समझने जैसा है।

जिसको आत्मा समझामें नहीं आता, सत् तत्त्व समझामें नहीं आता, उन्हें जिन्होंने सत् पाया है—ऐसे सत्युरुषोंकी भक्ति, हृदयमेंसे भूलाने जैसी नहीं है। उनके कहे अनुसार, जैसे बने वैसे वांचन, विचार, बातचीत भी वह ही रहे, वह लाभरूप है।

श्रीमद् राजचंद्रका पुस्तक, आत्मानुशासन—वह सबको पढ़ने जैसा है। यहाँ श्रीमद् राजचंद्रका पुस्तक किस तरह पठन किया जाता था; वह लक्ष्यमें रखनेसे कुछ समझामें आएगा। श्रीमद् राजचंद्रका पुस्तक समझामें आये तो काफ़ी अच्छा है।

अच्छे परिणामसहित, जप-तपरूप सभी क्रियासे ऊँची गति और अशुभ परिणाम सहित अशुभ क्रियासे नीची गति। मोक्षस्वरूप आत्माका मोक्षमार्ग अलग है। वह बात भूलने जैसी नहीं है।

~~मन-वचन-कायाकी~~ शुभ-अशुभ क्रियासे ~~आत्मा~~ साक्षात् अलग है। वह ज्ञानियोंकी अनुभवसिद्ध बात है।

सर्व जीव आत्मलाभ पाएँ—ऐसी भावना होनेसे, यह सब लिखा गया है। वहाँ सबको यथाशक्ति और यथाप्रकारसे आत्मलाभकी ओर संलग्नता जैसे बने वैसे हो ऐसी भावना है।

परम कृपालु श्री सद्गुरुदेव सुखशांतिमें विराजते हैं।

—श्री सत्युरुषको नमस्कार
—बहिन चंपाके यथायोग्य वंदन

*

(૮૫)

ગુરુદેવ - સત્તુતિ

(ધન્યાવતાર પૂજ્ય બહેનશ્રી ચંપાબેનકે અંતરમંદિર બહી હુઈ ભાવભીગી ભક્તિ)

વિદેહવાસી કહાનગુરુ ભરતે પધાર્યા રે,
સુવર્ણપુરીમાં નિત્યે ચૈતન્યરસ વરસ્યા રે;
ઊજમવાને દ્વાર અતિ આનંદ છવાયા રે.

આવો પધારો મારા સદ્ગુરુદેવા;
શી શી કરું તુજ ચરણોની સેવા.

વિધવિધ રત્નોના થાળ ભરાવું રે,
વિધવિધ ભક્તિથી ગુરુને વધાવું રે.....વિદેહ01.

દિવ્ય અચરજકારી ગુરુ અહો ! જાગ્યા;
પ્રભાવશાલી સંત અજોડ પધાર્યા.
વાળીની વંસરીથી બ્રહ્માંડ ડોલે રે,
ગુરુ-ગુણગીતો ગગનમાંહી ગાજે રે.....વિદેહ02.

શ્રુતાવતારી અહો ! ગુરુજી અમારા;
અગણિત જીવોનાં અંતર ઊજાળયાં.
સત્ય ધરમના આંબા રૂડા રોપ્યા રે,
સાતિશય ગુણધારી ગુરુ ગુણવંતા રે.....વિદેહ03.

કામધેનુ કલ્પવૃક્ષ અહો ! ફળિયાં;
ભાવી તણા ભગવંત મુજ મળિયા.
અનુપમ ધર્મધોરી ગુરુ ભગવંતા રે,
નિશદિન હોજો તુજ ચરણોની સેવા રે.....વિદેહ04.

નિશદિન ગુરુજીની વાટ અમે જોતા;
અમ અંતરિયામાં દર્શનની આશા.
સુવર્ણ પધારો પુનઃ કૃપાલુદેવા રે,
અનુભવવાળી ને દર્શન દેવા રે;
ભવભવ હોજો ગુરુચરણોની સેવા રે.....વિદેહ05.

(૮૬)

પત્રાંક - ૩૨

વિ.સं. ૧૬૬૪,

(ઇ.સ. ૧૬૩૮, ઉ.વ. ૨૪)

આશ્વિન શુક્રલા ૧૦,

સોનગઢ

ભાઈ શ્રી હિંમતભાઈ,

આપને એકાધ સપાહ વાંકાનેર જાનેકા લિખા, તો ઠીક હૈ,
પરંતુ વહાઁસે એકાધ સપાહમેં પુરુષાર્થ કરકે તુરંત યહાઁ આ જાના;
ક્યોંકિ આત્માકો અભી સત્સંગકી જરૂરત હૈ। ગત સમય વૈશાખ
માસમે ભી આપ તુરંત નહીં આ સકે, પરંતુ ઉત્સવકે કારણ આ ગએ
થે। ૫-૬ મહીના સુરતમેં રહના, બાકીકા જ્યાદા સમય બડે ભાઇકે
(વજુભાઇકે) પ્રેમભાવકે કારણ વાંકાનેર રહના, ઉસકા અર્થ સત્સંગકા
સમય એકદમ કમ રહ્યના! પરંતુ આત્માકો અભી સત્સંગકી જરૂરત
હૈ। અતઃ જરૂર પુરુષાર્થ કરકે આના।

લિ.

બહિન ચંપાકે યથાયોગ્ય વંદન।

(૮૭)

પત્રાંક - ૩૩

વિ.સં. ૧૬૬૪,
(ઇ.સ. ૧૬૩૮, ઉ.વ. ૨૪)
સાવન શુક્લા ૧૦,
સોનગઢ

પૂજ્ય બડી બહિન આદિ,

આપ સભી દેશમે આઓ તબ યહોં સોનગઢ પૂજ્ય મહારાજ સાહિબકા લાભ લેને આના। ઇસ પંચમકાલમે એસે સત્યુરૂપ દૃષ્ટિગોચર હોના ભી દુર્લભ હૈ, તો ફિર ઉનકી વાણી, ઉનકા અદ્ભુત ઔર અપૂર્વ જ્ઞાન, સત્કા સમઝના, દુર્લભ હો ઉસમે કુછ આશ્ર્ય નહીં। કોઈ આત્માર્થી જીવ, જગતકી ઓર દૃષ્ટિ નહીં દેતે—એસે સત્યુરૂપોંકા સત્સંગ કરકે આત્મલાભ પાતે હૈનું।

મહા કીમતી મનુષ્યજીવનમે કુછ ભી સાર્થકતા હો તો ભી અચ્છા હૈ। ગૃહસ્થાશ્રમમે રહતે હુએ ભી આત્મલાભકી પ્રાસિ હો સકતી હૈ।

લિ.
બહિન ચંપાકે વંદન

(૮૮)

પત્રાંક - ૩૪

પૂજ્ય બડી બહિનકી સેવામે,
.....સ્તકી ઓર દ્વુકાવ, આત્મધર્મકા દ્વુકાવ, ઉસ ઓરકા
વિશેષ રંગ (ભાવ) રહે તો વહ લાભરૂપ હૈ....

લિ. બહિન ચંપાકે યથાયોગ્ય વંદન

પત્રાંક - ૩૫

વિ.સં. ૧૬૬૪, (ઇ.સ. ૧૬૩૮, ઉ.વ. ૨૪)
સાવન શુક્લા ૧૦, સોનગઢ

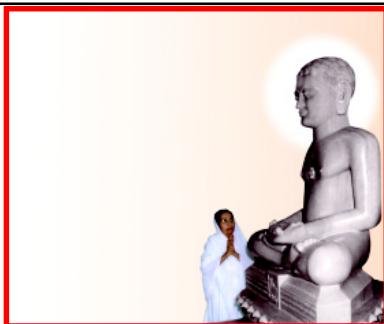
પૂજ્ય બડી બહિન ઔર બહનોર્ડ,
પરમ પૂજ્ય કૃપાલુ સાહેબ સુખશાન્તિમે બિરાજતે હૈને। વહું આપ
સભી વાંચન, ભક્તિ આદિ કરતે હોંગે।

ઇસ સમય (આપકા) સોનગઢમે જ્યાદા નિવાસ હો સકા ઉસસે
વસ્તુસ્વરૂપકે યથાર્થ દાતા એસે પૂજ્ય સાહિબકે પ્રવચન આદિકા
અછ્છા લાભ મિલા। યહુંકા સમયસારજીકા મહોત્સવ, ભક્તિ, પૂજ્ય
સાહેબકા અદ્ભુત ઉપદેશ આદિકા સ્મરણ કરો તો ભી લાભકા
કારણ હોગા। કંચન ઔર શારદા આનંદમે હોંગે।

‘આત્મસિદ્ધિ’ સીખને જૈસી હૈ, વિચારને જૈસી હૈ, સમજને
જૈસી હૈ।

લિ. બહિન ચંપાકે યથાયોગ્ય વંદન

(૮૬)

પત્રાંક - ૩૬

પૂજ્ય બઢી બહન ઔર બહનોર્ડ,

बहिन चंदुका पत्र मिला था। परम पूज्य कृपालु गुरुसाहेब सुखशांतिमें बिराजते हैं। गिरनारकी यात्रा कोई अपूर्व हुई थी। कृपालु साहिब राजकोटसे विहार करके-गोडल, जेतपुर, अमरेली, लाठी आदि बहुतसे गाँवोंमें विहार करके, बहुतसे जीवोंको अपूर्व लाभ देकर-यहाँ सोनगढ़में बिराजते हैं, अद्भुत लाभ दे रहे हैं।

बहिन चंद्रमणिका पत्र था। लिखा था कि बहिन कंचनको भक्तिका रंग (प्रेम) अच्छा है, तो वह रंग और रुचि बढ़ाने जैसा है।

मनुष्यजीवनमें करने जैसा तो वास्तवमें आत्माका ही है।

शारदाको भी ऐसे संस्कार पड़े तो अच्छा है।

यहाँ यह शरीरका स्वास्थ्य अच्छा है। वहाँ सभीका स्वास्थ्य अच्छा होगा। मग्नलालके शरीरमें वातका रोग आया है, अशाताके उदयके समय शांति रखना।

लि.

बहिन चंपाके यथायोग्य वंदन

(૬૦)

પત્રાંક - ૩૭

પૂજ્ય બઢી બહિન એવં બહનોર્ડ આદિ,
સંસાર અસાર હૈ। સારભૂત આત્મપદાર્થ હૈ। સદ્ગુરુ ઔર
સત્પંગકે સાધન આદરણીય હૈને।

પરમ પૂજ્ય સાહિબ સુખશાંતિમें બિરાજતે હોયાં।

કંચન તથા શારદા આનંદમें હોયાં, ‘આત્મસિદ્ધિ’ સીખતે હોયાં।

લિ.

બહિન ચંપાકે યથાયોગ્ય વંદન।

પત્રાંક - ૩૮

(વિ.સं. ૧૬૬૫, ઝ.સ.

૧૬૩૬ ઉ. વ. ૨૫)

સોનગઢ

ભાઈશ્રી હિંમતભાઈ,
આપકા પહલેકા લિખા હુआ પત્ર મિલા થા એવં સમયસારકી
કોપી ઔર પત્ર આદિ સર્વ કલ સંધ્યાકે સમય મિલે। સમયસારકી

(૬૧)

કોપી તુરંત પરમકૃપાલુ સાહેબકો પહુંચાઈ હૈ એવં દોનોં પત્ર ભી પઢને ભેજે હૈને। માનનીય રામજીભાઈ યહું થે, અતઃ ઉન્હોને ભી અનુવાદ પઢા હૈ। પરમ કૃપાલુ સાહેબ એવં રામજીભાઈને અનુવાદકી પ્રશંસા કી-એસા સુના હૈ। સમયસારકે વિષયમે આપને પત્રમે લિખા હુઆ વિસ્તૃત વર્ણન વહ સબ મિલાકર એવં પૂરી કોપી મિલાકર-કૃપાલુ સાહેબ ક્યા કહેતે હૈને? વહ પીછે લિખુંગી।

પુષ કૃષ્ણ દશમીનો યહુંસે પરમ કૃપાલુ સાહેબકે સાથ સર્વ ભાઈ-બહન સંઘ સહિત પાલીતાણા જાનેવાલે હૈને। બહિનોનો ભી સાથ ચલનેકી સ્વીકૃતિ મિલી હૈ। વહુંસે આનેકે પશ્વાત् કૃપાલુ સાહેબ રાજકોટકી ઓર વિહાર કરેંગે। ચાતુર્માસ યહું કરેંગે એસા અભી લગતા હૈ।

પરમ પૂજ્ય કૃપાલુ સાહેબકા અભિપ્રાય એસા હૈ કિ-જિસ તરહ સમજામે આએ ઉસ તરહ ‘અનંત વ્યક્તિ’ની સ્પષ્ટીકરણ, કૌંસમે ભી સ્પષ્ટ હોના ચાહિએ। કૃપાલુ સાહેબકે પ્રભાવના-ઉદ્યકો, તો આપ જાનતે હો કિ-દૂસરોનો સમજાનેકા ઉનકો કિતના ઉદ્ય વર્ત રહા હૈ।

સંસ્કૃતકે કઠિન શબ્દ આએ ઉસકા, અંતમે કૌંસ (bracket)મે ભી, જિસ તરહ સમજામે આ સકે એસે સ્પષ્ટીકરણ કરના, નહીં સમજામે આએ તો ના લિખના કિ, મુજ્ઝે નહીં આતા હૈ; સદ્ગુરુકે ઉદ્યાનુસાર કરના (bracket) કૌંસ બઢે તો બઢને દેના। જૈસી હોની હોગી વૈસા હોગા।

લિ.

બહિન ચંપાકે યથાયોગ્ય

(૬૨)

પત્રાંક - ૩૬

વિ.સં. ૧૬૬૫

(ઇ.સ. ૧૬૩૬) ઉ.વ. ૨૫

સોનગઢ

ભાઈશ્રી હિંમતભાઈ,

ઇસકે સાથ સમયસારકે અનુવાદકી કોપી તથા ઉસમેં ભાઈ અમૃતલાલને લિખી હુઈ સંશોધનકી સૂચનાવાલા પત્ર હૈ, વહ પઢ़ લેના; વહ પઢુંકર વિચારપૂર્વક આપકો જો યોગ્ય લગે ઉસકે અનુસાર સુધારના। વહ પૂરા પત્ર પૂજ્ય સાહેબને પઢા નહીં હૈ। કૃપાલુ સાહેબને થોડા અનુવાદ દેખકર દૂસરા અનુવાદ ભાઈ અમૃતલાલકો દેખને સૌંપ દિયા થા। ભાઈ અમૃતલાલને પત્રમે કતિપય પૂજ્ય સાહેબકે અભિપ્રાયાનુસાર લિખા હૈ, કુછ અમૃતલાલકા સ્વયં લિખા હુआ હૈ।

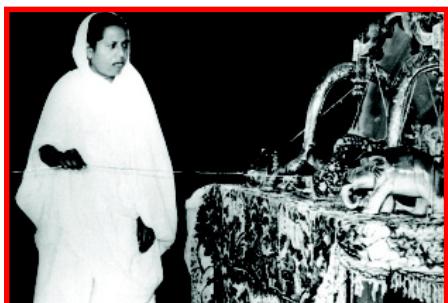
આપકા અનુવાદ અચ્છા હૈ। કૃપાલુ સાહેબને એવં રામજીભાઈને ભાષાકી રચના આદિકી સરાહના કી થી; ભાવ ભી અચ્છે થે, કિસી જગહ અર્થકા સંશોધન ભી અચ્છા કિયા હૈ। કૃપાલુ સાહેબ કહતે થે કિ, ‘હિંમતભાઈને જો કિયા હોણા વહ, વિચાર કર હો કિયા હોણા’-આદિ કહતે થે, પરંતુ કૃપાલુ સાહેબકા અભિપ્રાય ઇસ તરહ ખાસ રહતા હૈ કિ, હિન્દી અનુવાદમેં સંસ્કૃત ટીકાકે શાબ્દ જો રહ ગણે હો વહ તથા હિન્દી અનુવાદમેં જો વિરોધવાળે અર્થ હો ઉસકો યથાર્થ તરીકેસે લિખના। બાકી બિના પ્રયોજન, ભાવ ન બદલતા હો તો, વાક્યપંક્તિકી રચના બદલના નહીં, કોઈ ભી પંક્તિયાઁ છોડું નહીં દેના, બિના કારણ જોડુના ભી નહીં। સદ્ગુરુ કૃપાલુ સાહેબકી ઇચ્છા હો ઉસી તરહ અનુવાદ કરના।

(૬૩)

‘શિવ-ભૂપ’ને બદલે ‘સહુ-ભૂપ’ અર્થ જ્યાદા અચ્છા લગતા હૈ। સવૈયાકે વિષયમેં આપકો જૈસા ઠીક લગે એસા કરના-એસા કૃપાલુ સાહેબને કહા હૈ।

ઇસ બાર યાં પ્રથમ કોણી થી, અતઃ બહુત દેખા હૈ। યાં કોણી સુધારકર આનેકે બાદ તુરંત અબ છાપને દી જાએગી; અબ કુછ સુધાર નહીં હોગા। ઇસકે બાદ જો દૂસરી કોણી આએ વહ થોડી બહુત દેખકર છાપને દે દેના-એસા પૂજ્ય સાહેબ હાલમેં કહતે થે। વહી—

શ્રી વીતરાગકો નમસ્કાર

પત્રાંક - ૪૦

વિ.સं. ૧૬૬૬
(ઇ.સ. ૧૬૪૦, ઉ.વ. ૨૬)

મિનાનંદ.

સોનગઢ

પૂજ્ય આદરણીય બહિન એવં બહનોર્ઝ,
પરમ પૂજ્ય કૃપાલુ સાહેબ, રાજકોટસે વિહાર કરનેકે પશ્ચાત્
ગાંવ-ગાંવ વિહાર કરતે હુએ, બહુત જીવોંકો અપૂર્વ લાભ દેતે હુએ,
પ્રાય: એક સપ્તાહ પહલે સોનગઢ પહુંચ ગાએ હૈને।

હમ ભી સોનગઢ ક્ષેત્રમેં હૈને। બહિન ચંદુ વર્તમાનમેં કરાંચી હૈ
-એસા સુના હૈ। યહું ઇસ શરીરકા સ્વાર્થ્ય અચ્છા હૈ। મનુષ્યજીવનમેં
આત્માર્થિતા પ્રકટ હો તો મનુષ્યજન્મ કુછ અંશમેં સફલ ગિના
જાએ....

(૬૪)

પત્રાંક - ૪૧

સોનગઢ, વિ.સં. ૧૬૬૭

(ઇ.સ. ૧૬૪૦, ઉ.વ. ૨૭)

માર્ગશીર્ષ શુક્લ પ્રથમા, શનિવાર

પૂજ્ય આદરણીય બહિન ઔર બહિનોઈ આદિ,

શ્રી સમયસારજી શાસ્ત્રકા ગુજરાતી અનુવાદ સંપૂર્ણ હોનેસે, કાર્તિકી પૂર્ણિમાકે દિન ઉત્સવપૂર્વક પ્રકાશન કિયા હૈ। કુછ પુસ્તકોંકી જિલ્ડ (binding) બંધી હૈ, દૂસરી જિલ્ડ બંધ રહી હૈ। આપને ભેજે હુએ પૈસોમેસે, બીસ પુસ્તક હોંણે। એક પુસ્તકકા મૂલ્ય ઢાઈ રૂપયા હૈ। આપકો કિતને પુસ્તકકી આવશ્યકતા હૈ, વહ જાનકારી દેના, ક્યોંકિ એસા મહાશાસ્ત્ર ખાસ યોગ્ય જીવોંકો દેના। જહાઁ-તહાઁ યાં પુસ્તક મુફ્ત દેનેસે ઉલટા દુર્લપયોગકા કારણ હો ઓર ઉલટી અસાતનાકા કારણ હોગા। અતઃ યાં પુસ્તક ખાસ યોગ્ય બહુમાનવાલે હો, ઉસે દેના; જહાઁ-તહાઁ મુફ્ત નહીં દેના। ઇસલિએ આપકો કિતને પુસ્તકોંકી આવશ્યકતા હૈ, વહ લિખના, બાકીકે પુસ્તક સ્વાધ્યાયમંદિરમે રખનેકા ખ્યાલ આવે। સમયસાર પુસ્તક અતિ વિચારપૂર્વક, આત્માર્થિતાપૂર્વક, બહુત ભક્તિભાવપૂર્વક પઢને જૈસા હૈ। ગુજરાતી હરિગીતવાલી ગાથા ભી ઉસમે આએગી। વહાઁ સભીકો વાંચન, વિચાર ઔર ભક્તિ કરનેયોગ્ય હૈ।

લિ. બહિન ચંપાકે
યથાયોગ્ય વંદન

पत्रांक - ४२

वि.सं. १६६७
(ई.स. १६४१, उ.व. २७)

सोनगढ़

बहिन चंद्रमणि,

प्रभाबेनके साथ भेजा हुआ पत्र मिला था।

समयसार पुस्तक छपकर प्रसिद्ध हो गए हैं। श्री जगजीवनदास यहाँ सोनगढ़ आए थे। समयसार पुस्तक यहाँसे खरीदकर गए हैं। भाव अच्छे थे। दूसरी कोई विशेष बातचीत नहीं हुई है।

तुम्हें, वहाँ सत्संग है—ऐसा विचारकर शांति रखना है। छूटनेकी उतावली होती हो तो विचारना। जगजीवनदास और वे सब लोग तुम्हें छोड़ेंगे? या कैसे क्या(होगा)? क्योंकि बोले तो सही, परंतु छूटनेके समय छोड़ना बहुत मुश्किल है। संसारी मनुष्योंको प्रतिष्ठाका प्रश्न उठता है। इसलिए बहुत विचारने जैसा है। शांति रखना, भावना भाना; अनुकूल-प्रतिकूल संयोगोको समझावसे सहन करना; आत्मभावना बढ़ाना; जितना सत्संग मिलता है, उतनेमें शांति रखकर आगे बढ़ना; किसीका महल देखकर अपनी झोंपड़ीको जलाया नहीं जाता।

बहिन आदि करांचीसे देशमें कब आएँगे, उसकी कोई खबर नहीं है। बहिन कंचन लिखती थी कि, ‘‘देरासर (मंदिर) की नींव

(૬૬)

ડાલી હોગી', ઉસ પરસે લગતા હૈ કી, કદાચિત્ દેશમે આનેકા વિચાર હોગા।

ભાવના ભાના। દર્શન કરનેકા યોગ કખી બન જાએણા; તબ હૃદયમે કુછ શાંતિ હોગી।

પૂજ્ય કૃપાલુ સાહેબકે હસ્તાક્ષરકી એવં ઉનકી તસવીરકી અલગ કોપી યહાઁ મિલતી હૈ। યહ હી—

—સર્વજ્ઞ વીતરાગ આદિ સત્યુરૂષોંકો નમસ્કાર

*

પત્રાંક - ૪૩

(વિ.સં. ૧૬૬૬,
ઇ.સ. ૧૬૪૩,
ઉત્ત્ર વર્ષ : ૨૬)
સોનગઢ

ભાઈ હિમ્મતભાઈ,

આપકા પત્ર સંધ્યાકો મિલા; પ્રાતઃકાલમે પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી વિહાર કરનેવાલે થે। જિસસે રામજીભાઈ આદિસે ખાસ કુછ બાત નહીં હો સકી। પૂજ્ય ગુરુસાહિબને બૃહસ્પતિવાર, ફાલ્યુન શુક્લા પંચમીકો સુબહ, પ્રભાવના-ઉદયકા વિકલ્પ આનેસે, સુવર્ણપુરીસે વિહાર કિયા હૈ। અભી ઉમરાલા ગાંધમે બિરાજતે હૈને।

(૬૭)

આત્મસિદ્ધિકે પ્રવચનકી પ્રસ્તાવનામે પરમ ઉપકારી ગુરુ સાહિબકા જીવન ચરિત્ર ડાલા જા સકે તો અચ્છા-એસે હમારે ભાવ હુંનીં। દૂસરે કિસીકો-રામજીભાઈકો પૂછ નહીં સકી હું, ફિર ભી લિખકર ભેઝોગે તો ઉસમે દિક્ષત નહીં હૈ। પૂર્વકા લિખા હુआ જીવનચરિત્ર યહીં રહ્યા હૈ, વહ ઇસ પત્રકે સાથ ભેજ રહી હું। ઉસમે કુછ વજુભાઈકા લિખા હુઆ હૈ। વહ જીવન-ચરિત્ર દો-તીન વર્ષ પૂર્વકા હૈ, અતઃ અપૂર્ણ હૈ। ઇસલિએ શુરૂસે અભી તકકા જીવનચરિત્ર લિખા જાએ એસા કરના। યહ જીવનચરિત્ર ભેજા હૈ, ઉસમે આપકો ઠીક લગે એસા લેના।

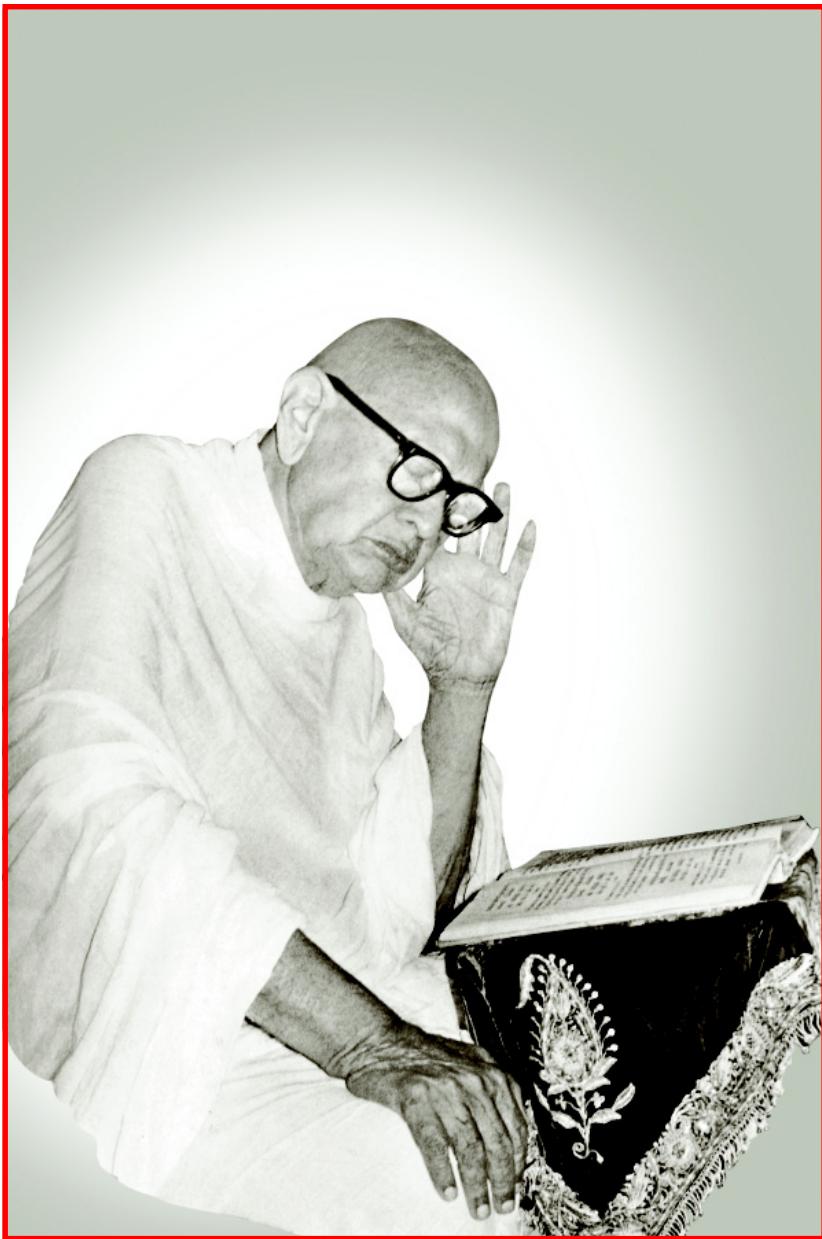
શ્રી પ્રવચનસારકી ટીકાકે (-અનુવાદ) વિષયમે પરમકૃપાલુ ગુરુસાહિબ બારબાર કહતે હું કિ-‘શ્રી પ્રવચનસારકી ટીકા કરે તો હિંમતભાઈ, દૂસરા કોઈ નહીં।’ શ્રી પ્રવચનસારકી ટીકા કરનેકે વિષયમે એક કોઈ પંડિતકા પત્ર આયા થા। પૂજ્ય સાહિબને કહા કિ, ‘કરે તો ‘હિંમતભાઈ’, દૂસરા કોઈ નહીં’। પુનશ્ચ, કિસી-કિસીકો પૂજ્ય સાહિબ કહા કરતે હું કિ, ‘પ્રવચનસારકા અનુવાદ હોનેવાલા હૈ’। કોઈ એસા સમજ્ઞા લેતે હું કિ, ‘પ્રવચનસારકા અનુવાદ હો રહા હૈ’ અતઃ સમાચારોમેં એસા આયા કિ, ‘શ્રી પ્રવચનસારકા અનુવાદ હો રહા હૈ’। અતઃ ઇસ વિષયમે ઉત્સાહસહ લક્ષ્ય દેને યોગ્ય હૈ।

આપને સુરત આનેકે વિષયમે લિખા, પરંતુ હાલ, યહીં સોનગઢમે રહનેકા વિચાર હૈ। પૂજ્ય સાહિબ જહીં વિરાજતે હોંગે વહીં, કભી-કભી દર્શન કરને જાએંગે ઔર બાકી સમય યહીં રહેંગે-એસા વિચાર હૈ।

લિ.

બહિન ચંપાકે યથાયોગ્ય

(૬૬)

(૬૬)

પ્રશ્નમૂર્તિ બહિનશ્રી ચંપાબેનને લિખકર ભેજે હુએ

પરામોપકારી પૂજ્ય સદગુરુદેવશ્રી

કાનજીસ્વાની દ્વારા પૂછે હુએ

તાત્ત્વિક પ્રશ્નોંકે ઉત્તર

પૂજ્ય સદગુરુદેવશ્રીને વિ.સં. ૧૬૬૩ (ઇ.સ. ૧૬૩૭,
ત.વ. ૨૩)મેં પૂછે પાંચ તાત્ત્વિક પ્રશ્નોંકે
બહિનશ્રી ચંપાબેન દ્વારા લિખકર ભેજે ગાએ ઉત્તર।

પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેનને વિ.સં. ૧૬૮૬ (ઇ.સ.
૧૬૩૩)મેં સમ્યગર્દર્શન વ આત્માનુભૂતિ પ્રાપ્ત કી, ઉસકે
પશ્ચાત્, પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી તત્ત્વજ્ઞાન ઔર આત્માનુભૂતિ
આદિ સમ્બન્ધિત મૌખિક પ્રશ્ન કભી-કભી પૂછતે થે ઔર
બહિનશ્રી ઉનકા મૌખિક ઉત્તર દેતી થીં। જો સુનકર પૂજ્ય
ગુરુદેવશ્રીનો પૂર્ણતયા સંતોષ ઔર પ્રમોદ હોતા થા। યહાઁ
પ્રસ્તુત કિએ જા રહે, યે પાંચ પ્રશ્ન તો પૂજ્ય સદગુરુદેવશ્રીને
ખાસ સ્વહસ્તસે લિખકર ભેજે થે ઔર ઉસકે ઉત્તર ભી
લિખિત માંગે થે। જब બહુત શાસ્ત્ર પઢે ભી નહીં થે, એસી
છોટી ઉપરમેં અપને તત્ત્વવિચાર તથા અનુભવકે બલસે પૂજ્ય
બહિનશ્રી ચંપાબેન દ્વારા દિયે ગાએ ઉત્તર।

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને સ્વહસ્તાક્ષરમેં લિખે હુએ પ્રશ્નોંકે,
પૂજ્ય બહિનશ્રી દ્વારા દિયે ગયે ઉત્તર, મુશ્કુજીવોંકે લાભકા
કારણ જાનકર, યહાઁ સંકલિત કિએ ગયે હૈ, વે પ્રશ્ન એવં
ઉત્તર પઢકર આત્માર્થી જીવ અવશ્ય લાભાન્વિત હોંયે।

(૧૦૦)

પૂજ્ય સદગુરુદેવશ્રી કાનજીરવામીને
(સ્વહરત્તાકાશરમે) પૂછે હુએ

પાંચ તાત્ત્વિક પ્રશ્ન

૩૫

સહન ચિદાનંદ

અનુરૂપ મધુની વાચ્યા શી રોત કી

શરીરા;

લાત સવિષય છે લા અનુભવ પણ

સવિષય કઈ રીતે છે તેની ધરના કઈ રીતે?

સર્વત્રા વાચ્યા તમારી ભાષામણે

કી રીતે કઈ રીતે છે.

બાળ વેદાંતાદિ ક્રિયાં જુનું જુદાયા

મુખ્યમુદ્રા સહીત કું માન્યનામાં છ.

આત્મ આનંદ અની નિર્ધિદિતતામાં

ભેદ અપેક્ષા કાળજીં આંતરૂ કું છે,

તે પ્રેરણ દોભી નરેન જ્યાબ આવે તે.

અખદા,

સર્વીતૃષ્ણુ પર્ણ તમારી ભાષામણે કઈ

રીત કરો છો,

અને એ કું કું કું કું.

ખરા હૃદાયુ કો સદગુરુદેવ (કુણજી મહારાજાને

ના જરૂર પરિચ્ય હૃદાયુદ્ધો

કો ગુરુરુદ્વિષના પ્રથી સુણો ગાયનો।

(૧૦૧)

અધ્યાત્મમૂર્તિ યુગાન્તરા પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીરવાનીને પૂછે હુણ પાઁચ તાત્ત્વિક પ્રશ્ન

ॐ

સહજ વિદાનંદ

પ્રશ્ન-૧ : અગુરુલઘુકી વ્યાખ્યા કિસ તરહ કર સકતે હો ?

પ્રશ્ન-૨ : જ્ઞાન સવિકલ્પ હૈ, તો અનુભવકે સમય સવિકલ્પ કિસ પ્રકારસે હૈ ? ઉસકી ઘટના કિસ પ્રકારસે હૈ ?

પ્રશ્ન-૩ : સર્વજ્ઞકી વ્યાખ્યા, આપકી ભાષાસે કિસ તરહ હો સકતી હૈ ?

પ્રશ્ન-૪ : માન્યતામેં દૂસરે વેદાન્તાદિસે મુખ્ય વિષય સહિત 'જિન' (મત)કા ભિન્નપના કેસે હૈ ? (પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીને વેદાન્તકી તુલનામેં 'જિન' (મત)કા ભિન્નપના પૂછા થા)

પ્રશ્ન-૫ : આત્મ આનંદ ઔર નિર્વિકલ્પતામેં ભેદ યા કાલકા અંતર ક્યા હૈ ?

યહ પ્રશ્ન પઢ્યકર તુરંત જો જવાબ આયે વહ લિખના।

સર્વોળ્કૃષ્ટરૂપસે અપની ભાષામેં કેસે લિખતે હો ?

દોનોં અલગ અલગ લિખો !

(૧૦૨)

પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી કાનજીસ્વામીને લિખકર ભેજે હુએ
પાઁચ તાત્ત્વિક પ્રશ્નાંકે

પ્રશ્નમનૂર્તિ પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેન દ્વારા
લિખકર ભેજે ગયે

ઉત્તર

પ્રશ્ન પઢકર ગુરુદેવકી આજા અનુસાર તુરંત હી સબસે પ્રથમ
યહ પ્રશ્નકા ઉત્તર લિખા ગયા હૈ।

(પૂજ્ય ગુરુદેવને ‘આત્મ આનંદ તથા નિર્વિકલ્પતામે ભેદ અથવા
કાલકે અંતરકે’ બારેમે પૂછે ગયે પ્રશ્નકા ઉત્તર)

**પ્રશ્ન-૫ : આત્મ આનંદ ઓર નિર્વિકલ્પતામે ભેદ યા કાલકા
અંતર કેસે હૈ?**

ઉત્તર-૫ : નિર્વિકલ્પતા, નિર્વિકલ્પસ્વભાવસે વેદનમે આતી હૈ
ઓર આત્મ-આનંદ, આનંદસ્વભાવરૂપ વેદનમે આતા હૈ, ઇસલિએ
દોનોમે ભેદ હૈ। આત્મા એકરૂપ અભેદ હૈ। જિસ ક્ષણમે નિર્વિકલ્પતા
પ્રકટતી હૈ, તસ હી ક્ષણ, આત્મ આનંદ પ્રકટતા હૈ। ઇસલિએ દોનોમે
કાલકા અન્તર નહીં હૈ; અતઃ દોનો એકરૂપ અભેદ હૈ।

(પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી દ્વારા ‘અગુરુલઘુ’ને બારેમે પૂછે ગયે પ્રશ્નકા ઉત્તર)

પ્રશ્ન-૧ : અગુરુલઘુકી વ્યાખ્યા કિસ તરહ કર સકતે હો?

ઉત્તર-૧ : શુદ્ધ પરિણામસે પરિણિત દ્રવ્યકે અગુરુલઘુ-
સ્વભાવકે વિષયમે-એસા સમઝિમે આતા હૈ કિ, અપને સ્વભાવસે
બાહર નહીં જાકર, સ્વરૂપમે રહકર, દ્રવ્યકે અનંત સ્વભાવોમે, કિસી

(૧૦૩)

સ્વભાવમें, અન્ય સ્વભાવકી અપેક્ષા (ન્યૂનાધિક્યરૂપ) એવં એક સ્વભાવકે એક અંશમें, સહજ સ્વભાવસે ન્યૂનાધિક્યરૂપ, સહજ પરિણમનકે કારણ કિસી ગુણકી વિશેષતા, કિસીકી હીનતા તથા ગુણકે કિસી અંશકી હીનતા, કિસીકી વિશેષતારૂપ દ્વય પરિણમિત હોનેસે, પરિણમન બઢ જાનેસે, ગુણ બઢ ગયા દીખતા હૈ, અંશ બઢ ગાએ દીખતે હોયાં। પરિણમન ઘટ જાનેકે કારણ અંશ ઘટ ગાએ દીખતે હોયાં। પરિણમનસ્વભાવ કોઈ અદ્ભુત હૈ। ગુણ, પર્યાય સર્વ અભેદ હોયાં। હીનાધિકતારૂપ પરિણમના વહ દ્રવ્યકા સહજ સ્વભાવ હૈ। વિભાવપરિણામી દ્રવ્યકે પરિણમનકી હીનાધિકતા, પર નિમિત્તકે કારણ હોતી હૈ। ઉપાદાનરૂપસે તો સ્વયં સ્વતંત્ર પરિણમતા હૈ।

અગુરુલઘુસ્વભાવ ન્યાયકી પદ્ધતિસે પૂરા નહીં આતા; સ્પષ્ટરૂપ નહીં આતા, ફિર ભી જિસ તરહ યથાશક્તિ આયા, ઉસ રૂપસે લિખા હૈ।

(પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી દ્વારા 'અનુભવકે કાલમે જ્ઞાનકી સવિકલ્પતા'

બારેમં પૂછે હુએ પ્રશ્નકા ઉત્તર)

પ્રશ્ન-૨ : જ્ઞાન સવિકલ્પ હૈ, તો અનુભવકે સમય સવિકલ્પ કિસ પ્રકારસે હૈ? ઉસકી ઘટના કિસ પ્રકારસે હૈ?

ઉત્તર-૨ : નિર્વિકલ્પતાકે સમય, ચૈતન્યદ્રવ્યકે ભિન્ન-ભિન્ન સ્વભાવોંસે, કેલીસ્વરૂપ-તરંગ ઉછલ રહે હોયાં; ઉસકા વેદન, ઉસકો જાનના, વહ જ્ઞાનકી સવિકલ્પતા હૈ।

અનુભવકે સમય, દ્રવ્યકા ભિન્ન-ભિન્ન સ્વભાવસે ક્રિયાત્મકપના ઔર અલગ-અલગ પ્રકારસે ક્રિયાત્મકપના, ઉસ પરિણમનકા જ્ઞાનમેં, સહજ નિર્વિકલ્પરૂપ વેદન, વહ જ્ઞાનકી સવિકલ્પતા સમઝામેં આતી હૈ। એકરૂપ, અનેકતાકા વેદન હોને પર ભી, અનેકતાકા વેદન વહ જ્ઞાનકી સવિકલ્પતા હૈ। ઉસ અનેકતાકા

(१०४)

वेदन ज्ञान द्वारा जाना जाता है, वह ज्ञानकी सविकल्परूपता है। भेदरूप विशेष पर्यायिकों जाननेवाला ज्ञान है। निश्चयसे द्रव्यपिंड अभेदरूप परिणमता है, फिर भी व्यवहारसे भेद अवस्थारूप परिणमता है।

(पूज्य गुरुदेवश्री द्वारा ‘सर्वज्ञकी व्याख्या’के बारेमें पूछे हुए प्रश्नका उत्तर)

प्रश्न-३ : सर्वज्ञकी व्याख्या, आपकी भाषासे किस तरह हो सकती है?

उत्तर-३ : स्वप्रस्प्रकाशक स्वभाववाला ज्ञान, अपनी संपूर्ण तंरंगरूप पर्यायमें सहज परिणमनकर, स्वस्वभावमें प्राकृतिक तथा प्रकृतिके अनुरूप परिणमता है, उसका नाम सर्वज्ञता।

बाह्यसे परज्ञेयोंको जानने पर भी, अभ्यंतरमें अपनी ही ज्ञानतंरंगरूप पर्यायमें परिणमन करता है। प्राकृतिक ज्ञाता स्वयं स्वभावके अनुरूप परिमणता है। ‘बाह्य प्राकृतिक अन्य द्रव्य’; ‘अभ्यंतर प्राकृतिक स्वयं’, संपूर्ण पर्यायमें प्रकट परिणमता है। जहाँ कोई अंश अपूर्ण नहीं है, जहाँ स्वलक्ष्य पूर्ण हो गया है। स्वलक्ष्य (स्व-उपयोग) पूर्ण परिणामित होकर, ज्ञानका स्वपर ज्ञायकरूप पूर्ण परिणमना, उसका नाम सर्वज्ञता है।

(पूज्य गुरुदेवश्री द्वारा ‘वेदांतसे जैनका अलगापना’के बारेमें पूछे हुए प्रश्नका उत्तर)

प्रश्न-४ : मान्यतामें दूसरे वेदान्तादिसे मुख्य विषय सहित ‘जिन’(मत)का भिन्नपना कैसे है? (पूज्य गुरुदेवश्रीने वेदान्तकी तुलनामें ‘जिन’मतका भिन्नपना पूछा था)

उत्तर-४ : वेदान्त अकेली शुद्धता और अभेदताको मानता है;

(૧૦૫)

જિસસે અખંડ સ્વભાવકા ગ્રહણ નહીં હોતા હૈ। વિભાવ પરિણામીપના સર્વથા નહીં સ્વીકારનેસે, સ્વભાવમે આનેકા પ્રયત્ન નહીં રહતા હૈ।

વેદાન્તી એકાન્ત શુદ્ધતાકો માનતા હોનેસે, રત્નત્રય પરિણતિકો નહીં સ્વીકારતા; અન્તરકી સાધકદશા ઉસે પ્રકટ નહીં હોતી। એકાંત શુદ્ધતા સ્વીકાર કરતા હોનેસે, અન્ય પહલૂકી અશુદ્ધ પરિણતિકો સર્વથા નહીં સ્વીકારતા।

વેદાન્ત ઔર જૈનકા મુખ્ય (વિષય) ભેદ—

વેદાન્ત એકાન્તસે અભેદતા ઔર શુદ્ધતાકો માનતા હૈ। વહ યથાર્થ નહીં હૈ। જૈન કિસી અપેક્ષાસે, ભેદ વ અશુદ્ધતાકી માન્યતાકો અપેક્ષા સહિત, અભેદ દૃષ્ટિ એવં શુદ્ધ દ્રવ્યદૃષ્ટિકો સ્વીકારતા હૈ। ઉસમે શુદ્ધ દૃષ્ટિકી મુખ્યતા વહ યથાર્થ હૈ; જિસસે યથાર્થ સ્વાનુભૂતિ હોતી હૈ। ચૈતન્યકા અનુપમ સ્વરૂપ પ્રકટ હોતા હૈ।

વેદાન્તકી માની હુર્ઝ એકાન્ત શુદ્ધતા, વહ યથાર્થ નહીં હૈ। ઉસકી માની હુર્ઝ એકાન્ત અભેદતા, વહ યથાર્થ નહીં હૈ। સ્વ ઔર પર –એસે દો દ્રવ્ય હોને પર ભી ‘જગતમે દૂસરે દ્રવ્ય હી નહીં હૈને’ એસી ઉનકી માન્યતા હૈ। પર્યાયરૂપ ભેદદૃષ્ટિકો, વે સ્વીકારતે નહીં હૈ, અથવા દ્રવ્યકા પરિણમન સ્વભાવ હોને પર ભી, વે સ્વીકાર નહીં કરતે હૈને।

યથાર્થ જ્ઞાન હો તો હી ભેદજ્ઞાન ઔર શુદ્ધ પરિણતિ પ્રકટતી હૈ।

પર્યાયકો (વેદાંત) નહીં સ્વીકારનેસે, દ્રવ્યકે અખંડ સ્વભાવકા ગ્રહણ નહીં હોતા હૈ; દ્રવ્ય ઔર પર્યાય—દોનોં પહલૂકા ગ્રહણ નહીં હોતા હૈ; જિસસે ઉસકી માની હુર્ઝ, એકાન્ત શુદ્ધતા ભી સત્ય સાબિત નહીં હોતી હૈ।

(૧૦૬)

ચૈતન્યકી વેદનપરિણિતિકી અપેક્ષા લી જાય તો, ચૈતન્યકી જ્ઞાનરૂપ વેદનપરિણિતિમે, દ્વૈતપના ઔર અશુદ્ધતા ઉપસ્થિત હોને પર ભી, વેદાન્ત ઉસકા સ્વીકાર નહીં કરતા, (પરંતુ) અકેલી શુદ્ધતા એવં અદ્વૈતપના સ્વીકારતા હૈ।

જૈનમેં ઔર વેદાન્તમેં દ્વૈતપના-અદ્વૈતપના ઔર શુદ્ધતા-અશુદ્ધતા આદિમેં મુખ્ય ભેદ હૈનું। વસ્તુસ્થિતિ જૈસી હૈ વૈસી હૈ। યથાર્થ દૃષ્ટિ હુએ બિના અનુભૂતિ ભી યથાર્થ નહીં હો સકતી।

વેદાન્ત પરદ્વયમેં વ્યાપકપના માનતા હૈ। જૈન પરદ્વયકા જ્ઞાન અપના માનતા હૈ, પરંતુ પરદ્વયમેં વ્યાપકપના નહીં માનતા હૈ। દોનોં દ્વયદૃષ્ટિસે એક જૈસે દીખતે હૈનું-એસા કહા જા સકતા હૈ, વ્યવહારદૃષ્ટિસે અલગ પડતે હૈનું। જિસસે સભી પહ્લુકા નિષેધ હોતા હૈ। સાધકસ્થિતિ-સાધ્ય, દ્વય-પર્યાય, જ્ઞાન-જ્ઞેય, નિમિત્ત-નૈમિત્તિક, શુદ્ધતા-અશુદ્ધતા આદિ સર્વકા નિષેધ હોતા હૈ।

યથાર્થ ~~સાધનામેં~~ શુદ્ધ દ્વયદૃષ્ટિકી મુખ્યતાપૂર્વક પર્યાયકા જ્ઞાન સાથમે રહતા હૈ, અતઃ શુદ્ધ પર્યાય પ્રકટ હોતી હૈ।

જ્ઞાન અતિગંભીર હૈ। યથાશક્તિ લિખા ગયા હૈ। દ્વય ઔર ભાવસે સંપૂર્ણ સહજ સ્થિતિ હી ચાહિએ। યહ હી ભાવના હૈ। સહજમેં, સહજ પૂર્ણ પરિણિત હો જાએ, યહ હી ભાવના હૈ।

વીતરાગ સ્વરૂપકો નમસ્કાર। શ્રી સત્યરૂપોંકો નમસ્કાર।

પરમ ઉપકારી જ્ઞાનનિધિ કહાન-ગુરુદેવકે ચરણોમેં નમસ્કાર।

(૧૦૭)

વિશેષ - ૮

પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેનને પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રીકો બતાઈ હુઈ

અપની અન્તરંગદશા

(લગભગ વિ.સં. ૧૬૬૨; ઈ.સ. ૧૬૩૬)

પરમ કૃપાલુ પ્રભુશ્રી,

મિદાનંદ.

મેરી અન્તરંગ-દશા સમ્બન્ધિત આપકો બતાનેકે ભાવ હોનેસે લિખા જા રહા હૈ। આપ મેરી અન્તરંગ-દશા જાને, ઉસમે ઇસ આત્માકો વિશેષ લાભ રહા હૈ, અતઃ લિખા જા રહા હૈ।

એક ઓરસે દેખતે, વિચારતે, એસા હોતા હૈ કि, મેરી અન્તરંગદશા અન્ય કોઈ જાને, વહ મુઝે તનિક ભી અચ્છા નહોં લગતા હૈ ઔર દૂસરી ઓરસે વિચારને પર એસા હોતા હૈ કि, ગુરુદેવ (ઇસે) જાને ઉસમે ઇસ આત્માકા વિશેષ લાભ રહા હૈ, અતઃ લિખા જા રહા હૈ। ઇસ અન્તરંગદશામે આપકા પ્રતાપ હૈ, આપકા ઉપકાર હૈ।

(१०८)

गुरुदेव ! ज्ञाताधाराकी उग्रता वर्तती रहती है। वाँचन आदिकी ओर उपयोग जाता है, उस अनुसार वह कार्य यथाशक्ति हुआ करता है और ज्ञाताकी ओरका ध्यान व ज्ञाताकी ओरकी उग्रता रहा करे ऐसी परिणति वर्तती रहती है।

प्रभु ! (गु.) श्रावण कृष्णा अमावस्यासे, इस आत्माकी कोई सहज एक धारावाही दशा प्रकट हुई है, कोई अद्भुतदशा प्रकट हुई है। अन्तरंगमें बहुत उल्लास आता है तथा अन्तर आत्माकी निर्विकल्प-दशा, आनंद-दशा, विशेष सहजताको और विशेषताको प्राप्त हुई है। यह आपका प्रताप है। मात्र (आपकी) जानकारीके लिए लिखा है। अन्तरंगमें बहुत उल्लास आनेसे, लिखा जा रहा है। चारित्रिकी साधना अभी बाकी है, फिर भी लिखी जाती है।

गुरुदेवसे दूर रहते हैं, उसका खेद रहता है। यद्यपि ज्ञाता प्रभु चैतन्यमें खेद नहीं। जो होता है, वह दिखता है, फिर भी उदयरूप खेद आ जाता है। बहुत दिन हुए, कहनेके भाव होते थे। आज भावना बढ़ जानेसे लिखनेके भाव हो गये हैं।

गुरुदेव जाने, उसमें इस आत्माका लाभ रहा हुआ है, अतः बताया जा रहा है।

इस आत्माकी दशामें आपका परम प्रताप है, परम उपकार है।

अन्तरंगदशा सम्बन्धित और शास्त्रों सम्बन्धित आपके प्रश्न, इस आत्माको लाभदायक हैं।

(૧૦૬)

વિશેષ - ૬

પૂજ્ય બહિનશ્રીકી વ્યક્તિગત ટિપ્પણી

વિ.સં. ૧૬૬૨ (ઇ.સ. ૧૬૩૬)

ઉઘ ૨૨ વર્ષ

શ્રી સદગુરુદેવકો નમસ્કાર મિલાનંદ.

કેવલજ્ઞાન હોનેકે પશ્ચાત्-'આત્મસ્વભાવકે' પૂર્ણ પરિણમન પશ્ચાત્-કેવલી ઊપર આકાશમે ચલે ઉસકા કારણ, યહ સમझ્ઝમે આતા હૈ કિ, આત્મદ્રવ્યકા પરિણમન કુદરતકે સાથ પૂર્ણ પરિણમિત હોનેસે, કૃત્રિમતા છૂટ જાતી હૈ। દ્રવ્ય સ્વયં સ્વાધારસ્થપસે પરિણમિત હો રહા હોનેસે, ઉસે બાહ્યસે ભી પરાવલંબન છૂટ જાતા હૈ। સહજ સ્વભાવ જો આકાશદ્રવ્યકે સાથ નિમિત્તનૈમિત્તિકસંબંધ વહ રહ જાતા હૈ। (વર્તમાનમે) જમીનકા આશ્રય (જો હૈ), વહ સહજ નહીં હૈ, પરંતુ કૃત્રિમ હૈ।

પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવશ્રી તથા ઉનકી સાતિશય વાણીકા

ઉપકાર ઔર મહિમા

(પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેનકે સ્વહસ્તાક્ષરમે)

હસ્તાક્ષર-૧

પરમ હૃપાજુ કુરુનગુરુદેવ-
અપતાર છે. કેમના. દ્વર્ણિક્ષત્ર એને
= અમૃતમદ્ય લાખુલ્લાલ લગ્નાના
દિર્ઘજી જીવાદ એતા છે, કેમની
વાણીની અનુભવ ધર્મ એતન્યે
જેએ પત્રાયે એતા અદળુત છે,
આદ્યું! એવા. પરમ ઉપ્તું. રી
દાદ્યું. તુરુલ ગુરુદેવનો શું મારીએ
પરમ હૃપાજુ રૂરુદેવના
ચર્ચાએના. પરમ જાહીન-
કોનમસુાર!

પરમકૃપાલુ કહાનગુરુદેવકા ઇસ પંચમકાલમે અદ્વિતીય અવતાર હૈ। જિનકે દર્શન ઔર અમૃતમય વાણી ભગવાનકે વિરહકો ભૂલાએ એસી હૈ, ઉનકી વાણીકી અનુપમધારા ચૈતન્યકો પલટાએ, એસી અદ્ભુત હૈ, અહો! એસે પરમ ઉપકારી કહાનગુરુદેવકી ક્યા મહિમા હો?

પરમકૃપાલુ ગુરુદેવકે ચરણોમેં પરમભક્તિસે નમસ્કાર।

(૧૧૧)

હસ્તાક્ષર-૨

આર્થ ગુણધારી હૈ, ગુરુદેવના સરણો-
માં વારેવાર નમસ્કાર : એમાંમાં શાસ્ત્રો
ના અધ્યાત્માનાર અનુપમ શ્રુતદર્શની કેમનું
દાર્થી સુધ્યાતાં ચેતન્દે શ્રુત ખુલે, કોણે
ઓવા ગુરુદેવના રૂપ માઝીમા છાયે !
નેમાણે સમદ્યસાર, પ્રવચનસાર, પંચ-
સ્તાવ્ય, નાદમસાર, આદ્યપાઠું, વરીરે
૨૧૦૨નોંઠથા ધ્વલ, જયધ્વલમાં-
ધ્વલ વજોરે શાલ્યનોંઠ માઝીમા પ્રેર્ણ-
રહિન્દુ તે શાલ્યનોંઠ સુધ્યમતાને પ્રેર્ણાશી
નારુ, ડુલળદ્વારાન સ્વલ્પાધનન સુધ્યમતા.
તુ શાન કુરોધનારુ, રૂદ્યુ ડ્રેદની
માઝીમા પ્રેર્ણાશીનાર, તેનુ ગઈન સ્ન્યુય
દ્વારાધનાર, મુક્તિમાર્ગને ભતાપનારુ
ઓવા કુરુનું ગુરુદેવના ગુરુદોનું તુ
વર્ણન છાયે ! સમદ્યસાર, પ્રવચનસાર વોઝની
શાલ્યનોંઠ ગણ રંસદ્ય પ્રહૃતિ,
ડાંડા અધ્યોર્થી ઉકેદનાર; ચેતન્ય ડેખેના
અનુપમ, માઝીમાનું ભાન કુરાધનારુ

અપૂર્વ ગુણધારી પૂજ્ય ગુરુદેવકે ચરણોમે બારમ્બાર નમસ્કાર। પરમાગમ શાસ્ત્રોનો પ્રકાશિત કરનેવાલે અનુપમ શ્રુતધારી, જિનકી વાણી સુનતે ચૈતન્ય શ્રુત ખુલતા હૈ, એસે ગુરુદેવકી ક્યા મહિમા હો !

જિન્હોને સમયસાર, પ્રવચનસાર, પંચાસ્તિકાય, નિયમસાર, અષ્ટપાહુંડી આદિ શાસ્ત્રોને તથા ધ્વલ, જયધ્વલ, મહાધ્વલ ઇત્યાદિ શાસ્ત્રોની મહિમા પ્રકાશિત કરકે ઉન શાસ્ત્રોની સૂક્ષ્મતાકો પ્રકાશિત કરનેવાલે, કેવલજ્ઞાન સ્વભાવકી સૂક્ષ્મતાકા જ્ઞાન કરનેવાલે, જાયકદ્રવ્યકી મહિમા પ્રકાશિત કરનેવાલે, ઉનકા ગહન સ્વરૂપ બતાનેવાલે, મુક્તિમાર્ગકો બતાનેવાલે એસે કહાનગુરુદેવકે ગુણોંકા ક્યા વર્ણન હો !

સમયસાર, પ્રવચનસાર આદિ સર્વ શાસ્ત્રોને ગહન રહસ્ય પ્રકાશક, ગહરે અર્થ ખોલનેવાલે, ચૈતન્યદ્રવ્યકી અનુપમ મહિમાકા ભાન કરનેવાલે,

(૧૧૨)

સમયુક્તમાર્ગી દોરેનાર્થુ કેમણ સુખ
કુમળાંદ અમૃતધારા વરેરેં છે, કેમણ
ચૈતન્યના પ્રૈણો પ્રૈણો શુતરીનાના
દાખુ મ્રુજારી રહ્યા છે, શુતરન રહ્યો
પ્રગઠા રહ્યો છે, કેવો શુતરસમ્ભો
પારલોળ છે, એવા જીનાવતારી મહૂં
માંંત દીવ્યભૂતિ ડરુંન ગુરુદેવ આ
ભારતમાં અજોડ છે, તે દીવ્યભૂતિના
દર્શનિધી, નેમણી શુતરધારાના દર્શન,
ઓ શ્રવણિધી, ચૈતન્યમાં સુખાદી નાથ
પ્રગઠે, એવા દુરુદેવના અરણુંમળમાં
રેદ્દે વારેવારુ નમાપુ છે, અંતર
ઉલસન હોય છે

પરમ દુઃખ ગુરુદેખના અરણ
કુમળમાં વારેવારુ પરમ લહિરણ
વંદન હો.

સમ્યક્માર્ગિકે પથપ્રરદ્શક, જિનકે સુખકમલસે અમૃતધારા બરસતી હૈ, જિનકે
પ્રત્યેક ચૈતન્યકે પ્રદેશસે, શ્રુતજ્ઞાનકે દીપક પ્રકાશ રહે હૈને, શ્રુતકી પર્યાયે
પ્રકટ રહી હૈને, જો શ્રુતરસમે તરબતર હૈને, એસે જ્ઞાનાવતારી મહિમાવંત
દિવ્યમૂર્તિ કહાન ગુરુદેવ ઇસ ભારતમે અજોડ હૈને। ઉન દિવ્યમૂર્તિકે દર્શનસે,
ઉનકી શ્રુતધારાકે દર્શનસે, શ્રવણસે, ચૈતન્યમે સુખાદિ નિધિ પ્રકટ હો। એસે
ગુરુદેવકે ચરણકમલમે હૃદય બારમ્બાર ઝુક જાતા હૈ, અન્તર ઉલ્લસિત હો
જાતા હૈ।

પરમકૃપાલુ ગુરુદેવકે ચરણકમલમે બારંબાર પરમ ભક્તિસે વંદન હો।

(૧૧૩)

હસ્તાક્ષર-૩

પરમ ઉપડારા, લરા ઝોનમાં અધ્યક્ષ
તૃદ્વાદારા ૧૨૨૨૦૭૧૧૨, મંગળગુરુની
ગુરુરોદેવને પરમ લભિતથા વાસ્તુના.

શ્રી કરૂણાગુરુરોદેવના આવન્દુના
આપુરુદ્ધાતાત્મા પ્રસંગો તાત્ત્વ એ ગુરુરોદેવના
લદ્યાદાનાનો આવસરોનું હોરે તુનિત
પ્રસંગો તે બદા રોધોદરે જો છે તે પ્રસંગો
ચાદ કરું ઉત્ત્લાસ કરાયે છે.

આ ગુરુરોદેવના રંતરમાં પ્રગાહેલા
જળદૂધાત્મા શુતરીન સુરીદ્વારા આનુભુ
રહુરોની કરલી અમૃત વાહુ નારેતર
શુદ્ધાવાનો અપૂર્વયોંગ માત્ર થયો છે
તે મધુામાંથી છે.

ગુરુરોદેવના નારેતર પણું તેમના
આપુરુદ્ધાન વરોના આવન પ્રસંગો કે
ચંચમુંઝે મળ્યો, છે તે અહોમાંથી છે.

પરમ ઉપકારી, ભરતક્ષેત્રમાં અપૂર્વ શ્રુતધારા બરસાનેવાલે, મંગલમૂર્તિ
ગુરુદેવકો પરમ ભક્તિસે નમસ્કાર।

શ્રી કહાનગુરુદેવકે પાવનકારી આહારદાનકે પ્રસંગ, એવં ઉસ હી
ખાંતિ પૂજ્ય ગુરુદેવકે સાથ તીર્થયાત્રાકે અવસર, શ્રી જિનેન્દ્ર પ્રતિમાઓકે
કલ્યાણક અવસર આદિ પુનીત પ્રસંગ, વે સબ પુણ્યોદયસે બનતે હું, ઉન
પ્રસંગોંકો યાદ કરતે ઉલ્લાસ આત્મા હૈ।

શ્રી ગુરુદેવકે અન્તરમાં પ્રકટે હુયે, જાજ્વલ્યમાન શ્રુતજ્ઞાનસૂર્ય દ્વારા
અનુપમ રહસ્ય ઝરતી અમૃતવાળી નિરંતર સુનનેકા અપૂર્વયોગ પ્રાપ્ત હુંથા હૈ,
વહ મહાભાગ્ય હૈ।

ગુરુદેવકી નિરન્તર વાળી, ઉનકે આહારદાન આદિકે પાવન પ્રસંગ
જો પંચમકાલમાં મિલે હું વહ અહોભાગ્ય હૈ।

(૧૧૪)

અનંતકાળના પરિભ્રમણાનું હુંઃ ૫
અને લંઘાપણું હુંઃ ખ સર્વ પરદ્રષ્ટ
પરભાવોને લેદાત્માવોથી નદારા શુદ્ધાત્મ
પાદને પલાષનારી ગુરુદેવના પાણીની
સહને ટ એ છો.

૫૦ ગુરુદેવું શુદ્ધાત્મ પાદને
મારી કુરવાનો મારી પલાષના

પંચમદુઃખમાં અને જદોચા હુંખ
રાખદો છો, સુખધામ, આનંદધામ
આત્માને પ્રગાર કુરવાનો મારી
સુગમ હુર્દો છો.

પરમ પરમ ઉપદ્રવી ગુરુદેવના
ચરોદાસુમળોમાં પરમ ભુજાથી
નારેવાર નમસ્કાર.

અનંતકાલકે પરિભ્રમણકા દુઃખ ઔર વિભાવોંકા દુઃખ, સર્વ
પરભાવોંકે ભેદભાવોંસે ભિન્ન, શુદ્ધાત્મતત્ત્વકો દિખાનેવાલી, ગુરુદેવકી
વાણીસે સહજ ટલતા હૈ।

પૂજ્ય ગુરુદેવને શુદ્ધાત્મ તત્ત્વકો પ્રકટ કરનેકા માર્ગ બતાકર,
પંચમકાલમે અનેક જીવોંકે દુઃખ ટાલે હૈને, સુખધામ, આનંદધામ,
આત્માકો પ્રકટ કરનેકા માર્ગ સુગમ કિયા હૈ।

પરમ પરમ ઉપકારી ગુરુદેવકે ચરણકમલોમેં પરમ ભક્તિસે
બારમ્બાર નમસ્કાર।

અહો ! કોણ સદ્ગુરેહૈ ! આરા જૈવા પામરે
ઉપર કાંચે આપાર ઠેરઠાણું વરસાળા છે, માઝના
શું સેવા લાહીલ ડરાયેલે કે હુરાએ તે બધું ઓછું છે.
મન વચન કુચાયે કુરા નારંતર સમાપ્તાએ
આપના ઘરાનુસેવા હૈ, જે કે ૨૬દંનાંથી
શાકના છે, ત્યા કુચાણું ત્યા ભરતકૃત્તમાં કાંચે
આપની જાતે છૂપાયેલો મૌકુમાર્ગ રોન્ધને કોળા-
ને તે માર્ગ સમાના માર્ગ ઉખુાર કુદોરી છે.
અહો ! ગુણ ક્ષણે તુંડુ વસ્તુનું સ્વરૂપ સુઝાને
લાઝારા શુલ શૈલીદ્વારા સમજાયત હોયના રહુસ્થો
ખોલાને આમારા જૈવા પામર ઉપર અનંત
અનંત ઉપડુાર કુદોરી છે, અહો ! પ્રજ્ઞા ! અજે માર્ગ
જી જહિલ સેવા ક્ષમાદ્ય કાળ્ય કું કરતા શરૂઆતે !
સ્વાધ્યાયમાં પરમાત્માના વારંવાર નમનીરસ નમનીરસ.

અહો ! શ્રી સદ્ગુરુદેવ ! મરે જૈસે પામર પર આપને અપાર કરુણા
બરસાઈ હૈ। આપકી ક્યા સેવા-ભક્તિ કરેં ? જો કરેં વહ સબ કમ હૈ।
મન, વચન, કાયા દ્વારા નિરંતર સમીપરૂપસે આપકી ચરણસેવા હો। યહ
હી હૃદયકી ગહરી ભાવના હૈ। ઇસ કાલમેં, ઇસ ભરતક્ષેત્રમે છૂપા હુआ
મોક્ષમાર્ગ આપને સ્વયં હી ઢુંઢકર, અન્યોંકો વહ માર્ગ સમજાકર અપૂર્વ
ઉપકાર કિયા હૈ। અહો ! ગહન વ ગહરા વસ્તુકા સ્વરૂપ, સૂક્ષ્મ ઔર
તીક્ષ્ણ શુલ શૈલીસે સમજાકર, જ્ઞાનકે રહસ્યોંકો ખોલકર, હમારે જૈસે
પામર પર અનંત અનંત ઉપકાર કિયે હોએં। અહો ! પ્રભુ હમ આપકી ભક્તિ-
સેવાકે અલાવા અન્ય ક્યા કર સકેં ! આપકે ચરણકમલોંમે પરમ
ભક્તિસે બારમ્બાર નમસ્કાર !

(૧૧૬)

કલ્યાણકારી અમૃતવચન

બહુત વર્ષ પૂર્વ ખ્વાનુભવપરિણિત પ્રશનમૂર્તિ
પૂજ્ય બહિનશ્રી ચંપાબેન દ્વારા ઉનકી
આભી સુશીલાબેનકો ઉદ્ઘોષિત અમૃતવચન

(સ્વહસ્તાક્ષરમે)

હસ્તાક્ષર-૫

આત્મા એતન્યમુર્તિ રીતેદુર્પછે શરીર, વર્ષા, મન, બાહ્ય
પરદ્રદ્ય અથુ આત્માની જુદીએ શુભાશુભ પરિણામ પરા
આત્માની જુદી છે.

દેણ દરે તે શરીરમાં થાક છે રીતેદુર્પછે આત્મા પેદનાથી જુદી છે.
પરદ્રદ્ય મને પરલાદોશ જુદી સત્તાસ્વરૂપ આત્મા
મનંતરાન અનંત માનંત માણી અનંતગુરુદ્વારા અનુભૂત કરાયાં
છે પરમ મુહૂર્તાન, મળુંન ગુણવાતા આત્માની લાભાન,
મુરૂમા, પરિણાતાની સુખાનુ ઉપરાયાં છે

અનંતગુરુદ્વારા મા માત્રામાં અનંત લાભો કુરતો આપ્યો છે કે
લાભાન આત્માના દુદી સુધૂદીન દરે તે જીવન સ્ફૂર્તિ

આત્મા ચૈતત્યમૂર્તિ જ્ઞાયકસ્વરૂપ હૈ। શરીર, વાણી, મન, બાહ્ય પરદ્રવ્ય,
સબ આત્માસે ભિન્ન હૈ। શુભાશુભ પરિણામ ભી આત્માસે ભિન્ન હૈ।

વેદના હોતી હૈ, વહ શરીરમાં હોતી હૈ। જ્ઞાયક આત્મા વેદનાસે અન્ય હૈ।

પરદ્રવ્ય ઔર પરભાવોસે ભિન્ન, સત્તસ્વરૂપી આત્મા, અનંત જ્ઞાન, અનંત
આનંદ આદિ અનંત ગુણસે ભરપૂર અખંડ હૈ। પરમ મહિમાવંત અનુપમ
ગુણવાલે આત્માકી ભાવના, મહિમા, પરિણતી, વહ સુખકા કારણ હૈ।

અનંતકાલસે યહ આત્મા અનંત ભવ કરતા આયા હૈ। જિસ ભવમે
આત્માકી કુછ સફળતા હો વહ જીવન સફળ હૈ।

(૧૧૭)

જ્ઞાનિંદ્રેદેવ, જ્ઞાનુરોદેવ, જ્ઞાનપત્રેજી તે સર્વની અપૂર્વ મહુમા
અને ચૌપણોદેવના અપૂર્વ મહુમા, તેનું રરાદુર્દેવ દોષ છે
મહુમા આત્માનો અપૂર્વ મુક્તિમાર્ગ બતાએ દોષા ગુરુદેવ
અને તોતાના વાલાનું સંતોષ કરેલા દોષ છે.

જ્ઞાનિંદ્રેદેવ અને રરાદુર્દેવ દોષ છે.
તું એક શુદ્ધ સદા અરૂપ સ્માન દર્શનમાં હો
કંઈ અન્યને મારું કરા નામાણુમાન નથેઓ

(જ્ઞાનિંદ્રેદેવ)

સુપ્રદૂત અનંત સુસંત રહ્યું

દીનરાત રહે નદ દર્શનમાનું

અન્યાની અનંત સુધાર્ય કે

અરૂપ પદ તે વર્તે જરૂરે

(જ્ઞાનિંદ્રેદેવ)

શ્રી જિનેન્દ્રદેવ, શ્રી ગુરુદેવ, શ્રી શાસ્ત્રજી, ઉન સર્વકી અપૂર્વ મહિમા
ઔર ચૈતન્યદેવકી અપૂર્વ મહિમા, ઉનકા રટન આદિ કરને યોગ્ય હૈ। અનુપમ
આત્માની અપૂર્વ મુક્તિમાર્ગ બતાયા, એસે ગુરુદેવ ઔર ઉનકી વાળીકા
ચિંતવન કરના યોગ્ય હૈ।

જીવનકી સફળતા હો વૈસા કરના યોગ્ય હૈ।

હું એક શુદ્ધ સદા અરૂપી, જ્ઞાન દર્શનમય ખરે,
કંઈ અન્ય તે મારું જરી, પરમાણુમાત્ર નથી અરે! (શ્રી સમયસાર)

સુખધામ અનંત સુસંત ચહિ,
દિનરાત રહે તદ્ ધ્યાન મહી,
પ્રશાંતિ અનંત સુધામય જે,
પ્રણમું પદ તે વર્તે જયતે। (શ્રીમદ્ રાજચન્દ્ર)

(११८)

पत्रांक - ४४

वांकानेर,
वि.सं. १६६१,
चैत्र सु-६
(ई.स. १६३५, उम्र-२१ वर्ष)

.....।

हे श्री वीतराग ! अब तो आपके चरणकपल सेवनकी बहुत भावना हो जाती है।

स्वरूपके अलावा कार्मण थैलीके निमित्से प्रकट होता समस्त शुभाशुभ परभाव, वह भाररूप व उपाधिरूप है। उसके प्रति कई बार सहजरूपसे विशेष उदासीनता आ जाती है, व उसकी थकान लगकर-उस प्रवृत्तिसे व उस परिणतिसे थकान लगकर चैतन्यप्रभु, उनसे विशेष उदास होकर स्वस्वरूपमें सहजरूपसे विशेष स्थित होते हैं।

अंतरंग स्थिति-ऐसी होनेपर कितनी बार बाह्य संग-प्रसंगके प्रति भी उदासीनता आ जाती है, व वे बाह्य संग-प्रसंग उपाधिरूप और भाररूप लगते हैं। उसमें भी अप्रशस्त परिचय विशेषरूपसे अरुचिकर लगते हैं; क्योंकि उनका अपनी आत्मस्थितिके साथ सुमेल नहीं है।

(૧૧૬)

પ્રશસ્ત પરિચયમें કિને હી સંગ-પ્રસંગ પ્રવૃત્તિરૂપ લગનેસે, વે ભી ઉપાધિરૂપ ઔર ભારરૂપ લગતે હુંએ। અપૂર્ણતાકે કારણ વૈસે પ્રસંગોમે ખડા રહ જાતા હૈ, પરંતુ ઉપયોગ વહાઁસે પલટ જાતા હૈ।

જિસ સમય અસંગદશાસે એકાંતવાસમે મુનિવર વિચરતે હોંગે ઉસ કાલકો ધન્ય હૈ।

ઇસ કાલમે, ઇસ ક્ષેત્રમે અપના જન્મ, વહ કર્ઝ સાધનોંકી દુર્લભતા બતાતા હૈ; ફિર ભી અસીમ ઉપકારી, અપૂર્વવાણી પ્રકાશક, અપૂર્વ ઐસે કહાન ગુરુદેવ, ઇસકાલમે મિલે હુંએ, યહ મહાભાગ્ય હૈ। ઉનકે કારણસે આત્મસાધનાકી સુલભતા હૈ।

જબ દ્રવ્ય-ક્ષેત્ર-કાલ સ્વરૂપસાધક આત્માઓંકા સમાગમ હોનેરૂપ પરિણમિત હોગા, તબ વહ પ્રાસિ હોનેરૂપ યોગ બનેગા।

જહાઁ પૂર્ણતા નહીં, વહાઁ દેવ, ગુરુ વ ઉનકી વાણીકી ઓર પ્રશસ્તભાવ આએ બિના નહીં રહતા। યહ હીં.

લિ.

શ્રી પરમ ઉપકારી ગુરુદેવકી
તથા વીતરાગ દેવકી
કલ્પદુમ સમાન છાયાકી
ઇચ્છુક

હે ગુરુદેવ ! આપસે દૂર રહનેકા વિરહ સહન નહીં હોતા ।

(૧૨૦)

પત્રાંક - ૪૫

સોનગઢ,
વિ.સ. ૧૬૬૨,
(ઇ.સ. ૧૬૩૬, ઉ. ૨૨)
શનિવાર, વૈશાખ-કૃ. ૧૨

.....।

જગદુદ્ધારક અદ્ભુત ગુરુદેવકો બારબાર નમસ્કાર।

અભી મોક્ષમાર્ગ પ્રકાશક પઢ़ રહી હું; ઠીક પઢા જાતા હૈ। દોષહરમે, પૂજ્ય કૃપાલુ ગુરુદેવશ્રીને પ્રવચનમે, પરમાત્મપ્રકાશ પૂરા હો ગયા હૈ। અભી દો-તીન દિન શ્રીમદ્દુંકે પત્ર પઢે જાયેંગે; પશ્ચાત્ રાજકોટને પ્રવચન પઢે જાયેંગે—એસા દિખાઈ દેતા હૈ। ગુરુદેવકી તબિયત અચ્છી હૈ।

કલ મेરા સમય મુખ્યરૂપસે વાંચન, વિચાર તથા સ્વરૂપસ્થિરતામે ગયા થા।

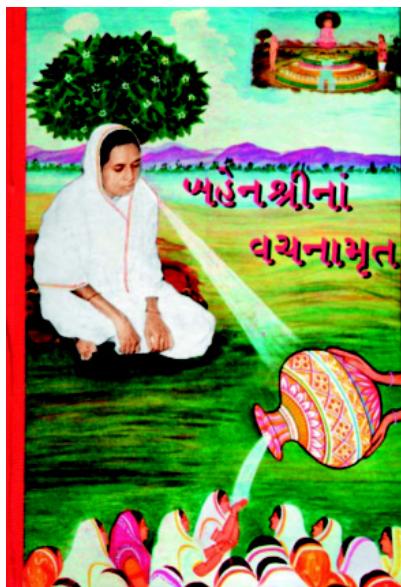
જડ વ ચૈતન્ય દોનોં, સ્વભાવ પરિણામી દ્રવ્ય, સ્વતંત્ર પરિણમિત હોતે રહતે હું।

લિ.

આત્મસ્વરૂપકી પૂર્ણતાકા ઇચ્છુક

(૧૨૧)

પત્રાંક - ૪૬

(સોનગઢ,
વિ.સं. ૧૬૬૨,
ઇ.સ. ૧૬૩૬, ઉત્ત્ર ૨૨ વર્ષ)

.....।

પરમ પરમ ઉપકારી ગુરુદેવકો નમસ્કાર।

....જો સર્વ સંયોગોંકા સાક્ષી હૈ ઉસે, એસે સાધારણ પ્રસંગ કિસ બિસાતમેં હૈ? ફિર ભી સાક્ષીતાકી પૂર્ણતા નહીં હોનેસે, અપૂર્ણતા હોનેસે, કભી-કભી વિભાવરૂપ રાગ-દ્વેષકી પરિણિતિમેં, ઉપાધિકા બોઝા લગ જાતા હૈ।

લિ.

—સર્વથા સર્વપ્રકારસે તીવ્રતાસે નિવૃત્ત

-સ્વરૂપકી ઇચ્છુક

(સર્વથા સર્વપ્રકારસે તીવ્રતાસે
સમાધિસ્વરૂપકી ઇચ્છુક)

(૧૨૨)

પત્રાંક - ૪૭

(વિ.સં. ૧૬૬૩

(ઇ.સ. ૧૬૩૬,

ઉત્ત્ર : ૨૩ વર્ષ)

કાર્તિક શુક્લા,
મંગલવાર, સોનગઢ

.....।

જગદુદ્ધારક શ્રી સદ્ગુરુદેવકો નમસ્કાર।

પરમ પૂજ્ય ગુરુદેવ સુખશાંતિમें બિરાજતે હૈને। ગુરુદેવકા સ્વાસ્થ્ય અચ્છા હૈ।

વાંચન, વિચાર એવં સ્વરૂપસ્થિતિ, અંતરંગ આત્મ-વીર્ય જાગ જાએ, ઉસ પ્રકાર હુઆ કરતી હૈ।

સાધકોંકી દશા જગતસે નિરાલી હોતી હૈ। કભી-કભી સ્વરૂપમેં સહજરૂપસે-નિર્વિકલ્પરૂપસે જમ જાતી હૈ ઔર કભી બાહર આતી હૈ, તબ ભી ભેદજ્ઞાનકી, જ્ઞાતાધારાકી, સહજ સમાધિ પરિણમતી રહતી હૈ, સ્વરૂપમેં લીનતા હોતી હૈ; તબ આત્માકે અચિન્ત્ય, અનંત ગુણપરિણમનકે તરંગોંકો અનુભવ કરતે હૈને। એસે હોતે-હોતે સાધકધારા બઢતે-બઢતે મુનિપનેકી દશા પ્રકટ હોતે, મુનિપના આતા હૈ ઔર ક્રમશઃ શ્રેણી આરોહણ કર કેવલજ્ઞાન પ્રકટયતે હૈને। સ્વપરપ્રકાશક સ્વભાવવાળા જ્ઞાન પૂર્ણરૂપ પરિણમતા હૈ। આનંદ

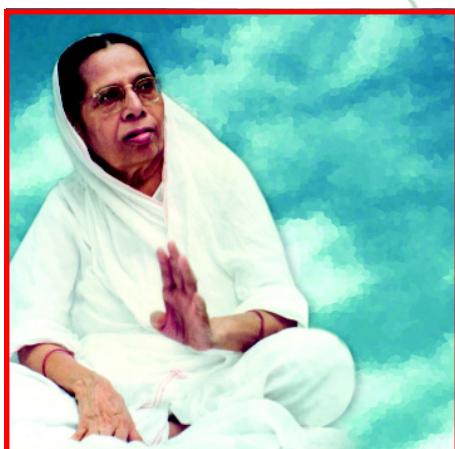
(૧૨૩)

આદિ અનંતગુણ પૂર્ણરૂપસે પરિણમતે હોયાં। વહ દશા ધન્ય હૈ। બારબાર ધન્ય હૈ।

સુખ ઔર આનંદ સ્વરૂપમેં હૈ, વિભાવ સબ દુઃખરૂપ ઔર ઉપાધિરૂપ હૈ।

દોપહરકો ગુરુદેવકે પ્રવચનમેં, સમયસાર-નાટકમેંસે, અભી ‘કંધ-અધિકાર’ પઢા જા રહા હૈ, ૪૨ પદ તક પઢા ગયા હૈ। યહ હી।

શ્રી વીતરાગ આદિ સત્યરૂપોંકો નમસ્કાર

પત્રાંક - ૪૮

મિલાનંદ. (સોનગઢ),
વિ.સં. ૧૬૬૩,
ઇ.સ. ૧૬૩૬;
ઉંગ્ર : ૨૩ વર્ષ)
કાર્તિક, શુક્રવાર,

.....।

ચારોં ઓરસે સૂક્ષ્મ ઔર તીક્ષ્ણ શ્રુતશૈલીસે, દિવ્ય અમૃત-પ્રપાત બરસાનેવાલે, અદ્ભુત ગુરુદેવકે ચરણકમલમેં નમસ્કાર હો।

પરમ પૂજ્ય જ્ઞાનનિધિ કૃપાલુ સાહેબ સુખશાંતિમેં બિરાજતે હોયાં। સ્વાસ્થ્ય બિલકુલ અચ્છા હૈ।

(१२४)

पूज्य गुरुदेवने समयसार अद्भुत और अपूर्व रीतिसे समझाया है। ऐसा हो जाता है कि, वाह! गुरुदेव वाह! मन-वचन-काया आपकी चरणसेवामें अर्पण करें तो भी कम है। ऐसी आज भावना हो जाती थी। अहा! समयसारमें कोई अद्भुत रहस्य भरा है। परंतु ज्ञान, क्रमपूर्वक एवं अधूरा होनेसे एक साथ पूरा व प्रकट उपयोगात्मकरूप, सभी रहस्य नहीं जान सकता। अतः ऐसी भावना हो जाती है कि, हे प्रभु! कोई ऐसी शक्ति या परिणमन प्रकट हो कि, जिससे सर्वांशरूप ज्ञानस्वरूप स्वयं ही, सहज ज्ञानरूप प्रकट उपयोगात्मकरूपसे पूर्णांश परिणमन हो जाए।

द्रव्यदृष्टिसे द्रव्य परिपूर्ण है; पर्यायमें अल्पता है।

पुरुषार्थ द्वारा चैतन्यका जो वीर्यगुण है, उसके द्वारा साधकपनेकी श्रेणी बढ़ती है और साथ्य पूरा होता है। पर्यायकी पूर्ण निर्मलता होती है—वह भेद अपेक्षाकी बात है। अभेददृष्टिसे, अखंड गुणके पिंडस्वरूप स्वयं ही, परिणमन करके पूरा होता है। भेद-अभेद वस्तुस्वभाव अद्भुत है!

पूर्ण सहज स्थिति ही चाहिए।

लि.

गुरुदेवका चरणसेवक

(૧૨૫)

.....।

પત્રાંક - ૪૬

સોનગઢ, વિ.સં. ૧૬૬૩
(ઇ.સ. ૧૬૩૭, ઉત્ત્ર : ૨૩)
ગુ. પોષ માસ, બૃહસ્પતિવાર

જીવનાધાર, અજોડ-રલ ગુરુદેવકે ચરણકમલમે પરમભક્તિ-
ભાવસહ બારંબાર નમસ્કાર।

પરમ-ઉપકારી કૃપાનિધિ પૂજ્ય ગુરુસાહેબ સુખશાંતિમે બિરાજતે
હુંને। ગુરુદેવકે પ્રવચનમે ‘અનુભવપ્રકાશ’ ગ્રંથ પૂરા હો જાનેકે પશ્ચાત्
‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’ પઢ્યેંગે। ગુરુદેવકા સ્વાસ્થ્ય અછ્છા હૈ।

વિભાવપરિણિતિકે પ્રશસ્ત ઓરકી પ્રવૃત્તિયોગમે વાંચન,
વિચારાદિકા પ્રવર્તન હૈ, અભ્યંતરમે-નિવૃત્તિયોગમે-સર્વ વિભાવસે ભિન્ન
એસે નિવૃત્ત સ્વરૂપમે, સહજસ્વરૂપ પરિણિતિકા પ્રવર્તન હૈ।

બાહ્ય સંયોગોંકી, અસ્થિર પરિણિતિમે અસર, કુછ અંશ સ્થિતિ
અનુસાર હોતી હૈ; જ્ઞાયકકી પ્રતીતિરૂપ ભિન્ન જ્ઞાયકપરિણિતિમે, અસર
નહીં હૈ, હોનેયોગ્ય નહીં હૈ। સ્થિર પરિણિતિમે કુછ અંશમે
સ્વરૂપસમાધિ હોને યોગ્ય હૈ, ઔર વૈસા હી હૈ, યહ હી-

લિ.

આત્મસ્વરૂપકે પૂર્ણતાકી ઇચ્છુક

(૧૨૬)

પત્રાંક - ૫૦

.....!

‘પંચાધ્યાયી’ને વિષયમે ક્યા કરના વહ વિચાર ચલ રહા હૈનું। અનુભવપ્રકાશકે પૂરે પુસ્તકમે ‘અનુભવ હી’ હોને યોગ્ય હૈ। ‘અનુભવ’ પઢતે, સુનતે, પ્રશસ્ત ઉલ્લાસ આ જાને યોગ્ય હૈ એવં આત્મપરિણાતિકો લાભ હોને યોગ્ય હૈ। વહ શ્રી ગુરુદેવકા પરમ પ્રતાપ હૈ। ગુરુદેવકી વાળી અદ્ભુત, સૂક્ષ્મ ઔર ગહન રહસ્યોંસે ભરી હૈ। ગુરુદેવ ઇસ ભરતખંડમે અદ્વિતીય રલ પ્રકાટે હૈનું—જિનકે દિવ્ય ચૈતન્ય દ્વારા ઔર જિનકી દિવ્ય વાળી દ્વારા, ઇસ ભરતક્ષેત્રમે બહુત-બહુત જીવોંકા ઉદ્ઘાર હુआ હૈ। જિન્હોને, અપને તીવ્ર પુરુષાર્થ દ્વારા, અપૂર્વ તત્ત્વકો સ્વયં પ્રકટ કરકે, હિંદુસ્તાનકે નિંદ્રાધીન જીવોંકો જાગૃત કિયા હૈ, હિંદુસ્તાનમે, છૂપે હુએ આત્મતત્ત્વકો સ્વયં પ્રકટ કરકે, અગણિત જીવોંકા ઉદ્ઘાર કિયા હૈ। એસે અપને ગુરુદેવકે ચરણકમલમે બારંબાર પરમ ભક્તિસે નમસ્કાર, નમસ્કાર।

આંગનમે બિરાજતે એસે અપને ગુરુદેવકી નિકટતારૂપસે, મન-વચન-કાયા દ્વારા ચરણસેવા નિરંતર હો, નિરંતર હો। ચૈતન્યસ્વરૂપકી વૃદ્ધિ કરાનેવાલે, જીવનકી સપલતા કરાનેવાલે, પરમ ઉપકારી, પ્યારે (વહાલા) ગુરુદેવકી બિલકુલ સમીપતા હો, અબ તો વિરહ સહન નહીં હોતા। મહાભાગ્યસે એસે ગુણસમૂહ, જ્ઞાનમૂર્તિ, શાંતિદાતા ગુરુદેવ મિલે હૈનું। ધન્ય હૈ, ઇસ ક્ષેત્રકો, ધન્ય હૈ, ઇસ દેશકો।

લિ. દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકી સેવા ઇચ્છુક

(૧૨૭)

પત્રાંકડ - ૫૧

સોનગઢ, વિ.સં. ૧૬૬૪

(ઇ.સ. ૧૬૩૮)

માઘ કૃષ્ણા ૧૨, સોમવાર

.....।

અજોડું-રતન ગુરુદેવકી ચરણસેવા, નિરન્તર સમીપરૂપસે હો,
યહ હી ભાવના હૈ।

પરમોપકારી જ્ઞાનદાતા પૂજ્ય ગુરુદેવ સુખશાંતિમને બિરાજતે હૈને;
સ્વાસ્થ્ય અચ્છા હૈ।

ગુરુદેવકે વ્યાખ્યાનમે ‘અનુભવપ્રકાશ’ ગ્રન્થ પૂરા હો ગયા હૈ।
દો દિનસે (વ્યાખ્યાનમે) ‘શ્રીમદ્ રાજચંદ્ર’-વર્ષ ૨૫૧૦ ચલ રહા હૈ।
બહુત વિસ્તારપૂર્વક વ સરસ પદ્ધતિસે પઢા જા રહા હૈ। સુનતે-સુનતે
ઉદાસીનતા હો જાતી હૈ, અભ્યંતર સ્થિરતા હો જાતી હૈ। વહ શ્રી
ગુરુદેવકા પરમ પ્રતાપ હૈ। ગુરુદેવકી દિવ્ય વાણી, એસી અદ્ભુત વ
અપૂર્વ હૈ કિ, (હૃદય) ઉલ્લસિત હો જાતા હૈ, પ્રમુદિત હો જાતા હૈ।

અન્ય ક્યા લિખું? લિખનેકા કુછ વિશેષ યાદ નહીં આતા।
બાર-બાર પત્ર લિખનેમે બહુત પ્રવૃત્તિ લગતી હૈ।

પ્રશસ્ત યા અપ્રશસ્ત સભી પરિણતિ ઉપાધિસ્વરૂપ હૈ। સર્વકે
સાક્ષીરૂપ વેદનપરિણતિ, વહ સમાધિરૂપ હૈ તથા સ્વરૂપસ્થિરતા વહ
સમાધિરૂપ હૈ।

(१२८)

प्रतीतिरूप, ऐसी ज्ञाताकी ज्ञातारूप वेदनपरिणाममें स्थिरताको बढ़ाते-बढ़ाते, साधक साध्यरूपसे पूर्ण हो जाता है, पर्यायकी पूर्ण निर्मलता होती है। द्रव्य (सामान्य) तो अनादि-अनंत परिपूर्ण शुद्धतासे भरपूर है। शुद्धात्मामें स्वरूपरमणता बढ़ते-बढ़ते, आत्म-उपयोग परलक्ष्यसे सर्वथा छूटकर अपना कृतकृत्य स्वरूपको व्यक्त करता है, स्वरूपमें आकर, उसके साथ एकरूप होकर, सर्वांशसे जुड़ जाता है।

ऐसे अद्भुत स्वरूपको प्राप्त, ऐसे श्री वीतरागदेवको और उस वीतराग स्वरूपको बारम्बार नमस्कार हो।

लि. श्री गुरुदेवका चरणसेवक

पत्रांक - ५२

भिटानंद.

सोनगढ़

वि.सं. १६६३(ई.स. १६३७)

माघ मास, रविवार

.....!

अद्वितीय कृपालु गुरुदेवकी, मन-वचन-काया द्वारा, निरंतर समीपरूपसे चरणसेवा हो ऐसी भावना है।

परम-उपकारी श्री सद्गुरुदेव सुखशांतिमें बिराजते हैं; स्वास्थ्य अच्छा है।

(१२६)

स्वरूपपरिणतिमें यथाशक्ति स्वरूपस्थिति हुआ करती है। प्रशस्त योगमें वांचन, विचार, यथाशक्ति जिस प्रकार वीर्यपरिणति कार्य करे, वैसे हुआ करती है। ज्ञानपरिणतिमें कुछ नवीन-नवीन समझमें आता है, परंतु वह सब पत्रमें कैसे लिखा जाए ? साधारण लिखना हो तो, लिखा जा सकता है, परंतु लिखनेकी ओर लक्ष्य जाता नहीं है।

ज्ञानपर्याय संपूर्ण प्रकट होकर, पुरुषार्थ द्वारा अकेला स्व-आश्रयरूपसे एवं बिलकुल सहज परिणमित होगी तब धन्य होगी।

ज्ञायककी ज्ञातारूप ‘अडोल’ परिणति, बढ़ते-बढ़ते सर्वांशसे सूक्ष्म अडोलता प्राप्त होगी, वह दिन धन्य होगा।

अहा ! धन्य है ! उस संपूर्ण अडोल परिणतिको कि, जहाँ परका प्रभाव, सूक्ष्म भी सर्व प्रकारसे सहज छूटकर, अकेला साक्षीस्वभाव, वीतरागस्वभाव, अचिंत्य और अद्भुत ऐसा आत्मद्रव्य, अपने स्वभावोंको-तरंगोंको अनुभव कर रहा है, उसीमें परिणमित कर रहा है, कोई अद्भुततामें खेल रहा है !

पूज्य गुरुदेवके वांचनमें अभी भी ‘श्रीमद्’ ही पढ़ा जा रहा है। गुरुदेवके अपूर्व न्याय अन्य जातिके होते हैं।

आत्म-आधार पूज्य गुरुदेवके स्वास्थ्यमें, अब तो जरा भी कुछ न हो, बिलकुल ठीक रहे-ऐसी झँखना (भावना) है।

-श्री आत्मस्वरूपको नमस्कार

(૧૩૦)

પત્રાંક - ૫૩

વાંકાનેર

વિ.સ. ૧૬૬૩

(ઇ.સ. ૧૬૩૭)

(ઉપ્ર : ૨૩)

.....!

પરમપૂજ્ય, પરમ-ઉપકારી, સ્વરૂપદાતા કૃપાલુ શ્રી સદ્ગુરુદેવકો મેરે અત્યંત-અત્યંત ભક્તિભાવસે બારંબાર વંદન-નમસ્કાર પણુંચે ।

પરમ કૃપાલુ ગુરુરાજ સુખશાંતિમે વિરાજતે હોંગે । સ્વાસ્થ્ય બિલકુલ અચ્છા હોગા ।

આત્મા ઔર સંસારકા મેલ નહીં હૈ ।

સોનગઢાકે પ્રતિ, ઉસ પવિત્રભૂમિકે પ્રતિ બહુત મહિમા આતી હૈ । અબ તો વિરહ સહન નહીં હોતા । પૂજ્ય ગુરુદેવ પ્રતિકા વિરહકાલ જલ્દી પૂરા હો, એસી ભાવના હૈ ।

લિ.

શ્રી ગુરુદેવકા ચરણસેવક

(૧૩૧)

.....!

પત્રાંક - ૫૪

વાંકાનેર

વિ.સं. ૧૬૬૬

(ઇ.સ. ૧૬૪૦)

પરમ કૃપાલુ ગુરુદેવકો અત્યંત અત્યંત ભક્તિસે બાર-બાર નમસ્કાર।

હમ વહાઁસે-કોઠારિયાસે કરીબ ૫ બજે નિકલે થે। વહાઁસે રાજકોટ આકર, શામકી ગાડીમંને, યહાઁ વાંકાનેર સુખશાંતિસે પહુંચ ગએ હોયાં। પરમ પૂજ્ય કૃપાલુદેવકે પ્રવચનમંને, કરીબ હજાર-બારહ સૌ શ્રોતા થેણે। બગીચેમં-હરી ઝાડીમં-પ્રવચન દિયા થાણે। વૃક્ષકે નીચે બડા ચબૂતરા થાણે; તું પર પાટ (ચૌકી) થીણે। વહાઁ બૈઠકર પૂજ્ય ગુરુદેવ પ્રવચન દેતે થેણે। ચારોં તરફ શ્રોતા બૈઠે થેણે। સમવસરણ જૈસા લગતા થાણે। શ્રી પદ્મનંદીમંને ‘શ્રુત, પરિચિત, અનુભૂત સવની’ એસે આશયકી ગાથા આતી હૈ, તું પર પ્રવચન થાણે। ‘હું કોણ છું?’ ‘ક્યાંથી થયો?’ ‘(મૈં કૌન હું? કહાઁસે હુઆ?)’ આદિ આયા થાણે।

રાજકોટમંને નાનાલાલભાડીકે ‘આનંદકુંજ’મંને પૂજ્ય ગુરુદેવ બિરાજતે થે, તબ આનંદમંગલ હો રહે થેણે। પૂજ્ય ગુરુદેવકા વિહાર હોતે ‘આનંદકુંજ’કા દૃશ્ય સૂના લગતા થાણે।

પરમ-ઉપકારી કૃપાલુ સાહેબ આજ તીસરે ગાંવ પહુંચે હોંગે।
વિશેષ પશ્ચાત્।

-વીતરાગદેવકો નમસ્કાર

(૧૩૨)

પત્રાંક - ૫૫

સોનગઢ
વિ.સ. ૨૦૦૩,
(ઇ.સ. ૧૯૪૭, ઉ.વ. ૩૩)

.....!

અપૂર્વ માર્ગ પ્રકાશક, કૃપાલુ ગુરુદેવકે ચરણકમલમાં પરમ ભક્તિસહ બારમ્બાર નમસ્કાર।

દ્રવ્યજીવન ઔર ભાવજીવનકે આધાર, અપૂર્વ, સર્વસ્વ ઉપકારી, પરમ-કૃપાલુ, અદ્ભુત ગુરુદેવ સુખશાંતિમે બિરાજતે હૈને। શારીરિક પ્રકૃતિ અછી હૈ।

અબ તો વિભાવકે સભી વિકલ્પોંસે છૂટકર, વીતરાગ-પર્યાયરૂપ પરિણામન હોગા, તબ ધન્યતા હોણી ! હજારોં મુનિયોંકે વૃદ્ધ જિસ કાલમે વિચરણ કરતે હોણે, વહ પ્રસંગ ધન્ય હૈ ! એસે કાલમે મુનિત્વકો લેકર ઘડીમેં (અલ્પ સમયમે) અપ્રમત્ત, ઘડીમેં (અલ્પ સમયમે) પ્રમત્ત-એસી દશાકો સાધકર, વીતરાગી પર્યાયરૂપ પરિણામેંગે, તબ ધન્ય હોણે। અભી ભી જૈસે બને વૈસે પુરુષાર્થ બઢાકર, નિર્મલ પર્યાયકો વિશેષ-વિશેષ પ્રકટ કરના, વહી શ્રેયરૂપ હૈ।

લિ.

નિરંતર શ્રી દેવ-ગુરુ-શાસ્ત્રકી સેવા ઇચ્છનેવાલી
બહિન ચંપાકે યથાયોગ્ય.....
-શ્રી વીતરાગભાવકો નમસ્કાર

(૧૩૩)

વિશેષ - ૧૦

બહિનશ્રીને હૃત્યમે સ્થિત ગુલમહિમા

ગુરુદેવ પંચમકાલમે ભરતક્ષેત્રમે પથારે, યહ અપના મહાભાગ્ય હૈ। ગુરુદેવ ભારતકે તારણહાર હૈનું। ગુરુદેવને સ્વાનુભૂતિકા પંથ પ્રકાશિત કિયા હૈ, મુક્તિમાર્ગ ચારોં પહલૂસે સ્પર્શ કરકે પ્રકાશ હૈ। ગુરુદેવને ભારતકે જીવોં પર અપૂર્વ ઉપકાર કિયા હૈ; મુક્તિકે પંથકી ઓર મોડા હૈ।

ગુરુદેવ અનેક ગુણોંસે ભરપૂર મહિમાવંત હૈનું। ગુરુદેવકે આત્મામેં, આશ્ર્યકારી શ્રુતજ્ઞાનકે દીપક પ્રકાશ રહે હૈનું। ગુરુદેવકી વાણી અનેક અતિશયતાસે ભરી ચમત્કારી હૈ, અન્તર આત્મામેં અપૂર્વ શ્રુતકી પરિણતિ પ્રકટાનેવાલી હૈ। ગુરુદેવકી આત્મસ્પર્શી સ્વાનુભવરસઝારતી વાણી, સ્વરૂપ-પરિણતિ પ્રકટાનેવાલી, ભવસમુદ્રકો તિરાનેવાલી મહિમાવંત હૈ।

(૧૩૪)

ગુરુદેવ અનંત ગુણોંસે શોભાયમાન દિવ્ય વિભૂતિ હૈનું। દિવ્ય ઉનકા જ્ઞાન હૈ, દિવ્ય ઉનકી વાણી હૈ। ગુરુદેવકા આત્મદ્રવ્ય અલૌકિક હૈ, મહિમાવંત હૈ।

ઇસ આત્મા પર-ઇસ દાસ પર-ગુરુદેવકે અનેકવિધ અનંત અનંત ઉપકાર હૈનું। ગુરુદેવકે ગુણોંકા, ઉનકે ઉપકારોંકા ક્યા વર્ણન હો? ઉનકે ચરણોમણે બારમ્બાર પરમ ભક્તિસે નમસ્કાર।

શું પ્રભુ ચરણ કને ધરું, આત્માથી સૌ હીન;
તે તો પ્રભુએ આપિયો, વર્તુ ચરણાધીન।

દ્રવ્ય સકળની સ્વતંત્રતા જગ માંહી ગજાવનહારા,
વીરકથિત સ્વાત્માનુભૂતિનો પંથ પ્રકાશનહારા;
—ગુરુજી જન્મ તમારો રે,
જગતને આનંદ કરનારો.

સ્વર્ણપુરે ધર્માયતનો સૌ ગુરુગુણકીર્તન ગાતાં,
સ્થળ-સ્થળમાં ‘ભગવાન આત્મ’ના ભણકારા સંભળતા;
—કણ કણ પુરુષાર્થ પ્રેરે,
ગુરુજી આત્મ અજવાલે.

(-બહિનશ્રી ચંપાબેન)

(૧૩૫)

મંગલકારી ‘તેજ’ દુલારી

(રાગ : નિરખી નિરખી મનહર મૂરત)

મંગલકારી ‘તેજ’ દુલારી પાવન મંગલ મંગલ હૈ;
 મંગલ તવ ચરણોસે મંડિત અવની આજ સુમંગલ હૈ,...મંગલકારી૦
 શ્રાવણ દૂજ સુમંગલ ઉત્તમ, વીએપુરી અતિ મંગલ હૈ,
 મંગલ માતપિતા, કુલ મંગલ, મંગલ ધામ રુ આંગન હૈ;
 મંગલ જન્મમહોત્સવકા યહ અવસર અનુપમ મંગલ હૈ,...મંગલકારી૦
 મંગલ શિશુલીલા અતિ ઉજ્જ્વલ, મીઠે બોલ સુમંગલ હૈ,
 શિશુવયકા વૈરાગ્ય સુમંગલ, આત્મ-મંથન મંગલ હૈ;
 આત્મલક્ષ્ય લગાકર પાયા અનુભવ શેષ સુમંગલ હૈ,...મંગલકારી૦
 સાગર સમ ગંભીર મતિ-શ્રુત જ્ઞાન સુનિર્મલ મંગલ હૈ,
 સમવસરણમે કુંટાભુકા દર્શન મનહર મંગલ . હૈ;
 સીમંધર-ગણધર-જિનધુનિકા સ્મરણ મધુરતમ મંગલ હૈ,મંગલકારી૦
 શશિ-શીતલ મુદ્રા અતિ મંગલ, નિર્મલ નૈન સુમંગલ હૈ,
 આસન-ગમનાદિક કુછ ભી હો, શાંત સુધીર સુમંગલ હૈ;
 પ્રવચન મંગલ, ભક્તિ સુમંગલ, ધ્યાનદશા અતિ મંગલ હૈ,...મંગલકારી૦
 દિનદિન વૃદ્ધિમતી નિજ પરિણતિ વચનાતીત સુમંગલ હૈ,
 મંગલમૂરતિ-મંગલપદમે મંગલ-અર્થ સુવંદન હૈ;
 આશિષ મંગલ યાચત બાલક, મંગલ અનુગ્રહવૃષ્ટિ રહે,
 તવ ગુણકો આદર્શ બનાકર હમ સવ મંગલમાલ લહે.....મંગલકારી૦

અનુભૂતિ લીઠ મહાન, જ્વાર્ણ્યુદી સોહે
યણ કણાણગુરુ પરદાન, મંગલ મુક્તિ આલે.

